JOANNIS JAHN,

AA. LL. PHILOS. AC THEOL. DOCT., ECCLES. METROP. AD ST. STEPH. VIENNAE CANON. CAP., ARCHIEP. CONSISTORII CONSIL., LL. OO., ARCHAEOL., INTROD. IN V. T. ET DOGM. PROF. C. R. P. ET O. EMER.

ELEMENTA ARAMAICAE SEU CHALDAEO-SYRIACAE LINGUAE,

LATINE REDDITA, ET NONNULLIS ACCESSIONIBUS AUCTA

AB

ANDREA OBERLEITNER,

ABBATIAE ORD. S. BENED. AD SCOTOS VIENNAE PRESB. CAPIT., S. S. THEOLOG. DOCT., DIALECTORUM ORIENTAL. ET EXEG. BIBL. IN C. R. SCIENTIAR. UNIVERS. VIENN. PROF. P. E.

VIENNAE,

TYPIS ET SUMTIBUS ANTONII SCHMID,

MDCCCXX.

REVERENDISSIMO

ILLUSTRISSIMO AMPLISSIMO AC MAGNIFICO

DOMINO DOMINO

ANDREAE WENZEL,

ORD. S. BENED. ABBATI B. M. V. AD SCOTOS VIENNAE, ET S. STEPHANI REGIS APOSTOLICI DE TELKY IN HUNGARIA; S. C. R. A. M. CONSILIARIO AULICO; ART. LL. PHILOSOPHIAE AC S. S. THEOLOGIAE DOCTORI; SUPREMAE STUDIORUM COMMISSIONIS AULICAE REFERENTI; RECTORI MAGNIFICO BIS EMERITO IN UNIVERSITATE VINDOBONENSI; FACULTATIS THEOLOGICAE PRAESIDI AC STUDII THEOLOGICI DIRECTORI; PROVINCIALIUM INF. AUSTRIAE STATUUM DEPUTATO; C. R. OECONOMICAE SOCIETATIS VINDOB. MEMBRO; PATRONO SUO GRATIOSISSIMO

Huncce libellum

Fiducia optima commendat,

Animo gratissimo inscribit,

Veneratione summa dedicat

Devotissimus

And. Oberleitner.

PRAEFATIO

AD HANC EDITIONEM ALTERAM.

Grammaticae aramaicae, quae Auctore Clar. *Joanne Jahn* Viennae anno MDCCXCIII. prodierat, novam editionem longius jam desiderari, anno elapso mihi significavit bibliopola, precibus additis, ut, cui Auctoris pie defuncti hoc obtigerit docendi munus, edendi quoque curam nunc in se susciperet. Cui jam negotio, permolesto quamvis mihi et omnino ingrato, ob multiplices muneris nuper suscepti labores, nihilo minus me subtrahere non posse, facile quum intellexissem, manus tamen tunc jam temporis rei admovere, aegrae ultra semestrem valetudinis ratio prohibuit; quare non nisi hoc demum anno, viribus Dei

O. M. benignitate feliciter recuperatis; rem omnino jam necessariam faventibus scholarum feriis perficere sum conatus.

Simplicem vero libri repetitionem, eamque in vernacula lingua, auditorum usui non amplius satisfacere vidi. Nam inde ab anno MDCCXCIII., quo haec Grammatica primum typo fuerat vulgata, longe diversae temporum rerumque rationes natae sunt. Decreto caesareo-regio latinus jam sermo in publicis praelectionibus fuerat praescriptus; quare latina novae hujus editionis versio omnibus in universum auditoribus haud dubie in optatis esse debuit, ne latine in collegiis academicis exposita in diversa, vernacula quamvis, lingua privata sua industria ex Grammatica percipere deberent.

Multi tamen auditorum latinam versionem omnino extorserunt, qui maximam partem ex regnis: Hungaria, Galicia, Lombardo-Venetiano, Illyrico, imo non raro

e terris quoque exteris, vernaculae nostrae vel minus bene, vel plane non periti, ex defectu commodi in privatum usum subsidii exponenda in collegiis vel utcunque calamo excipere, (a quo facile abhorret animus), vel gravi cum laboris molestia temporisque dispendio ex aliis Grammaticis conquirere deberent.

Praeterea simplicem libri repetitionem, per se jam satis molestam, nunc post spatium triginta fere annorum, qui inde a theodisca hujus libri editione praeterlapsi sunt, multis quoque non probatum iri facile cognovi; angustiores tamen, quibus elementa Grammaticae circumscribuntur, limites in addendis parsimoniam, in mutandis prudentiam suaserunt, quam parsimoniam urgens porro celerioris editionis necessitas, et (non pudet fateri) minor, hactenus mihi collecta, in rebus aramaicis notitiarum supellex satis libenter comprobavit. Interim ne illorum quidem, quae, parcius quamvis, in hac occurrunt Gramma-

tica, omnia et singula fusius ac minutius in collegiis academicis esse exponenda, paucis monuisse sufficiat; sequor nimirum in praelectionibus publicis methodum, de qua satis superque jam dixit Clar. *Dr. Jahn* in praefatione ad Grammaticam linguae hebr. III. Edit. — nunquam memor verborum, ibidem pag. LX. et LXI. occurrentium: „Seligenda itaque sunt ex Grammatica sola praecipua, quae tironibus prae reliquis sunt necessaria, inprimis paradigmata flexionum, praetermissis exceptionibus et anomaliis; nam et hae, et reliqua grammaticalia omnia privatae lectioni, pro ratione temporis et otii, committenda, et hinc inde interpretationi, ubi occasio se offert, interserenda sunt; ita enim, quia penes dissimilia occurrunt, et exemplo, in interpretatione obvio, suffulciuntur, felicius inhaerent memoriae." — Ceterum, quae adjeci aut mutavi, nullam fere partem mea possum declarare, quae potius duumviris praecipue, in rebus Orientis inter aetatis nostrae principes numerandis, Vi-

ris doctissimis et sagacissimis: *Vatero* et *Gesenio* animo gratissimo accepta refero.

Methodus nimirum in universum semiticarum linguarum Grammaticam exponendi nostris temporibus multum est mutata; alia obtinet libri in partes divisio, aliusque rerum tractandarum ordo, isque saepe haud dubie in gratiam et perspicuitatis et brevitatis; multae porro doctrinae, v. c. de pronominibus et nomini et verbo suffixis, de variis nominum declinationibus, de diversis verborum regularium, et trium, et plurium literarum, speciebus, de anomalis verborum irregularium flexionibus, ceteris — quam maxime sunt excultae, et ad captum facillimae proponuntur ope paradigmatum, miro ingenii acumine excogitatorum; quaelibet fere Grammaticae pars gravi et benigno dialectorum cognatarum testimonio et confirmari et illustrari solet, (id quod pro hebraica lingua inprimis praestitit Clar. *Dr. Gesenius*), unde fieri non potuit, quin multum et certitudinis, et lu-

cis in ipsas quoque sorores adjutrices redundaret.

Quorum jam omnium nonnulla, quae elementa Grammaticae videbantur permittere, in hancce Grammaticam a me vel plane translata, vel saltem auditorum industriae commendata fuisse, nemo aequus rerum judex facile negabit. Tertiam quoque libri partem de Syntaxi libenter adjecissem, nisi paulo longior fuisset disponendi labor; quem urgens jam editionis necessitas prohibuit; praeterea methodus Auctoris, qui singulis statim orationis partibus maxime necessaria de Syntaxi adsperserat, modestis adhuc tironum desideriis omnino sufficere videbatur.

Ordinem vero quod adtinet singularum orationis partium exponendarum, religiose adhaerebam Auctori meo, quem ipsum audiamus defensorem, hac de re praeclare, ut solet, ita disputantem: „Sed dicamus, quod res est: methodus dicendi requirit,

ut inchoetur, non ab eo, quod in re primum est, sed ab eo, quod in doctrina de hac re praecedere debet propterea, quia reliqua ex eo lumen capiunt, nec sine eo intelliguntur. Idcirco primum locum sibi vendicant Pronomina, sine quibus nec suffixa Nominum et Verborum, neque flexiones Verborum, quae a Pronominibus personalibus desumuntur, doceri, aut intelligi possunt. Secundum locum deposcit Nomen, cujus flexiones in Genus foemininum, in Numerum pluralem, et in Statum constructum, jam cognitae esse debent, cum tractatur de Participiis Verborum. Quis itaque non videt, ordinem esse perversum, si, nondum cognitis Pronominibus et Nominibus, agatur de Verbis et Participiis? —" *Jahn* Gramm. linguae hebr. Edit. III. Praef. pag. VI. VII. Multo tamen copiosius, et ex professo quasi de eadem re disserit in praefatione ad hanc Grammaticam aramaicam pulcherrima, atque eruditis ob argumenti gravitatem carissima, quam propterea ingeniosam Viri, in literis Orientis immortalis,

dissertationem, ne forte labentibus annis quaeratur, nec facile inveniatur, intactam vero, huic quoque editioni latinae adpendicis loco subjunxi. — Idem porro partium orationis ordo, per se planus, auditoribus quoque ex Grammatica hebraica jam est familiaris, quos non revereri, eosque alio iterum ordine frustra turbare, nefas putavi.

Ex eadem notitiae prioris, auditoribus jam familiaris, ratione Auctorem sequutus sum in variis technicis Grammaticorum terminis, in *formis* v. c., quas alii, tantum non omnes, *conjugationes* dicunt, in *suffixis*, quae *Vaterus adjectiva* adpellat *pronominalia*, in temporibus: *Aoristo* I. et II., quae nominant *praeterita* et *futura*, ceteris — de quibus alioquin fere omnibus sub judice lis est.

Caret quidem adhuc aramaica Grammatica vasta illa materiae ubertate, rerumque certitudine, quam conciliarunt arabi-

cae v. c. immortales praecipue Illustr. *Silv.* de *Sacy* labores, aut hebraicae inprimis mira et ingeniosa *Gesenii* diligentia, ut taceam longam eruditorum seriem, qui in harum linguarum Grammatica continuo perficienda insigni cum laude desudarunt. Nonnihil tamen aramaicae quoque Grammaticae excolendae studuerunt aliqui recentiorum, quorum Clar. *Dr. Vaterus* inprimis maxima cum veneratione mihi est commemorandus, ex cujus opere praestantissimo: Handbuch der hebräischen, syrischen, chaldäischen und arabischen Grammatik. Zweyte Ausgabe. Leipzig, 1817 — quamplurima depromsi, praecipue in doctrina de pronominibus, et nomini, et verbo suffixis, de nominum declinationibus, de verbis irregularibus, inprimis ultimae radicalis א ו, cet.

Clar. *Dr. Gesenius* quoque in multis locis Grammaticae hebraicae recentissimae: Ausführliches grammatisch-kritisches Lehrgebäude der hebräischen Sprache mit Ver-

gleichung der verwandten Dialecte. Leipzig, 1817 — diligenti et erudita dialectorum collatione multum laudis de Aramaismo illustrato sibi paravit, cui libro si accesserit Lexicon hebraeo-latinum, largissima quoque dialectorum luce illustratum et exornatum, (id quod Clar. Auctor nuper promiserat), immensum habebimus scientiarum thesaurum, atque omnis, et grammaticalis, et lexicographicae, perfectionis quasi exemplar.

Nec silentio praetereunda insignis Clar. *Car. Agrellii* industria, quam saepius jam, et nuper iterum comprobavit praeclaris commentationibus: De Varietate Generis et Numeri in LL. OO. P. I. et II. Lundae, MDCCCXV.; Otiola Syriaca. Lundae MDCCCXVI; De Dictione N. F. — qua ultima usum simul linguae aramaicae in SS. literis interpretandis, ejusque necessitatem confirmavit; quam linguae aramaicae necessitatem omnium recentissime oculis subjecit Clar. *Ant. Th. Hartmann* in

opere: Linguistische Einleitung in das Studium der Bücher des A. T. Bremen, 1818 S. 340—375.

Ipse denique hujus libri Auctor, Clar. *Dr. Jahn*, p. m. firma jam et solida hujus suae Grammaticae, a perspicuitatis non minus, quam brevitatis laude insignis, posuerat fundamenta, quibus propterea confidentior audaciorque pauca quaedam superstruere sum conatus, quae, levioris per se ponderis, primaque incerta pericula, illis tamen firmamentis imposita, securitatis aliquid nancisci videbantur. Illud ceterum ipse vel maxime doleo, librum huncce nostrum, tristi fato citius orbatum, paterna Viri, prius defuncti, nunc caruisse sollicitudine, nec praeter optimam mei in ipsum voluntatem, aliquid in mea cura invenisse solatii. Multum itaque abfuit, ut tenuioribus hisce laborum primitiis ullam mei ipsius laudem, vel aliquod auctoris nomen, aut immodestus quaererem, aut me plane invenisse, stultus pu-

tarem, ut potius, absque ulla ambitione, soli urgenti cedens necessitati, justis auditorum, de necessarii subsidii defectu longe jam conquerentium, desideriis quamprimum satisfacere studerem; quare in parvo hocce, bono tamen, meo conatu benigna exspecto lectorum judicia.

Mistlbach, die XV. Octobris,
MDCCCXIX.

Andreas Oberleitner.

GRAMMATICAE ARAMAICAE

LIBER I.

PROLEGOMENA

De Scribendi et Legendi Elementis.

§. 1.

DE NOMINE ARAMAICAE LINGUAE.

Lingua, quam pro 2. Reg. 18, 26., Dan. 2, 4. *aramaicam* dicimus, a regione *Aram*, in qua olim viguit vernacula, nomen habet. Quae regio quum latissimus esset terrae tractus, qui a mari mediterraneo per Syriam et Mesopotamiam ultra Tigrim procurreret; fieri non potuit, quin lingua per has terras in varias abiret dialectos, quarum duae principales tulerunt aetatem. Prior, vulgo

chaldaica, rectius vero babylonica, assyrica seu *aramaica orientalis*, olim in Babylonia, Assyria, et post Hebraeorum exilium in Judaea etiam fuit vernacula; posterior, *syriaca*, seu potius *aramaica occidentalis*, non in sola Syria, sed etiam in Mesopotamia, et post exilium in Galilaea quoque dominabatur. Ambae dialecti paucis, fere solis literarum figuris, atque vocabulorum pronuntiatione inter se differunt, quare et communi *aramaicae* linguae nomine utramque complectimur, et grammaticam utriusque in gratiam perspicuae brevitatis non minus, quam varietatis jucundae, una exponimus.

§. 2. DE LITERIS.

Plures quidem notae sunt Aramaeorum scribendi rationes seu alphabeta, Mendaeum seu Sabiorum v. c., Nestorianum, duplicatum, Estrangelo, Adlerianum, Maroniticum seu Jacobiticum, quod simplex quoque dicitur; conf. *Michael.* Gramm. Syr. p. 14--21. *) Nostri tamen libri *chaldaici* quum

*) Ad saeculum VIII. usque praecipue dominabatur alphabetum Estrangelo; saeculo IX. Nestorianum, X. denique Maronitae et Jacobitae *simplici* usi sunt scriptura, quae postea in codicibus quoque manuscriptis retinebatur. Conf. Assem. Bibl. orient. Tom. IV. p. 378.

hebraicis literis, *syriaci* autem maroniticis literis typo exhibeantur, in elementis quoque hujus institutionis de illis tantum literis nobis erit sermo. Hebraicas literas jam notas supponimus. Syris etiam numero 22. sunt literae; eaeque tantum consonantes, a dextra sinistram versus scribendae, ac legendae, quae vero non, ut hebraicae, solae et separatae scribuntur, sed cum litera praecedenti, et maximam partem quoque cum sequenti conjunctae, pro loci, quem in vocabulo obtinent, diversitate figuras suas nonnihil immutant. Alia enim est figura literae initialis, quae soli literae sequenti; alia medianae, quae utrinque; alia finalis, quae soli praecedenti; alia denique absolutae seu separatae, quae nulli annectitur. Varias illarum et separatarum et conjunctarum figuras, nomina porro, potestatem et ordinem sequens exhibet tabula.

Ordo.	Nomen.	Figura extra finem dict. non annexa praecedenti	Figura extra finem dict. annexa praecedenti	Figura in fine dictionis annexa praecedenti	Figura in fine dictionis non annexa praecedenti	Potestas.	Literae chaldaicae
1	Olaph ܐܠܦ	ܐ	ܐ	ܐ	ܐ	spiritus lenis Graecorum	א
2	Beth ܒܝܬ	ܒ	ܒ	ܒ	ܒ	B. V.	ב
3	Gomal ܓܡܠ	ܓ	ܓ	ܓ	ܓ	G	ג
4	Dolath ܕܠܬ	ܕ	ܕ	ܕ	ܕ	D	ד
5	He ܗܐ	ܗ	ܗ	ܗ	ܗ	H	ה
6	Vau ܘܐܘ	ܘ	ܘ	ܘ	ܘ	W	ו
7	Zain ܙܝܢ	ܙ	ܙ	ܙ	ܙ	ζ Graecor. ç Gallor.	ז
8	Cheth ܚܝܬ	ܚ	ܚ	ܚ	ܚ	Ch vel hh gutturalis	ח
9	Teth ܛܝܬ	ܛ	ܛ	ܛ	ܛ	T	ט
10	Jud ܝܘܕ	ܝ	ܝ	ܝ	ܝ	J	י
11	Coph ܟܦ	ܟ	ܟ	ܟ	ܟ	K Germanor.	כ ך
12	Lomad ܠܡܕ	ܠ	ܠ	ܠ	ܠ	L	ל
13	Mim ܡܝܡ	ܡ	ܡ	ܡ	ܡ	M	מ ם
14	Nun ܢܘܢ	ܢ	ܢ	ܢ	ܢ	N	נ ן
15	Semcath ܣܡܟܬ	ܣ	ܣ	ܣ	ܣ	S	ס ש
16	Ee ܥܐ	ܥ	ܥ	ܥ	ܥ	Viva tantum voce docenda	ע
17	Phe ܦܐ	ܦ	ܦ	ܦ	ܦ	F vel P	פ ף
18	Tsode ܨܕܐ	ܨ	ܨ	ܨ	ܨ	Ts	צ ץ
19	Kuph ܩܘܦ	ܩ	ܩ	ܩ	ܩ	K guttur.	ק
20	Risch ܪܝܫ	ܪ	ܪ	ܪ	ܪ	R	ר
21	Schin ܫܝܢ	ܫ	ܫ	ܫ	ܫ	Sch German. sh Angl.	ש
22	Thau ܬܐܘ	ܬ	ܬ	ܬ	ܬ	Th	ת

1. Omnes Syrorum literae, praeter octo: ܐ, ܕ, ܗ, ܘ, ܙ, ܨ, ܪ, ܬ, §. 5. I. sequenti literae annectuntur, et in fine dictionis pleraeque addita lineola incurva, nonnullae vero singulari figura immutantur; unde ejusdem literae diversae natae sunt figurae, quarum *prima* tabulae columna exhibet illas, quae initio vocabulorum, et in medio post octo illas literas, sequenti non annectendas, *secunda*, quae in medio post reliquas, sequenti quoque annectendas, *tertia*, quae in fine post literas, sequenti annectendas, *quarta* denique, quae in fine post octo, sequenti non annectendas, usurpantur. Eadem quarta columna simul exhibet figuras literarum separatarum.

2. In favorem memoriae non omnes literae eodem tempore sunt docendae, sed potius dividendae in plures classes, quarum pro literarum figuris, similitudine sibi propinquis, facile statuuntur sequentes:

I.	II.	III.	IV.
ܝ Jud	ܢ Nun	ܫ Schin	ܡ Mim
ܚ Cheth	ܓ Gomal	ܣ Semcath	ܟ Coph
ܕ Dolath	ܠ Lomad	ܗ He	ܒ Beth
ܪ Risch	ܥ Ee	ܬ Thau	ܦ Pho
ܙ Zain	ܘ Wau	ܛ Teth	ܨ Tsode
ܐ Olaph	ܩ Kuph		

Literae, ob figurarum similitudinem accuratius distinquendae, sunt

ܙ	ܒ	ܕ	ܘ	ܢ	ܓ	ܥ
ܐ	ܟ	ܪ	ܩ	ܢ	ܠ	ܥ
	ܦ		ܫ		ܬ	

§. 3. DE NUMERALI LITERARUM VALORE.

Ordo quidem literarum syriacarum alphabeticus cum hebraicis literis prorsus idem est; in numeris vero exprimendis syriacae quaedam habent singularia, ut sequens docet tabula.

Olaph	ܐ	1	Semcath	ܣ vel ܘ̇	60
Beth	ܒ	2	Ee	ܥ — ܙ̇	70
Gomal	ܓ	3	Phe	ܦ — ܚ̇	80
Dolath	ܕ	4	Tsode	ܨ — ܛ̇	90
He	ܗ	5	Kuph	ܩ — ܝ̇	100
Wau	ܘ	6	Risch	ܪ — ܟ̣	200
Zain	ܙ	7	Schin	ܫ — ܠ	300
Cheth	ܚ	8	Thau	ܬ — ܡ	400
Teth	ܛ	9	Nun	ܢ̇	500
Jud	ܝ	10	Semcath	ܣ̇	600
Koph	ܟ vel ܟ̇	20	Ee	ܥ̇	700
Lomad	ܠ — ܓ̇	30	Phe	ܦ̇	800
Mim	ܡ — ܕ̣	40	Tsode	ܨ̇	900
Nun	ܢ — ܗ̣	50			

ܐ̗ 1000	ܒ̗ 2000	cet.
ܐ̱ 10,000	ܒ̱ 20,000	—
ܐ̱̂ 100,000	ܒ̱̂ 200,000	—

Numeri fracti duabus sibi impositis literis indicantur,

v. c. ܐ/ܒ sive ܐ/ܒ ½, ܐ/ܓ sive ܐ/ܓ ⅓, ܐ/ܬ sive ܐ/ܬ $\frac{1}{400}$ cet.

§. 4. DE VOCALIBUS.

Vocales quoque librorum chaldaicorum, cum hebraicis quippe easdem, notas postulamus. Syri vero ab initio haud dubie simplici utebantur puncto, quod diverso suo situ veram pronuntiationem vocum ambiguarum vel rariorum indicavit, (*vide sis I. hujus libri adpendicem*), ex quo puncto longe ante saeculum VI. tria oriebantur sonorum auxiliarium signa, quae cum ipsis literis syriacis saeculo V. aut VI. ad Arabes transierunt. Conf. *Jahn* Introd. in V. F. §. 96., et ejusdem Grammat. hebr. 3. edit. §. 4. Saeculo demum VIII. Theophilus Edessenus, teste Barhebraeo Dyn. X., p. 132., astronomus praeclarus, Maronita, in sua Homeri ex Graeco in Syriacum versione quinque Graecorum vocales adoptavit, sed tria quoque prisca vocalium signa duobus aliis creverunt, quare duplicis generis sequuntur vocalium signa, nimirum

Graeca Theophili Edesseni:		Prisca Jacobi Edesseni:		
ܰ Pethocho,	a	ܲ sive ܲ	ܕܰܝܰܪ vel ܕܲܝܲܪ	*dajar.*
ܶ Rebozo,	e	ܷ sive ܶ	ܣܶܢ ܣܶܢ vel ܣܷܢ ܣܷܢ	*sen.*
ܺ Chebozo,	i	ܻ sive ܺ	ܕܺܝܢ ܕܺܝܢ vel ܕܻܝܢ ܕܻܝܢ	*din.*
ܳ Sekopho,	o	ܵ	ܪܳܕܝܳܐ vel ܪܵܕܝܵܐ	*rodjo.*
ܽ Ezozo,	u	ܘܼ sive ܘܿ	ܣܽܘܥܳܢܳܐ vel ܣܘܼܥܵܢܵܐ, ܣܘܿܥܵܢܵܐ	*sojuno.*

Nota 1. Puncta vocalis Sekopho cum puncto literae ܪ coalescunt, ut: ܕ̈ܪܐ, *dro.*

2. Vocalis Ezozo, sive graeca figura, sive punctis expressa, habet fulcrum ܘ, exceptis duabus vocibus: ܟܽܠ *universitas*, ܡܶܛܽܠ *propter.*

Cul
metul

In recentioribus libris syriacis solae graecae vocalium figurae, in antiquioribus vero, v. c. in Polyglottis Londin., Guthirii N. F., cet. graecae figurae cum punctis promiscue occurrunt. Praeterea nec situs horum signorum supra vel infra lineam solet sibi constare.

§. 5. NOTANDA DE CONSONANTIBUS.

I. ܐ ܕ ܗ ܘ ܙ ܨ ܪ ܬ cum praecedenti tantum litera, reliquae omnes cum praecedenti et sequenti simul conjunguntur.

II. Quinque, ut in lingua hebraica, adsunt literae finales, tres cum hebraicis eaedem: ܟ ܟ, ܡ ܡ, et ܢ ܢ; pro ף et ץ vero ܠ et ܠ.

III. ܐ se accomodat sequenti ܠ, prout ܠ quoque sequenti ܐ, ut: ܐܠܳܗܳܐ *aldho* pro ܐܰܠܳܗܳܐ, ܠܳܐ *lo* pro ܠܳܐ. Saepe ܐ initiale innectitur ܠ finali praecedentis vocis, ut: ܥܰܠܐܰܪܥܳܐ *al aro*, pro: ܥܰܠ ܐܰܪܥܳܐ. ܠ, in fine vocis duplex, sic conjungitur: ܠܠ, ut: ܡܰܠܶܠ *malel.*

IV. Quiescentes literas, quae nimirum ipsae non audiuntur ob praecedentem vocalem, cujus

sonum induunt, non nisi tres numerant Syri, ܐ ܘ ܝ. In fine vocis ܐ plerumque quiescit in ܳ et ܶ, ܢܒܺܝܳܐ, ܚܰܛܳܝܶܐ; raro in ܰ, ܩܽܘܡܰܐ. In medio vocis quiescit in ܶ, et maxime in ܺ, ut: ܡܳܐܟܘܠܬܐ, ܡܺܐܡܰܪ. Si vero in aliis etiam vocalibus quiescit in medio, fit ideo, quod ܐ, in medio habens vocalem, eam remittit in praecedentem literam quiescentem; (conf. §. 7. V. 5.), ergo: ܡܳܐܢܐ, pro ܡܐܳܢܐ, ܢܶܐܬܶܐ pro ܢܐܶܬܶܐ, ܟܳܐܪܽܘܙܘܬܐ pro ܟܐܳܪܽܘܙܘܬܐ. Ab initio vocis ܐ quiescit tantum, ubi occultatur; conf. §. 7. V. 6.

ܘ plerumque quiescit in ܽܘ; ut: ܩܽܘܡ. Nonnunquam duo Vau in uno *u* quiescunt, ut: ܡܽܘܘܠܟܢܐ *promissio*; ita in Thargumim quoque chaldaicis saepe non tantum duo Wau sed etiam duo Jod occurrunt pro litera simplici cum vel sine Dagesch, ut: כַּיוּרֵי pro כֻּוּרֵי , חֵילָוָתְהוֹן pro חֵילָווְתְהוֹן, אוֹרַייְתָא pro אוֹרַיְתָא. In exoticis ܘ quiescit etiam in ܳ, ut: ܡܰܠܟܽܘܬܳܐ ܕܣܰܒܰܐ; imo in ejusmodi graecis vocibus pro libris editis quiescit etiam in ܰ et ܶ, ut: ܐܰܪܟܰܘܣ ἀρχάς, ܐܰܬܺܝܢܰܘܣ Ἀθήναις; forte a recentioribus vocales male sunt adjectae. Denique cum praecedentibus ܰ et ܶ oritur diphthongus, ut: ܝܰܘܡܳܐ *jaumo, dies,* ܠܶܐܘܬܳܐ *leutho, labor.*

ܝܘܕ ܝ non nisi in ◌ܶ et ◌ܺ quiescit, ut: ܒܶܝ, ܒܺܝ. Ab initio vero tantum quiescit in ◌ܺ, ubi occultatur, ut: ܝܺܫܘܥ; conf. §. 7. V. 6.; saepius tunc, ne ܝ pronuntietur ante vocalem ◌ܺ, praefigitur ܐ, quod acquirit vocalem ◌ܺ, ut: ܐܺܝܡܐ pro ܝܡܐ, יָם. Denique ܝ cum praecedentibus ◌ܰ ◌ܳ vel ܘ◌ܳ efficit diphthongum, ut: ܗܰܝܡܶܢ, ܗܳܘܝ, ܩܰܛܠܘܗܝ, *haimen*, *hoi*, *katlui*.

Eaedem tres literae quiescentes Aramaeorum multo saepius quam hebraicae otiantur, seu plane non audiuntur, consonante praecedente, ut: ܩܛܠܘܗ, ܐܠܗܐ, ܪܶܓܠܰܝ, ܩܛܠܘܗܝ. *He* Syrorum nunquam quiescit, Chaldaeorum vero per solum hebraismum in fine vocis, ubi vices gerit literae א; conf. §. 6. IV.

V. ܐ inter duas vocales pronuntiatur ut ܝ; id quod tantum obtinet, si proxime aut praecedit aut sequitur aliud ܐ, et in participio act. formae I. verborum, quorum media radicalis est vel ܘ quiescens, vel ܐ, vel geminata, ut: ܐܳܝܰܪ *ojar* ἀήρ, ܡܠܳܝܳܐ *m'lojo*, *plenitudo*, ܩܳܐܶܡ *Kojem*, *stans* a ܩܘܡ; ܫܳܐܶܠ *schojel*, *quaerens* a ܫܐܠ; ܥܳܐܶܠ *ojel*, *intrans* ab ܥܠܠ. Conf. *Gesenii* Lehrgebäude cet. p. 15, §. 3, 3.

VI. ܥ ab initio quiescens ante proxime sequens ܗ pronuntiatur et tractatur ut ܐ, ut: ܐܶܗܕ, meminit. Conf. §. 7. V. 6. et §. 8. V. 2.

VII. Chaldaei saepe inserunt נ ante literam, quae esset geminanda, ut: מִנְדָּה pro מִדָּה.

VIII. Syri saepe expungunt ܝ *quiescens*, ut: ܪܺܫܳܐ pro ܪܺܝܫܳܐ, *caput*; ܩܕܳܡ pro ܩܕܳܝܡ, *coram*; ܐܰܪܺܡܘ pro ܐܰܪܺܝܡܘ, *sustulerunt*, *detraxerunt*; cet.; vel etiam, sed raro, ܝ *mobile*, ut: ܥܰ̈ܢܶܐ pro ܥܰܝ̈ܢܶܐ, *oculi*, ܠܶܣܛܳܐ pro ܠܶܝܣܛܳܐ *latro*, ܐܰܟܚܕܳܐ pro: ܐܰܝܟ ܚܕܳܐ, *simul*, *una*, cet. Conf. *Agrellii* Otiola syriaca, Lundae 1816. ubi multa adsunt exempla, §. V. num. VI. p. 51.

IX. Galilaei, quibus post exilium syriaca dialectus fuit vernacula, literas gutturales ܥ ܚ ܗ ܐ plane non potuerunt adpellare, easque crebro omnes cum omnibus permutarunt. Chaldaei sub iisdem gutturalibus, ut Hebraei, amant Schwa compositum; nec ר admittit Dagesch forte.

§. 6. DE PERMUTANDIS LITERIS. *)

Aramaei substituunt pro Hebraeorum

I. ז plerumque ד, ut: זָהָב *aurum*; דְּהַב ܕܗܒܳܐ. Arabes medium tenent per ذ, ذَهَبٌ.

*) Conf. *Jahn* arabische Grammatik; S. 44—76., et quae *Gesenius* in suo Lexico hebraeo-germanico singulis literis praemittit. Ipsam

II. Pro צ jam ט, jam ע, ut: צוּר *petra*, טוּר ܛܘܪ; אֶרֶץ *terra*, אַרְעָא ܐܪܥܐ. Arabes jam retinent ص, ut: صَارَةٌ *vertex montis*, jam substituunt ض, mediam quasi literam inter צ, ט, et ע, ut: أَرْضٌ.

III. Pro שׁ, quod fere semper retinetur, saepe quoque ת, ut: שֶׁלֶג *nix*, תְּלַג ܬܠܓܐ; Arabes tunc iterum sunt in medio per ث, ut: ثَلْجٌ. Ubi vero Aramaei servant שׁ Hebraeorum, Arabes habent س, rarissime vero ش, ut: שָׁכַן *habitavit*, שְׁכֵן ܫܟܢ, سَكَنَ; et שֶׁמֶשׁ *sol*, שִׁמְשָׁא ܫܡܫܐ, شَمْسٌ.

IV. Pro tertia radicali ה regulariter א vel י ي; Chaldaei tamen per Hebraismum retinent ה, ut: גָּלָה *revelavit* et *migravit*, גְּלָא (גְּלָה) ܓܠܐ. In Arabico respondet jam و, ut: جَلَا pro جلو *revelavit*, jam ى, ut: جَلَى *migravit*.

V. Pro ה foeminini generis א, ut: חָכְמָה *sapientia*, חָכְמָא (חָכְמָה) ܚܟܡܬܐ. Arabes habent ة, حِكْمَةٌ.

VI. Pro שׂ, quae litera Chaldaeis raro, Syris nunquam est in usu, (conf. *Gesenii* Lehrgebäude

---

mutuam dialectorum relationem et culturae dignitatem idem *Gesenius* docet in opere: Gesch. der hebr. Sprache und Schrift §. 16. S. 56.

cet. pag 17.), ס, vel שׂ, et ܣ, ut: בָּשָׂר *caro, mortales*, בְּסַר vel בְּשַׂר, ܒܣܪ. Arabes vero pro Hebraeorum שׁ fere semper habent ش, ut: بَشَر *cutis externa, mortales*, pro ס vero س, ut: אֲסַר *ligavit*, ܐܣܪ, أَسَرَ.

VII. Denique, sed multo rarius, pro נ ن Aramaei substituunt ר, ر, ut: שְׁנַיִם اِثْنَانِ, *duo*, תְּרֵין, ܬܪܝܢ; בֵּן اِبْنٌ, *filius*, בַּר, ܒܪ; pro ת vero ט ܛ (ط), ut: תָּעָה *erravit*, טְעָא, ܛܥܐ, طَغِيَ.

Chaldaei nomina Dei: אֱלֹהִים, אֱלָהָא et יְהוָה non raro superstitiosi corrumpunt, litera quadam mutata, ut: אלדים, אלקים, ידוד.

§. 7. NOTANDA DE VOCALIBUS.

I. Quamplurimis anomaliis scatet Chaldaeorum punctationis systema; haud dubie Rabbini aevi medii illud in chaldaicis libris minus diligenter coluerunt, et fluctuantes jam Syros, jam Hebraeos sunt sequuti; multum tamen codicum quoque erroribus est tribuendum.

Ipsa lingua Chaldaeorum pro temporum et locorum diversitate mirum quantum differt, et in varias quasi abit dialectos. Purissima omnium seu babylonica dialectus exstat in Danielis et Esrae reliquiis; Gemara tamen babylonici Thalmudis jam

valde corruptum exhibet babylonicum Chaldaismum. Hierosolymitana dialectus seu chaldaica lingua, solis tamen hebraicis vocibus permixta, adhuc pura regnat in Thargumim Onkelosi et Jonathanis. Omnino corrupta, exoticis nimirum Persarum, Arabum, Graecorum, Latinorum vocibus adulterata, est in Thalmude Hierosolym., in Thargumim Hieros., et praecipue in reliquis Tharg., quae propterea post Thalmudem Hieros. conscripta, jure statuuntur.

II. Aramaei multo frequentius utuntur Schwa, quam Hebraei; quare prima radicalis, quae in hebraico habet ◌ָ, saepissime ut quiescens habet Schwa, v. c. קָטַל ، קְטַל, ܩܛܠ. Syri quidem nullum habent illius signum, sane vero pronuntiant tanquam *e* breve, absorptum ut Germani in: g'schickt, g'sagt; sic: ܩܛܝܠ *K'til.*

III. Pro Cholem Hebraeorum Chaldaei saepe substituunt Kamez immutabile, ut: עוֹלָם ، עָלַם; sed ubi ו Hebraeorum Chaldaei retinent, Syri saepe habent ◌ܽ, ut: הַיּוֹם ، יוֹמָא, ܝܘܡܢ.

IV. Finale Segol in hebraicis segolatis Aramaei amant mutare in ◌ַ ◌ܰ, ut: סֵפֶר ، סְפַר, ܣܦܰܪ;

Chaldaei vero nonnunquam retinent segolata, ut: רְגַל, id quod obtinet inprimis in Esrae et Danielis reliquiis sacris.

V. Syri in specie substituunt

1. pro ִ Hebraeorum et Chaldaeorum fere semper ܶ, ut: ܬܶܩܛܽܘܠ pro תִקְטֹל. Idem observatur in nominibus propriis versionis Alexandrinae.

2. Pro ֵ Hebraeorum ֶ, ut: ܥܶܣܘ pro עֵשָׂו.

3. Pro ָ Hebraeorum et Chaldaeorum ܳ, ut: ܚܶܟܡܬܳܐ pro חָכְמָה, חָכְמָא.

4. Pro Cholem, Komez, Schurek et Kibbuz Hebraeorum ܘܽ, ut: קֹדֶשׁ, ܩܽܘܕܫܳܐ; רֻגְזִי, ܪܽܘܓܙܳܐ; כֹּל ܟܽܠ.

5. Syrorum ܐ, in medio vocis mota vocali, amat remittere vocalem in praecedentem consonantem quiescentem, ut: ܟܳܐܶܒ pro ܟܐܶܒ, כְּאֵב *doluit*. Conf. §. 5. IV.

6. ܐ, ab initio vocis quiescens, ܝ quoque in eodem casu, sed ante proxime sequens ܡ, in subsidium pronuntiationis adsciscunt vocalem, fere semper ܰ vel ܶ; ܘ vero, ab initio quie-

scens; acquirit ◌ܶ, ut: ܐܶܡܠܶܟ pro ܐܡܠܟ; ܒܶܝܬܶܗ pro ܒܝܬܗ; ܢܶܚܶܡ pro ܢܚܡ; conf. §. 5. VI.

— 7. Ubi duae consonantes ab initio syllabae quiescentes concurrunt, (id quod saepe obtinet ab initio vocis ob praefixas praepositiones aut conjunctiones, vocali destitutas, aut in medio vocis ob flexionem), prior accipit vocalem, plerumque ◌ܶ, sed etiam ◌ܰ, ◌ܺ, ◌ܽ; prout Hebraei, ubi duo Schwa ab initio syllabae concurrunt, prius resolvunt in brevem vocalem; ut: ܒܰܫܡܰܝܳܐ pro ܒܫܡܝܐ, *in coelis*; ܡܶܠܟܳܐ pro ܡܠܟܐ, *consilium*; ܙܶܢܝܳܬܳܐ pro ܙܢܝܬܐ, *scortum*; ܬܶܫܒܽܘܚܬܳܐ pro ܬܫܒܘܚܬܐ, *laus*.

§. 8. DE VOCABULIS GRAECIS, IN ARAMAICAM TRANSLATIS.

Multa Syri (et Chaldaei recentioris aetatis, conf. §. 7. I.) Graecorum adoptarunt vocabula, quibus vel syriacam addiderunt terminationem, vel graecam formam plus minusve conservarunt; de quibus jam nonnulla observamus.

I. Ipsam adoptandi rationem optime docent exempla: ܐܓܝܐ, ἁγια, ܐܘܢܓܠܝܘܢ εὐαγγελιον, ܐܝܣܓܘܓܝ εισαγωγη, ܦܘܪܓܘܣ πύργος, [illegible]

γεωμετρια, ܕܝܐܬܩܐ, διαθηκη, ܗܕܝܘܛܐ ἰδιωτης, ܗܓܡܘܢܐ ἡγεμων, ܗܪܡܝܣ Ἑρμης, ܛܝܡܐ τιμή, ܡܝܛܪܦܘܠܝܛܐ μητροπολιτης, ܡܠܠܘܢ, ܡܠܝܣܛܐ, μᾶλλον, μάλιστα, ܡܬܡܛܝܩܐ μαθήματα, ܦܘܝܛܐ ποιητης, ܦܘܠܘܣ Παυλος, ܣܘܠܘܓܝܣܡܘܣ συλλογισμος, ܣܘܢܗܕܝܩܘܢ συνοδικον, ܩܪܘܣܛܠܠܘܣ κρυσταλλος, ܟܠܩܘܡܐ χαλκωμα, ܩܢܘܢܐ κανων, ܩܘܪܝܠܐܝܣܘܢ κυριε ἐλεισον, ܬܝܩܐ θηκη.

II. Aramaei vocabulis graecis aut latinis, quae a ς, σπ incipiunt, praefigunt אִ ܐ, ut: אִסְטְבָא, ܐܣܛܘܡܟܐ ςομαχος, אִסְטְלָא vel אִסְטְלֵי et אִצְטְלָא ܐܣܛܠܐ ςολη, ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ ςρατιωτης, ܐܣܦܝܪܐ σφαῖρα; ܐܣܦܩܠܛܘܪܐ אִסְפַּקְלָטוֹרָא *speculator*. Simile occurrit in arabico, conf. Jll. de *Sacy* Grammaire arabe, Partie I. 89. p. 41.; *Rosenmülleri* Institutiones ad fundam. Ling. Arab. Lips. 1818 XLIX. p. 28.; imo in latino etiam vel gallico, v. c. *Hispania*, *Espagne*, *Spanien*.

III. Post ܪ (instar spiritus asp. graec.) ܗ intersеritur, ut: ܪܗܘܡܝ Ῥωμη; in nominibus propriis recentioris aetatis etiam post ܝ, et ad diphthongum αι exprimendum, ut: ܐܘܢܓܠܝܘܢ εὐαγγελιον, ܬܗܕܝܘܣ Θαδδαιος.

IV. Tempore expeditionum, quas cruciatas vocant, historici multa nomina propria et dignitatum ex linguis Occidentis adoptarunt, ut: ܦܪܢܓܝܐ *Franci*, i. e. Christiani Occidentis, ܐܦܪܢܣܝܣ *Gallia*, ܐܠܡܢܝܐ *Germania* (Allemagne), ܐܢܓܠܛܝܪܐ *Anglia* (Angleterre), ܦܪܢܣ *Prince*, ܗܢܪܝ *Henri*.

§. 9. DE RELIQUIS ORTHOGRAPHICIS SYRORUM SIGNIS.

I. ܩܘܫܝܐ (induratio) sive Dagesch lene, punctum, literis ܒܓܕܟܦܬ impositum, ut tollat adspirationem; et ܪܘܟܟܐ (emollitio) seu Raphe, punctum, iisdem literis subscriptum, quod indicat adspirationem earum.

II. Dagesch forte, (Arabum شَدَّة), Syri non habent, nec literam geminandam, v. c. mediam radicalem formae II. geminatam efferunt; id quod testatur quoque *Ant. Aryda*, Syro — Maronita, ex cujus ore, felix quondam illius discipulus, non raro audivi.

III. ܪܒܘܝ (Ribui), duo puncta supra vocem horizontalia, quae vero cum puncto literae ܪ coalescunt, indicant numerum pluralem, qui nec ex consonantibus nominum, nec ex vocalibus verbo-

rum agnoscitur, ut: ܡܫܡܫ̈ܢܐ, i. e. ܡܫܡܫܢ̈ܐ, *ministri*, non ܡܫܡܫܢܐ, *minister*; ܡܛ̈ܝܢ *pervenerunt* (illae), sed ܡܛܝܢ *pervenit* (ille); ܪ̈ܓܠܐ, *pedes*. Saepe vero numero plurali, per se claro, imo et notandis nominibus collectivis, adjiciuntur.

IV. Linea *occultans*, seu lineola horizontalis, literis subjecta, adest

1. sub 2[da] radicali imperativorum passivorum, praecipue I. et II. formae, quam literam sine vocali esse efferendam, seu quiescere, fertur significare, nisi forte solum imperativi est signum, ut: ܐܬܩܛܠ. In unico activae vocis imperativo ܗܪܘܛ *curre* verbi ܪܗܛ (רהט) occurrit, ubi ergo est legendum: *hat*.

2. Adest sub ܠ initiali ante proxime sequens ܗ, quam literam ut ܐ efferendam esse notat, ut: ܠܗܘ. Conf. §. 7. V. 6.

3. Sub literis: ܐ initiali, ܗ pronominum, ܕ, ܝ, sub ܘ post proxime praecedens ܘ, sub ܪ quiescenti ante proxime sequens ܬ, sub ܠ verbi ܐܙܠ, *ivit*, et sub una literarum geminatarum, quas omnes literas plane non audiri significat, ut: ܒܪܬ *bath, filia*; ܐܢܬ *ath, tu*; ܡܠܟܘܗܝ *malkau*,

rex ejus; ܝܠܕܬܝܢ *ilathen, peperistis*; ܥܡܡܝܢ *amin, populi*, cet. Syri ergo literam, quam non pronuntiarunt, scripserunt tamen.

V. Alia lineola horizontalis, literis imposita, signum est compendii scribendi, ut: ܩ̄ܕ i. e. ܩܕܝܫܐ *sanctus*, *episcopus*. Eadem lineola distinguit ܐܘ̄ o ω!, particulam interjectionis ab ܐܘ *aut*, particula conjunctionis.

VI. Punctum quoque *diacriticum* saepius praeter signa vocalium in nostris librorum editionibus offenditur, quod priscis pro diverso suo loco et supra et infra literas veram vocum ambiguarum vel rariorum pronuntiationem indicavit, ut: ܠܗ pro ܠܶܗ *illi* (viro); ܠܗ̇ pro ܠܳܗ̇ *illi* (foeminae); exempla uberiora in priori adpendice exhibebuntur.

VII. Usus signorum interpunctionis in variis editionibus varius est, de quibus copiosius agit *Michael.* in Gramm. Syr. p. 45—49. Saepius vero occurrunt:

1. In fine periodi vel punctum nostrum, vel quatuor puncta: ⁘ *aut* :: .

2. Protasin finiunt duo puncta oblique posita a sinistra dextram versus : .

3. Minora incisa finiunt vel punctum unicum, vel duo puncta, aut oblique a dextra sinistram versus posita ∴ aut perpendicularia : .

4. Saepe punctum, vocibus impositum, signum est interrogandi, vocandi, admirandi, laudandi, imperandi, cet.

§. 10. DE TONO.

Chaldaei tonum figunt in syllaba ultima, ut: מַלְכָּא, *malcá*; exceptis perpaucis segolatis, 1. et 3. utriusque generis persona plurali aoristi primi, et nonnullis aliis, v. c. numero duali quorumcunque nominum, et numero plurali paradig. 6. §§. 21. 23., ubi tonus est in penultima, ut: רֶגֶל *régel*, קְטַלְנָא *k'tálna*, קְטַלוּ *k'tálu*, קְטַלָא *k'tála*, רַגְלַיִן *ragláin*, גַלַּיִן, *galáin*.

Syri e contrario tonum figunt in penultima syllaba, ut: ܡܰܠܟܳܐ, *málcho*; exceptis vocibus, quarum ultima desinit in consonantem, non quiescentem, aut in ܝ vel ܘ abjecta finali ܐ, in quibus tonus est in ultima, ut: ܐܺܬܶܝܒ *ithéb*; ܡܰܠܟܰܝ *malchái*, (ܝ non quiescit, sed diphthongescit), ܩܽܪܝ *kori*; ܡܰܠܟܘ, *malchú*.

LIBER II.

De singulis orationis partibus.

CAPUT I.

De Pronominibus.

§ 11. DE PRONOMINIBUS PERSONALIBUS ET ABSOLUTIS SIVE SEPARATIS TANQUAM SUBJECTIS, ET SUFFIXIS TANQUAM IN CASIBUS OBLIQUIS, IISQUE[*]

A. Chaldaicis

1. separatis	2. suffixis
In numero singulari:	
Ego אֲנָא, אֲנָה comm.	a) —ַנִי, b) נִי, cum praepositionibus ל, ב, מִנּ: —ִי.
Tu אַנְתְּ, (אַתְּ, אַנְתְּה) comm. (raro אַנְתִּי foem.)	masc. a) —ָךְ, b) ךְ; foem. a) 1. —ֵךְ, 2. (—ֵכִי), b) ךְ
Ille הוּא, (הָא, אִיהוּ, אִנְהוּא)	a) 1. —ֵהּ, 2. —ֵיהּ, 3. (וֹהִי), b) הִי
Illa הִיא, (אִיהִי, אִיהָא)	a) —ָהּ (—ַהּ, —ָא) b) הָא, הָ
In plurali:	
Nos נַחְנָא, אֲנַחְנָא, (אֲנַן) com.	a) 1. —ָנָא, 2. —ָן, b) נָא
Vos: אַתּוּן, אַנְתּוּן masc.	כוֹן (כוּן, כוֹם, כוֹ)
Vos: אַתֵּין, אַנְתֵּין foem.	כֵן (כֵי)
Illi הִנּוּן, אִנּוּן, אִינוּן (הִמּוֹן, הִמּוֹ).	a) —ֵנוּן, b) נוּן — vel etiam separata אִנּוּן, אִנֵּן;
Illae הִנֵּין, הִנֵּן, אִנֵּין, אִנֵּן, אִינֵן (אִנְהֵי, אִנְהֵין)	a) —ֵנֵן, b) נֵן; cum praepos. ל, ב, מִנּ: הוֹן (הוֹם, הוֹ) masc., הֵן foem.

Formae rariores exhibentur inclusae. Discrimen suffixorum, sub literis a. b. c. enumeratorum, in nota ad finem hujus §. exponitur.

B. Syriacis

1. separatis	2. suffixis
In numero singulari:	
Ego ܐܢܐ comm.	a) 1. ܢܝ, 2. ܢܢܝ, b) ܢܝ, c) ܢܝ, cum praepos. ܠ, ܒ: ܝ.
Tu ܐܢܬ masc.	a) ܟ, b) ܟ.
Tu ܐܢܬܝ foem.	a) ܟܝ, b) ܟܝ, c) ܟܝ.
Ille ܗܘ vel ܗܘ	a) 1. ܗ, 2. ܝܗܝ, vel ܝܗܝ, b) 1. ܗܝ, 2. ܘܗܝ, c) ܝܗܝ.
Illa ܗܝ vel ܗܝ	a) 1. ܗ, 2. ܗ vel ܗ, b) ܗ.
In plurali:	
Nos ܚܢܢ comm.	a) 1. ܢ, vel 2. ܢܢ, b) ܢ, c) ܢ.
Vos ܐܢܬܘܢ masc.	a) ܟܘܢ, c) ܟܘܢ.
Vos ܐܢܬܝܢ foem.	a) ܟܝܢ, c) ܟܝܢ.
Illi ܗܢܘܢ vel ܐܢܘܢ	ܐܢܘܢ separatum manet, cum praepos. vero ܠ, ܒ: ܗܘܢ.
Illae ܗܢܝܢ vel ܐܢܝܢ	ܐܢܝܢ manet, cum illis praepos. vero: ܗܝܢ.

Nota. Sub *a*) indicantur suffixorum aramaicorum formae, annectendae verbis, ubi in consonantem exeunt, (ex-

cepta (Syrorum), ut: יִקְטֻל ܢܶܩܛܽܘܠ. Sub *b*)— annectendae verbis, ubi terminantur chaldaice in ן (ן), ־ִי, ־ָ, syriace in ܘ vel ܝ otiosum, quod vero ante suffixa ut ܘ— et ܝ— pronuntiatur, ut: קְטָלוּ ܩܛܰܠܘ, קְטָלִי ܩܛܰܠܝ, cet. Ubi deest *b*), sub *a*) jam comprehenditur. Denique sub *c*) indicantur formae, annectendae solis verbis syriacis, ubi in ܢ desinunt, ut: ܩܛܰܠܬܽܘܢ; et praeterea 2. personae sing. masc., et plerumque 3. quoque personae plur. foem. aoristi I. Ubi desideratur *c*), sub *a*) jam comprehenditur. De verbis ultimae radicalis א, ן, quae singulari ratione cum suffixis construuntur, sermo recurret § 60.

§ 12. QUAEDAM DE USU HORUM PRONOMINUM.

I. Pronomina personalia Aramaeorum persaepe vices gerunt verbi substantivi; suntque aut in 3. persona, neglecta omnino nominativi persona, aut in eadem cum nominativo persona, ut: אַנְתְּ הוּא, ܗܘ ܐܢܬ, *tu es*; ܚܢܢ ܡܳܢܰܢ ܚܢܢ, *nos quid sumus?* אֲנַחְנָא הִמּוֹ *nos sumus.* Quo in casu ܗ pronominis ܗܘ, ܗܝ occultatur, (conf. § 9. IV. 3.), ejusque vocalis ad ultimam praecedentis vocis consonantem transfertur, ut: ܗܘ ܛܳܒܘ *tobu, bonus est;* ܗܝ ܡܳܢܝ, *mani, quae est illa?* Praecedens autem vox, si desinit in vocalem, abjecta utriusque pronominis vocali, ܘ et ܝ cum vocali praeceden-

tis vocis efficit diphthongum, ut: ܩܫܐ ܗܘ *k'scheu, durum est*. Ultima vero vocalis vocis, ante ܗܘ praecedentis, si fuerit ܼ, in ܿ mutatur, ut: ܐܢܐ ܗܘ, *Enau* (pro ܐܢܐ) *ego sum*; quo in casu tamen saepius, ܗ prorsus expuncto, ambae voces in unam coalescunt, ut: ܐܝܟܘ pro ܐܝܟܐ ܗܘ *ubi est ille?* ܗܢܘ pro ܗܢܐ ܗܘ, *hic est*; in ܗܘܝܘ pro ܗܘ ܗܘ, *ille est*, alterum ܗ in ܝ mutatur. Idem quoque obtinet apud Chaldaeos, ut: מַנּוּ pro מַן הוּא *quis est*?

II. ܗܘ, ܗܝ nonnunquam ponitur et loco pronominis demonstrativi, ut: ܓܒܪܐ ܗܘ, *vir ille*, ܐܢܬܬܐ ܗܝ, *foemina illa*; et loco articuli, ut: ܗܘ ܟܪܝܗܐ, ὁ ἀσθενῶν, Joh. 5, 7.

III. ܗܘ etiam ad foemininum genus refertur, ut: ܐܝܟܢܐ ܕܝܢ ܕܡܢ ܬܫܡܫܬܗܘܢ ܗܘ ܕܥܢܢܐ — ܐܬܝܕܥܬ ܠܢ ܒܪܝܬܗܘܢ ܕܥܢܢܐ: *Quemadmodum ex ministério illo nubium — intelligitur a nobis creatio nubium*. Chrestom. Syr. *Kirsch*. p. 182, lin. 8.; et ibidem lin. 15. et 17.

IV. ܐܢܘܢ ܐܢܝܢ poni amant in accusativo, et loco verbi substantivi; ܗܢܘܢ, ܗܢܝܢ vero occurrunt in nominativo; quale discrimen inter אִינֵין, אִינּוּן et הִנֵּין, הִנּוּן non observatur.

§ 13. DE PRONOMINIBUS DEMONSTRATIVIS.

Hic דֵּן ,דֵּין ,הָדֵין ,הָדֵן ,דֵּךְ ,דֵּיךְ | דִּכֵּן ‧ } *Hic* et *Haec* דְּנָה comm.

Haec דָּךְ | הָדָא ,דָּא ,דְּנַן ‧

Hi et *Hae* אִלֵּךְ ,הָאִלֵּין ,אִלֵּין ,הָאִלֵּה ,אִלֵּה ,אֵל , comm.

Hic { ܗܳܢ / ܗܳܢܳܐ } *Haec* { ܗܳܕܶܐ / ܗܳܕܶܐ } *Hi* ܗܳܢܽܘܢ *Hae* ܗܳܢܶܝܢ *Hi* et *Hae* { ܗܳܠܶܝܢ vel ܐܳܠܶܝܢ comm. }

Haec pronomina, conjuncta cum personalibus, exprimunt reciproca, ut: ܗܳܢܳܐ ܗܽܘ, *ipsemet*, *idem*; ܗܳܕܶܐ ܗܺܝ, *ipsamet*, *eadem*. Repetita quoque demonstrativa, interjecta tamen particula ܟܶܡ, significant reciproca, ut: ܗܳܢܽܘܢ ܟܶܡ ܗܳܢܽܘܢ, *iidem*.

§ 14. DE RELATIVIS ET INTERROGATIVIS.

Relativum Chaldaeorum est ד vel דִּי, Syrorum ܕ, (ܕܺܝܠ, tantum, ad possessivum notandum, §. seq.), et sic ratione originis convenit cum hebr. demonstr. זֶה, ratione usus cum relat. שֶׁ vel אֲשֶׁר‧

Casus obliqui hujus aramaici relativi, prout hebraici et arabici, exprimuntur per pronomina tertiae personae, suffixa sequentibus verbis, nominibus aut praepositionibus, a quibus pendet casus obliquus relativi, ut: ܕܨܒܼܳܬ ܒܶܗ, ܢܰܦܫܝ *in quo complacuit animae meae*, Matth. 12, 18.

Interrogativa sunt

De persona:

Quis { מַן, מַנוּ, (מַן הוּא), (מוֹן, מוּן, Dial. Jerus.)
ܡܰܢ, ܡܰܢܘ (ܡܰܢ ܗܘ).

De re:

Quid { מַן, מָה, מָא, מְנָא, מָנָא
ܡܳܐ, ܡܳܢ, ܡܳܢܳܐ, ܡܶܢܳܐ, ܡܰܢܽܘܢ

De persona et re promiscue:

Quinam *Quaenam* *Quodnam* comm. { אֵידָא, אֵידָא, הֵידָא, הֵיְדָא, (אֵי זֶה)
ܐܰܝܢܳܐ, (אֵי זֶה, אֵי זאֹת)

Quinam sing: ܐܰܝܢܳܘ

Quinam et *Quaenam* { ܐܰܝܠܶܝܢ comm. plur. Quales. ܐܰܝܟ ܐܰܝܠܶܝܢ

Interrogativa, quibus ד ܕ praemittitur, notant relativa, ut: ܕܡܳܐ, *quod*; תּוֹרָא דְמַן, *cujus bovem*; quibus vero ד ܕ postponitur, significant demonstrativa, ut: לְכָל מַן דִּי אַתְּ אָזְלָא אֵזֵל, *in omnem illum* (locum), *quo tu iveris, ibo*; —ܕ ܐܰܝܢܳܘ *is, qui*; ܡܳܢ ܕܨܳܒܶܐ, *ille, qui vult.*

§ 15. DE POSSESSIVIS, RECIPROCIS, DISTRIBUTIVIS.

Possessiva indicantur vel per suffixa, ut in reliquis dialectis, vel per relativum דִּי, ܕ, cum prae-

positione ל, ܠ, i. e. per דִּיל, ܕܺܝܠ, (in chaldaico etiam per דִּי cum ד, nota genitivi, i. e. per דִּיד), cum suffixis, ut: דִּילָךְ, דִּידָךְ, ܕܺܝܠܳܟ݂, *qui est tibi* i. e. *tuus*. Cui si additur personale separatum, significatio oritur reciproca, ut: ܗܽܘ ܕܫܰܢ݈ܬܳܐ, ܕܺܝܠܶܗ, *ejusdem anni*.

Reciproca porro, et personalia pronomina nascuntur per suffixa, adnexa substantivis: נְפַשׁ ܢܰܦ݂ܫܳܐ, *anima*; גּוּף, *corpus*; עֲצַם, גְּרַם *os*, ܩܢܽܘܡܳܐ *substantia, persona*, ut: נַפְשִׁי *ego, egomet*, ܢܰܦ݂ܫܳܟ݂ *tu, tumet*. Reciprocum etiam exprimitur per suffixum, cum praepositione quadam praemissum ipsi substantivo, inprimis in genitivo sequenti, ut: בַּהּ שַׁעֲתָא *eodem momento*, Dan. 3, 6. 15. ܒܶܗ ܒܫܳܥܬܳܐ, pro: εὐθέως, Phesch. Matth. 8, 3. בֵּהּ זִמְנָא *eodem tempore*, Dan. 3, 7. ܘܥܰܠܘ ܒܶܗ ܒܕܽܘܟ݂ܬܳܐ: *ingressi sunt per eundem locum*, Kirsch Chrest. p. 73. lin. 10.

Distributiva notantur vel per: אֱנַשׁ seu נַשׁ et אֱנָשִׁין seu נָשִׁין, (etiam, ut in hebraico, per אִישׁ), ܐ݈ܢܳܫ, ܐ݈ܢܳܫ — sequente מִן ܡܶܢ, vel elliptice per ܡܶܢ solum, abjecto substantivo, ut: ܐ݈ܢܳܫ ܡܶܢܗܽܘܢ, *quidam illorum*; ܐܶܢ ܡܶܢܗܽܘܢ *si (nonnulli) ex illis*; vel per: ܐܺܝܬ ܕ *est* vel *sunt, qui*. אֱנַשׁ

מֵעַל אַחוּהִי pro: *alter ab altero*; ܚܰܕ݂ ܠܚܰܕ݂ *seinvicem*; ܟܽܠ ܚܰܕ݂, *unusquisque*; ܟܽܠܢܳܫ vel ܟܽܠܡܰܢ *quiscunque, unusquisque*; ܟܽܠܡܳܐ vel ܟܽܠܡܶܕܶܡ *quidquid*; לָא אֱנָשׁ *nullus*.

CAPUT II.

De Nomine.

§ 16. DE NOMINE IN UNIVERSUM.

Varias nominum orientalium divisiones in *primitiva*, *verbalia* et *denominativa*, eorumque formas *nudas, defectivas, auctas*, cet. ex Grammatica hebraica postulamus. De *aramaicis* verò nominibus in specie quaedam veniunt notanda:

I. Formae, quae in prima radicali habent ܳ, et in secunda ܘܿ, plerumque notant personam agentem, ut: ܪܳܚܘܿܡܳܐ *amator, amicus*; ܒܳܪܘܿܝܳܐ *creator*, ܬܳܩܘܿܠܳܐ *ponderans*, cet.; quae vero in 1. rad. habent ܘܽ, aut desinunt in וּ, וּת, וּתָא et ܘ, ܘܬ, ܘܬܐ —, innuere solent abstractum, ut: ܪܽܘܒܳܥܳܐ *incubatio*, ܦܽܘܢܳܝܳܐ, *responsum*, ܥܽܘܡܪܳܐ, *habitaculum*, ܒܪܺܝܘ *creatio*, מַלְכוּ, מַלְכוּת, מַלְכוּתָא, ܡܰܠܟܘ, ܡܰܠܟܘܬ, ܡܰܠܟܘܬܐ, *regnum*, ܥܒܳܕܘ *opus*, ܥܒܺܝܘ *densitas*, cet.

II. Composita quoque nomina occurrunt, quae Syri, non vero Chaldaei, scribendo quoque conjungunt, ut: בְּעֵל דְּבָבָא, ܒܥܠܕܒܒܐ, *inimicus*.

III. Syri, inprimis recentiores, saepe utuntur deminutivis, quae plerumque terminantur in ܘܣ—, vel ܘܢ—, vel tertiam geminant radicalem, ut: ܛܠܝܘܣܐ, *puerulus*; ܟܬܒܘܢ, βιβλιαρίδιον, *libellus*; ܙܓܘܢܐ *tintinabulum parvum*. A ܦܒܪܘܢܐ *puella* fit deminutivum novum: ܦܒܪܘܢܝܬܐ *puellula*. ܟܢܫܘܫܐ *collectiuncula*, a ܟܢܫܐ. ܥܘܙܠܠܐ *hinnulus*, Kirsch. Chrestom. p. 17, lin. 3. videtur esse deminutivum ab ܥܘܙܠ Cant. 2, 7. 9. ad formam arab. فُعَيْل. De terminatione ܘܢ— et 3. geminata conf. *Gesenii* Lehrgebäude cet. §. 120. III. 23. Nota. pag. 497: et §. 122. 15. p. 513.

IV. Multa Syrorum et Chaldaeorum nomina sunt exotica, persica inprimis, graeca et latina, quorum, quamvis nonnihil immutatorum, origo facile patet; nonnunquam ipsa quoque significatio paululum immutata fuit, quae postea iterum in dialectum hellenisticam migravit, ut: מַגְלִיתָא, מַרְגָּלִיתָא, מַרְגְּלָא, מַרְגַּל, ܡܪܓܢܝܬܐ, et *margarita*, μαργαρίτης, (Perle), et in universum *gemma*, (Edelgestein).

Apoc. 17, 4. 18, 12. 16. 21, 21. Matth. 7, 6. 13, 40.; כַּרְסְפְּדוֹן κρασπεδον, *fimbria vestis* Matth. 23, 5.

V. Syri recentiores in scribendis nominibus propriis orientalibus sequuntur orthographiam jam orientalem, jam graecam, ut: ܝܘܚܢܢ et ܐܝܘܐܢܢܝܣ, Ιωαννης; ܚܪܬ juxta orthograph. oriental. (ex حارث *arator*, dein nomen proprium, praecipue regum celebrium, Arabibus frequens, ut nobis: Bauer, seu Georgius), sed II. Cor. 11, 32. ab interprete Syro scribitur graece: Αρετας, ܐܪܛܐܣ.

§. 17. DE GENERE NOMINUM.

Genus et significatione et terminatione discernitur. Quod attinet significationem, conveniunt nostra nomina cum hebraicis, conf. *Jahn* Gramm. hebr. Edit. 3. p. 69. Terminatione quoque, ut in hebraicis, distinguuntur sola nomina foeminina, unde oritur regula: *Nomina, quae non habent foemininam terminationem, sunt masculina.* Terminationes vero foemininorum sunt: א ָ ܐ ܳ (hebr. ה ָ), ִי, ܶܐ et ܘ ܘ, quibus abscissa est in fine ת ܬ, (hebr. ות ִית), ut: ܚܟܡܐ חָכְמָא, *sapientia*; נְוָלִי *coenum*; ܒܪܝ *res creata*; ܡܠܟܘ מַלְכוּ,

regnum. Rarissimae sunt terminationes Syrorum in ܘܬ݂ܳ, ut: ܡܢܳܘܬ݂ *pars*, et Chaldaeorum in ו, ut: רִבּוֹ *myrias*.

Multa sunt nomina, quae sub masculina terminatione sunt foeminina, aut certe communia, ipso usu discenda, ut: ܐܶܠܦܳܐ, *navis*, ܐܽܘܪܚܳܐ *via*, ܐܳܬ݂ܳܐ *signum*, ܐܰܪܥܳܐ *terra*, ܩܽܘܠܬܳܐ *hydria*, ܒܺܐܪܳܐ *puteus*, ܟܰܪܣܳܐ *venter*, ܥܳܢܳܐ *grex*, ܓܽܘܡܪܶܐ *prunae*, ܙܰܒܢܳܐ *tempus*, ܙܩܳܐ *uter*, ܣܰܝܦܳܐ comm. *gladius*, ܡܰܘܒܠܳܐ *onus*, ܟܰܟܪܳܐ *talentum*, ܟܺܐܦܳܐ *lapis*, ܟܰܪܣܳܐ *uterus*, ܠܶܫܳܢܳܐ *lingua*, comm. ܢܰܦܫܳܐ *anima*, ܢܽܘܪܳܐ *ignis*, ܣܰܗܪܳܐ comm. *luna*, ܣܽܘܟܳܐ *rami*, ܥܢܳܢܳܐ *nubes*, ܥܰܪܣܳܐ *lectus*, ܪܽܘܚܳܐ *ventus*, *spiritus*, ܕܶܚܠܬܳܐ comm. *terror*, ܫܝܽܘܠ *Hades*, ܫܽܘܚܬܳܐ *aerugo*, ܫܶܡܫܳܐ *sol*, ܫܽܘܫܰܢ *lilium* cet. Communis porro generis sunt nomina animalium, ut: ܚܡܳܪܳܐ *asinus*, ܓܰܡܠܳܐ *camelus* cet.

Graeca vocabula genus suum servare solent, ut: ܣܽܘܢܳܗܕܳܘܣ σύνοδος, foem., ܕܺܝܰܬܺܝܩܺܐ, διαθήκη, foem., cet. Neutra casu genus quasi sortiuntur.

§ 18. DE NUMERO PLURALI ET DUALI.

Masculina in plurali adsciscunt ִין, ܝܢ̈; foemininorum vero terminatio ָא ܬܳܐ mutatur in ָן, ܢ̈; ו, ܘܬܳܐ, et ו, ܘܬ݂ܳ in וָן, ܘܳܬ݂ܳ; ܝܬܳܐ, ܝܬ݂ܳ vero in יָן, ܝܳܬ݂ܳ, ut: יַמִּין a יָם, ܝܰܡܡܶ̈ܐ a ܝܰܡܳܐ *mare*; מְדִינָן ܡܕ̈ܝܢܳܢ a ܡܕܺܝܢܬܳܐ a מְדִינָא

provincia, ܡܕܝܢܬܐ civitas; מַלְכִּין ܡ̈ܠܟܐ, נְוָלִין ܢ̈ܘܠܝܢ
ܪ̈ܒܘܢ רִבְּוָן.

Dualis Chaldaeorum adsciscit terminationem ַיִן, ָן vel ֵין, ut: קַרְנַיִן a קֶרֶן cornu, מָאתַיִן seu מָאתָן ducenti, תְּרֵין duo. Syrorum dualis adsciscit ܰܝܢ, qui vero in 4. tantum vocibus occurrit: ܬܪܝܢ duo, ܬܪ̈ܬܝܢ duae, ܡܐܬܝܢ 200, ܡܨܪܝܢ Aegyptus.

Multas in numero plurali irregularitates habent Aramaeorum nomina, nimirum

1. *Chaldaeorum* a) masculina: אָב *pater*, plur. אֲבָהָן; בַּר *filius*, pl. בְּנִין; בַּיְתָא *domus*, (etiam בֵּיתָא, in statu constr. בֵּית seu בֵּי), pl. בָּתִּין; אַרְיֵא *leo*, pl. אַרְיָוָן; כָּרְסֵא *thronus*, pl. כָּרְסָוָן; לֵילְיָא *nox*, pl. לֵילָוָן seu לֵילְוָן; סוּסְיָא *equus*, pl. סוּסָוָן et סוּסְוָן; פֶּחָה *princeps*, pl. פַּחֲוָן; שֻׁם *nomen*, pl. שְׁמָהָן; cet.

b) foeminina: אַמְתָא *ancilla*, pl. אַמְהָן; אַמָּא *ulna*, pl. אַמִּין; בְּרַתָּא *filia*, pl. בְּנָן; חִטָּא *triticum*, pl. חִטִּין, (et חִנְטִין conf. § 5. VII.), מִלָּא *verbum*, pl. מִלִּין; עֲלָא *holocaustum*, pl. עֲלָוָן; שְׁנָא *annus*, pl. שְׁנִין; cet.

c) foeminina absque terminatione foem., sed solo usu quae sunt, (§ 17.), pluralem formant vel ut: ארע, pl. אַרְעָן, vel ut: רוּחַ *spiritus*, pl. רוּחִין; אוּדֶן *auris*, pl. אוּדְנִין.

d) Duplicem vero pluralem admittunt: אֵם *mater*, אִמְּהָן et אִמַּיִן; אָת *signum*, אָתִין et אָתְוָן; חֵיל *exercitus*, חֵילִין et חֵילְוָן; יוֹם *dies*, יוֹמִין et יוֹמָן; מוֹאזְנָן, plur. foem., et: מוֹאזְנַיָּא dual. vel plur. masc., *bilanx*; נְפַשׁ *anima*, נַפְשִׁין et נַפְשָׁן; קָל *vox* קָלִין et קָלָן; נְהַר *fluvius* נַהֲרִין et נַהֲרָן; אִזְמֵל (σμιλη) *novacula*, אִזְמַלְיָא et אִזְמַלָן, cet.

II. *Syrorum* multa 1. formant pluralem ab obsoleta forma numeri singularis: ܒܪܐ *filius*, pl. ܒܢܝܐ; ܒܝܬܐ *domus*, ܒܬܐ; ܒܪܬܐ *filia*, (ܒܢܬܐ in statu absoluto non occurrit), ܒܢܬܐ; plerumque vero formant a singulari, cui in fine erat ܗ, ܘ vel ܝ, ut: ܐܡܐ *mater*, pl. ܐܡܗܬܐ; ܚܬܐ *soror*, ܐܚܘܬܐ; ܐܡܬܐ *ancilla*, ܐܡܗܬܐ; ܐܘܡܬܐ *populus*, ܐܡܘܬܐ; ܐܬܐ *signum*, ܐܬܘܬܐ; ܒܗܬܐ *pollex*, ܒܗܘܬܐ; ܢܘܪܐ *ignis*, ܢܘܪܘܬܐ; ܣܦܬܐ *labium*, ܣܦܘܬܐ; ܐܡܪܐ *agnellus*, ܐܡܪܘܣܘܬܐ; ܕܒܘܪܐ *apis*, ܕܒܘܪܝܬܐ; ܕܘܟܐ *locus*, ܕܘܟܝܐ; ܡܐܣܐܬܐ *fasciculus*, ܡܐܣܐܬܐ.

2. *Masculina* pluralem formant foemininum (a singulari obsoleto cum terminat. foem. in ܘ), ut: ܐܣܝܐ *medicus*, pl. ܐܣܘܬܐ; ܐܘܪܝܐ *praesepe*, ܐܘܪܘܬܐ; ܐܪܝܐ *leo*, ܐܪܝܘܬܐ; ܐܬܪܐ *locus*, ܐܬܪܘܬܐ; ܚܘܝܐ *serpens*, ܚܘܝܘܬܐ; ܟܘܕܢܐ *mulus*, ܟܘܕܢܘܬܐ; ܟܘܪܣܝܐ *solium*, ܟܘܪܣܘܬܐ; ܟܘܬܝܢܐ *tunica*, ܟܘܬܝܢܘܬܐ; ܠܠܝܐ *nox*, ܠܠܘܬܐ; ܢܩܝܐ *ovis*, ܢܩܘܬܐ; ܡܪܐ *dominus* saepe format a ܡܪܘܬܐ *principatus*, pluralem: ܡܪܘܬܐ; ܪܥܝܐ *pascens*, in participio sequitur pa-

radigma IX; substantivum: *pastor* habet plur. ܪܳܥܝܳܐ ; ܪ̈ܳܥܰܘܳܢ *pincerna*, ܫܳܩܽܘܬ݂ܳܐ, cet.

3. *Foeminina* pluralem formant masculinum (a sing. masc. obsol.): ܐܰܡܬ݂ܳܐ *ulna*, pl. ܐܰܡܺܝܢ; (ܐܰܢ݇ܬ݁ܬ݂ܳܐ *mulier*, pl. ܢܶܫ̈ܶܐ, ut אִשָּׁה et נָשִׁים); ܐܶܣܬ݂ܳܐ *paries*, ܐܶܣ̈ܶܐ; ܓܽܘܡܽܘܪܬ݂ܳܐ *pruna*, ܓܽܘܡܪ̈ܶܐ; ܬܺܐܢܬ݂ܳܐ, *ficus*, ܬܺܐܢܺܝܢ; ܕܶܡܥܬ݂ܳܐ *lacryma*, ܕܶܡ̈ܥܶܐ; ܚܶܛܬ݂ܳܐ *triticum*, ܚܶܛ̈ܶܐ; ܟܰܟ݁ܪܳܐ *talentum*, ܟܰܟ݁ܪܺܝܢ; ܠܒ݂ܶܢܬ݂ܳܐ *later*, ܠܶܒ݂̈ܢܶܐ; ܡܶܠܬ݂ܳܐ *verbum*, ܡ̈ܶܠܶܐ; ܣܥܳܪܬ݂ܳܐ *hordeum*, ܣܥܳܪܺܝܢ; ܩܶܛܪܬ݂ܳܐ *ligamen*, ܩܶܛ̈ܪܶܐ; ܦܰܓܽܘܕܬ݂ܳܐ *frenum*, ܦܰܓܽܘܕ̈ܶܐ; ܫܢܬ݂ܳܐ *annus*, ܫܢܺܝܢ; ܫܳܥܬ݂ܳܐ *hora*, ܫܳܥܺܝܢ, cet.

4. Duplicem formant pluralem (a duplici sing. obsol.): ܐܰܒ݂ *pater*, pl. ܐܰܒ݂ܳܗܶܝܢ et ܐܰܒ݂ܳܗܳܢ; ܐܺܝܕ *manus*, ܐܺܝܕܰܝܢ et ܐܺܝܕܳܗܳܬ݂ܳܐ; ܙܒ݂ܰܢ *tempus*, ܙܰܒ݂ܢܺܝܢ et ܙܰܒ݂̈ܢܶܐ; ܚܰܕܝܳܐ *pectus*, ܚܰܕܝܺܝܢ et ܚܰܕܘܳܢ; ܚܰܝܠܳܐ *exercitus*, ܚܰܝܠܺܝܢ et ܚܰܝܠܘܳܬ݂ܳܐ; ܝܰܘܡ *dies*, ܝܰܘܡܺܝܢ et ܝܰܘܡܳܬ݂ܳܐ; ܠܶܒܳܐ *cor*, ܠܶܒܺܝܢ et ܠܶܒܘܳܢ; ܢܗܰܪ *fluvius*, ܢܰܗܪܺܝܢ et ܢܰܗܪܘܳܬ݂ܳܐ; ܥܐܕܳܐ *festum* ܥܐܕܺܝܢ et ܥܐܕܳܬ݂ܳܐ; ܥܰܝܢܳܐ *oculus* ܥܰܝܢܶܝܢ *oculi*, et ܥܰܝܢܳܬ݂ܳܐ *fontes*; ܥܶܩܒ݂ܳܐ *calcaneum*, ܥܶܩܒ݂ܺܝܢ et ܥܶܩܒ݂ܳܬ݂ܳܐ; ܩܰܪܢܳܐ *cornu*, ܩܰܪ̈ܢܶܐ et ܩܰܪܢܳܬ݂ܳܐ; ܫܶܡ *nomen*, ܫܡܳܗܺܝܢ et ܫܡܳܗܳܢ; cet.

III. Composita Syrorum, (conf. §. 16. II.), pluralem admittunt vel in posteriori voce, ut: ܒܥܶܠܕܒ݂ܳܒ݂̈ܶܐ *inimici*; vel in priori, ut: ܒ̈ܢܰܝܢܳܫܳܐ *filii hominis* seu

homines, vel in utraque simul, ut: ܒܢ̈ܬ ܩܠܐ (*filiae vocum*) i. e. *fabulae*, *nugae*, κενωφωνιαι, I. Tim. 6, 20.

IV Multa graeca nomina chaldaicam et syriacam terminationem adsciscunt, quare flexionem quoque nominis aramaici sequuntur. Syri vero in multis graecam retinent terminationem et declinationem, atque numerum inprimis pluralem saepe terminant in: ܐܘܣ, ܘܣ, ܐܣ, vel, Olaph rarius omisso, in ܣ, quae quidem terminatio ex accusativo plurali graeco in ας exeunte, orta esse videtur, ut: ܬܐܘܦܝܠܐ Θεοφιλε, ܕܘܓܡܐ, δογμα, ܕܘܓܡ̈ܛܐ, δογματα, ܕܝܐܬܝܩܐ, διαθηκη, ܕܝܐܬܝܩܘܣ, διαθηκας, ܦܝܠܝܢ, ܦܝܠ̈ܣ, φιαλην, φιαλας, ܬܐܘܪ̈ܝܣ θεωριας, ܙܘܢܣ ζωνας, cet. Eadem terminatio pluralis occurrit quoque in nominibus origine latinis, et 1ae et 2ae declin., ut: ܐܢܘܢ̈ܐܣ et ܐܢܘܢ̈ܣ *annonae*; ܩܣܛܪ̈ܐܣ *castra*, cet.; quin etiam in nominibus, origine syriacis, ut: ܓܢ̈ܐܣ *horti*, (alibi ܓܢ̈ܐ), a sing. ܓܢܬܐ *hortus*, cet. *Agrellii* Otiola Syriaca, Lundae 1816. §. 5. III. p. 46 — 49. Inde a V. circiter saeculo nonnulla in plurali etiam desinunt in ܘ, (forte οι Graecorum), ut: ܐܪܝܢܘ, *Ariani*, ܣܘܢܗܕܘ συνοδοι.

V. Nonnulla nomina aramaica in solo plurali occurrunt, ut: שְׁמַיָּא ܫܡܝܐ *coeli*; מַיִן ܡ̈ܝܐ *aqua*; חַיִּין ܚ̈ܝܐ *vita*; פָּנִים ܐܦ̈ܐ *facies*; ܕܡ̈ܝܐ, *pretium*.

Syri legem, quae jubet ejusdem generis et numeri verbum nomini jungi, multo quidem religiosius observant Hebraeis Arabibusque, (conf. *Michael.* Gramm. Syr.

§ 100.), atque illa generis numerique discrepantia, quae Enallage vulgo dicitur, in lingua Syrorum certe est rarissima; saepe vero offenditur illa, quae per Synesin est explicanda, ita ut Syrorum quoque *pluralia tantum*, quorum notio est singularis, (conf. praeced. V.), et cum plurali *formae* ratione habita, (quod creberrime fit), et cum singulari propter *sensum*, atque *collectiva* similiter vel ratione *formae* suae cum singulari, vel ratione *sensus* cum plurali sui generis construantur, qua de re diligenter collegit exempla *Car. M. Agrell* in pulcerrima sua commentatione: De varietate generis et numeri in LL. OO. Hebraea, Arab. et Syr. Lundae, 1815. § 9. inprimis, et §§ 16. 17.

§ 19. DE TRIPLICI NOMINUM STATU.

Notionem de statu *absoluto* et *constructo* ex Grammatica hebraica postulamus. In *singulari* constructo masculinum genus raro subit mutationem, in foeminino vero mutatur ָא, ܳܐ in ַת, ܰܬ, terminationi ִי ܝ et וּ ܘ additur ת ܬ, ut: סְפַר ܣܦܰܪ in statu absol. et constr., גְּבוּרַת vero constr. ab absol. גְּבוּרָא, ܓܒܪܬ a ܓܒܪܐ, מַלְכוּת, ܡܰܠܟܽܘܬ a מַלְכוּ ܡܰܠܟܽܘ, נְוָלִית a נְוָלִי, ܦܢܝܬ a ܦܢܝ. In *plurali* constructo, ן ܢ utriusque generis abjecto, in masculino י Chaldaeorum quiescit in ֵי, ܝ vero Syrorum diphthongescit cum praecedenti ܰ; in foeminino autem loco ן ܢ ponitur ת, ܬ, unde

terminationes erunt: ־ֵי, ܰܝ, ־ַת ܰܬ, ut: סִפְרֵי ܣܶܦܪ̈ܰܝ, טוֹבַת ܛܳܒܰܬ, מַלְכְוָת ܡܰܠܟܽܘܬ݂ܳܐ, גָּלְיַת ܓܶܠܝܰܬ.

Status denique *emphaticus* est nomen cum articulo, quem Aramaei non, ut Hebraei et Arabes, voci praemittunt, sed suffigunt. Simile obtinet in lingua danica et norvegica, ubi: Konung indeterminate significat: *ein König*, et: Konungen determinate: *der König*; imo in vernacula nostra, ubi dicimus: Gib es Karl'n, Hansen, Friedrichen — *n* finale etiam est articulus. Aramaeorum vero articulus est litera Aleph, quae additur statui constructo utriusque generis et numeri, ut oriatur status emphaticus. In plurali tamen masculino emphatico Syri plerumque ܝ ex constructo abjiciunt, unde terminatio est: ܶܐ, longe rarior: ܰܝܳܐ, (conf. Syr. masc. parad. IX. § 21.). Chaldaei e contrario ibidem plerumque servant י ex constructo, unde terminatio est: ־َיָּא; masculina tamen, quae in singulari absoluto desinunt in ־ִי, (exceptis participiis passivis formae 2. et 3. verborum ultimae rad. א), in omnibus flexionibus ־ִי mutant in ־ָא, et praeterea in singul. emphatico additur ־ָה pro ־ָא, et pluralis em-

phaticus desinit in ֵי, pro ָיא; conf. parad. 7. mascul. Chald. § 21. et §. 23. I, 7.

Terminatio masc. pluralis constructi chaldaici in ֵי saepius absolute occurrit, inprimis in nominibus gentilibus, quorum propria est terminatio, ut: מִצְרָאֵי *Aegyptii*; גֻּבְרֵי מִדְיָנָאֵי תַּגָּרֵי, *mercatores Midianitici*, Gen. 37, 32.

Nota. Patet, masculina emphatica et foeminina absoluta in numero singulari eandem formam habere, et facile posse confundi. Status porro absolutus, inprimis nominum masculinorum, saepissime obsolevit, ejusque loco emphaticus ponitur, cui propterea non raro pronomen 3. personae loco articuli praemittitur, ubi sensum determinatum exprimere debet, conf. § 11, 2. Ideo in lexicis quoque multa nomina ponuntur in solo statu emphatico.

§ 20. DE PERMUTANDIS IN DIVERSA NOMINUM FLEXIONE VOCALIBUS. *)

Variae porro ac multiplices in diversis nominum flexionibus oriuntur *vocalium* mutationes, quae

*) Inserimus hoc loco doctrinam in aramaica et hebraica lingua fere novam: de nominum *declinationibus*, quam *Vaterus* praecipue, et *Gesenius* insigni eruditionis et industriae specimine excoluerunt; res, gravissimi quidem ponderis, multum tamen requirit sudoris et patientiae, quam etiam atque etiam commendamus. Plura qui cupiunt, adeant praestantissima opera: *Vaters* Handbuch u. s. w., 1817. pag. 126 — 143, et *Gesenius* Lehrgebäude u. s. w. pag. 550 — 600.

inprimis ope paradigmatum §§. 21. 22. infra patebunt, sed ipso ac solo usu longiori sunt discendae. Illae vero mutationes sunt sequentes:

1. In formando statu emphatico, in addendis terminationibus numeri pluralis, et plerisque suffixis numeri singularis, (conf. α in tabulis paradigmatum), vocalis ultimae syllabae abjicitur, si fuerit

ֶ ֵ, vel, (quod rarius obtinet), ֻ ִ;
ָ ַ, (in nonnullis foemininis ֹ).

2. Manet vero vocalis ultimae syllabae, si fuerit

ַ, (quod saepiss. obtinet), וֹ, וּ, יִ
ָ, (quod saepiss. obtinet), הֹ, יֵ.

Nota. Vocales penultimarum syllabarum in nominum utriusque dialecti flexionibus nec abjiciuntur, nec mutantur.

3. Abjecta vocali, (conf. 1. hujus §.), in multis nominibus consonantes accrescunt quiescentes, quare vocalis interseritur; conf. § 7. V, 7. Id, quod fit

a) In paradigm. masculinis Syrorum IV — VIII., et Chaldaeorum 4. et 5., quoties in fine aliquid accedit.

b) In numero singulari paradigm. foemin. 4 — 10. Syrorum, ac e. et f. Chaldaeorum, ubi formatur status emphaticus vel additur suffixum, incipiens a vocali.

c) In numero plurali paradigm. foemin. 11. 12. 13. Syrorum.

Sequuntur nunc paradigmatum tabulae, quae ipsae explicant et exhibent omnia, §§ 19. et 20. exposita; insignis vero paradigmatum usus patebit, ubi in ipsa interpretatione indicaverimus multa singulorum paradigmatum exempla, eorumque exceptiones, quae sunt satis multae, et in quibus recensendis mire copiosus est *Vaterus*, pag. 127 — 143. Post tabulas vero in gratiam hujus rei cognoscendae cupidorum paucis ostendam varias nominum formas, quae ad singula paradigmata sunt referendae.

§. 21.

JLINA

s uni- ronun- rimam cales : et ◌ַ	Nomina exeuntia in א,	in ◌ַי.	Nomina ultimae geminatae.
מַלְךְ ex.	6. גָּלֵא revelans.	7. קַדְמַי primus.	8. גַּב tergum.
מַלְכָּ ex.	גַּלְיָא rev.	קַדְמָאָה prim.	גַּבָּא terg.
מַלְכֵּ ejus.	גַּלְיֵהּ r. eum.	קַדְמָאֵהּ p. ejus.	גַּבֵּהּ t. ejus.
מַלְכְּ orum.			גַּבְּהוֹן t. eorum.
מַלְכִּ eges.	גָּלַיִן revelantes.	קַדְמָאִין primi.	גַּבִּין terga.
מַלְכֵ eg.	גָּלֵי rev.	קַדְמָאֵי pr.	גַּבֵּי terga.
מַלְכַּ eg.	גָּלַיָּא rev.	קַדְמָאֵי pr.	גַּבַּיָּא terga.
מַלְכֵ orum.	גָּלֵיהוֹן r. eos.	קַדְמָאֵיהוֹן p. eorum.	גַּבֵּיהוֹן t. eorum.
קַרְנַ nua.			שִׁנַּיִן duae series dentium.

		e, motae per ܼ,		Nomina exeuntia in ܐ
Vocales non tantur.		abjicitur, sed secundam radicalem praecedit.	ܼ manet, sed secundam radicalem praecedit.	
Stat. absol.	I. ܓܢܒ fu	ܡܠܟ rex.	VIII. ܪܓܠ pes.	IX. ܓܠܐ revelans, masc.
Stat. emph.	ܓܢܒܐ fu	ܡܠܟܐ rex.	ܪܓܠܐ pes.	ܓܠܝܐ rev.
Cum suffix. α)	ܓܢܒܗ f. ej	ܡܠܟܗ ejus.	ܪܓܠܗ p. ejus.	ܓܠܝܗ r. eum.
Cum suffix. β)	ܓܢܒܗܘܢ f. eor	ܡܠܟܗܘܢ eorum.	ܪܓܠܗܘܢ r. eos.	ܓܠܝܗܘܢ r. eos.
Stat. absol.	ܓܢܒܝܢ fure	ܡܠܟܝܢ reges.	ܪܓܠܝܢ pedes.	ܓܠܝܢ revelantes.
Stat. constr.	ܓܢܒܝ fure	ܡܠܟܝ reg.	ܪܓܠܝ ped.	ܓܠܝ rev.
Stat. emphat.	ܓܢܒܐ fur	ܡܠܟܐ reg.	ܪܓܠܐ ped.	ܓܠܝܐ rev.
Cum suffix.	ܓܢܒܝܗܘܢ f. eor	ܡܠܟܝܗܘܢ eorum.	ܪܓܠܝܗܘܢ p. eorum.	

II. SYRIACA MASCULINA.

Vocales non mutantur.	Vocales mutantur in nominibus duarum syllabarum, ultima syllaba cadit,		et nova vocalis nomini inseritur,	unius syllabae, motae per ܶ, ܶ manet, sed secundam radicalem praecedit.	ܶ abjicitur, sed ܰ secundam radicalem praecedit.	motae per ܰ, ܰ abjicitur, sed ܶ secundam radicalem praecedit.	ܰ manet, sed secundam radicalem praecedit.	Nomina exeuntia in ܐ ܶ
Singularis:								
Stat. absol. I. ܓܢܳܒ fur.	II. ܥܳܠܰܡ saeculum.	III. ܣܳܗܶܕ testis.	IV. ܡܶܬܩܰܛܠܳܢ occisus.	V. ܓܒܰܪ vir.	VI. ܚܺܐܪ liber.	VII. ܡܠܶܟ rex.	VIII. ܪܓܶܠ pes.	IX. ܓܳܠܶܐ revelans, masc.
Stat. emph. ܓܢܳܒܳܐ fur.	ܥܳܠܡܳܐ saec.	ܣܳܗܕܳܐ test.	ܡܶܬܩܰܛܠܳܢܳܐ occ.	ܓܰܒܪܳܐ vir.	ܚܺܐܪܳܐ liber.	ܡܰܠܟܳܐ rex.	ܪܶܓܠܳܐ pes.	ܓܳܠܝܳܐ rev.
Cum suffix. α) ܓܢܳܒܶܗ f. ejus	ܥܳܠܡܶܗ s. ejus.	ܣܳܗܕܶܗ t. ejus.	ܡܶܬܩܰܛܠܳܢܶܗ o. ejus.	ܓܰܒܪܶܗ v. ejus.	ܚܺܐܪܶܗ l. ejus.	ܡܰܠܟܶܗ r. ejus.	ܪܶܓܠܶܗ p. ejus.	ܓܳܠܝܶܗ r. eum.
β) ܓܢܳܒܗܽܘܢ f. eorum.	ܥܳܠܡܗܽܘܢ s. eorum.	ܣܳܗܕܗܽܘܢ t. eorum.	ܡܶܬܩܰܛܠܳܢܗܽܘܢ o. eorum.	ܓܰܒܪܗܽܘܢ v. eorum.	ܚܺܐܪܗܽܘܢ l. eorum.	ܡܰܠܟܗܽܘܢ r. eorum.	ܪܶܓܠܗܽܘܢ r. eos.	ܓܳܠܝܗܽܘܢ r. eos.
Pluralis:								
Stat. absol. ܓܢܳܒܺܝܢ fures.	ܥܳܠܡܺܝܢ saecula.	ܣܳܗܕܺܝܢ testes.	ܡܶܬܩܰܛܠܳܢܺܝܢ occisi.	ܓܰܒܪܺܝܢ viri.	ܚܺܐܪܺܝܢ libri.	ܡܰܠܟܺܝܢ reges.	ܪܶܓܠܺܝܢ pedes.	ܓܳܠܶܝܢ revelantes.
Stat. constr. ܓܢܳܒܰܝ fures.	ܥܳܠܡܰܝ saec.	ܣܳܗܕܰܝ test.	ܡܶܬܩܰܛܠܳܢܰܝ occ.	ܓܰܒܪܰܝ viri.	ܚܺܐܪܰܝ lib.	ܡܰܠܟܰܝ reg.	ܪܶܓܠܰܝ ped.	ܓܳܠܰܝ rev.
Stat. emphat. ܓܢܳܒܶܐ fures.	ܥܳܠܡܶܐ saec.	ܣܳܗܕܶܐ test.	ܡܶܬܩܰܛܠܳܢܶܐ occ.	ܓܰܒܪܶܐ viri.	ܚܺܐܪܶܐ lib.	ܡܰܠܟܶܐ reg.	ܪܶܓܠܶܐ ped.	ܓܳܠܝܶܐ rev.
Cum suffixo ܓܢܳܒܰܝܗܽܘܢ f. eorum.	ܥܳܠܡܰܝܗܽܘܢ s. eorum.	ܣܳܗܕܰܝܗܽܘܢ t. eorum.	ܡܶܬܩܰܛܠܳܢܰܝܗܽܘܢ o. eorum.	ܓܰܒܪܰܝܗܽܘܢ v. eorum.	ܚܺܐܪܰܝܗܽܘܢ l. eorum.	ܡܰܠܟܰܝܗܽܘܢ r. eorum.	ܪܶܓܠܰܝܗܽܘܢ p. eorum.	

Vocales non … tantur.	e, motae per ܰ, … abjicitur, sed … ecundam radi… m praecedit.	ܰ manet, sed secundam radicalem praecedit.	Nomina exeuntia in ܐ ܶ
Stat. absol. I. fu	ܡܠܟ rex.	VIII. ܪܓܠ pes.	IX. ܓܠܐ revelans, masc.
Stat. emph. fu	ܡܠܟܐ rex.	ܪܓܠܐ pes.	ܓܠܝܐ rev.
Cum suffix. α) f. ej	ܡܠܟܗ ejus.	ܪܓܠܗ p. ejus.	ܓܠܝܗ r. eum.
β) f. eor	ܡܠܟܗܘܢ eorum.	ܪܓܠܗܘܢ r. eos.	ܓܠܝܗܘܢ r. eos.
Stat. absol. fure	ܡܠܟܝܢ reges.	ܪܓܠܝܢ pedes.	ܓܠܝܢ revelantes.
Stat. constr. fure	ܡܠܟܝ reg.	ܪܓܠܝ ped.	ܓܠܝ rev.
Stat. emphat. fur	ܡܠܟܐ reg.	ܪܓܠܐ ped.	ܓܠܝܐ rev.
Cum suffix. f. eor	ܡܠܟܝܗܘܢ eorum.	ܪܓܠܝܗܘܢ p. eorum.	

II. SYRIACA MASCULINA.

	Vocales non mutantur.	Vocales mutantur in nominibus duarum syllabarum, ultima syllaba cadit,		et nova vocalis nomini inseritur.	unius syllabae, motae per ܶ, ܶ manet, sed secundam radicalem praecedit.	ܶ abjicitur, sed ܰ secundam radicalem praecedit.	motae per ܰ, ܰ abjicitur, sed ܶ secundam radicalem praecedit.	ܰ manet, sed secundam radicalem praecedit.	Nomina exeuntia in ܐ
					Singularis:				
Stat. absol.	I. ܓܢܒ fur.	II. ܥܠܡ saeculum.	III. ܣܗܕ testis.	IV. ܡܬܩܛܠܢ occisus.	V. ܓܒܪ vir.	VI. ܣܦܪ liber.	VII. ܡܠܟ rex.	VIII. ܪܓܠ pes.	IX. ܓܠܐ revelans, masc.
Stat. emph.	ܓܢܒܐ fur.	ܥܠܡܐ saec.	ܣܗܕܐ test.	ܡܬܩܛܠܢܐ occ.	ܓܒܪܐ vir.	ܣܦܪܐ liber.	ܡܠܟܐ rex.	ܪܓܠܐ pes.	ܓܠܝܐ rev.
Cum suffix. α)	ܓܢܒܗ f. ejus	ܥܠܡܗ s. ejus.	ܣܗܕܗ t. ejus.	ܡܬܩܛܠܢܗ o. ejus.	ܓܒܪܗ v. ejus.	ܣܦܪܗ l. ejus.	ܡܠܟܗ r. ejus.	ܪܓܠܗ p. ejus.	ܓܠܝܗ r. eum.
Cum suffix. β)	ܓܢܒܗܘܢ f. eorum.	ܥܠܡܗܘܢ s. eorum.	ܣܗܕܗܘܢ t. eorum.	ܡܬܩܛܠܢܗܘܢ o. eorum.	ܓܒܪܗܘܢ v. eorum.	ܣܦܪܗܘܢ l. eorum.	ܡܠܟܗܘܢ r. eorum.	ܪܓܠܗܘܢ r. eos.	ܓܠܝܗܘܢ r. eos.
					Pluralis:				
Stat. absol.	ܓܢܒܝܢ fures.	ܥܠܡܝܢ saecula.	ܣܗܕܝܢ testes.	ܡܬܩܛܠܢܝܢ occisi.	ܓܒܪܝܢ viri.	ܣܦܪܝܢ libri.	ܡܠܟܝܢ reges.	ܪܓܠܝܢ pedes.	ܓܠܝܢ revelantes.
Stat. constr.	ܓܢܒܝ fures.	ܥܠܡܝ saec.	ܣܗܕܝ test.	ܡܬܩܛܠܢܝ occ.	ܓܒܪܝ viri.	ܣܦܪܝ lib.	ܡܠܟܝ reg.	ܪܓܠܝ ped.	ܓܠܝ rev.
Stat. emphat.	ܓܢܒܐ fures.	ܥܠܡܐ saec.	ܣܗܕܐ test.	ܡܬܩܛܠܢܐ occ.	ܓܒܪܐ viri.	ܣܦܪܐ lib.	ܡܠܟܐ reg.	ܪܓܠܐ ped.	ܓܠܝܐ rev.
Cum suffix.	ܓܢܒܝܗܘܢ f. eorum.	ܥܠܡܝܗܘܢ s. eorum.	ܣܗܕܝܗܘܢ t. eorum.	ܡܬܩܛܠܢܝܗܘܢ o. eorum.	ܓܒܪܝܗܘܢ v. eorum.	ܣܦܪܝܗܘܢ l. eorum.	ܡܠܟܝܗܘܢ r. eorum.	ܪܓܠܝܗܘܢ p. eorum.	

II. SYRIACA FOEMININA.

Vocales non mutantur.

et in nominibus, uorum ultima syl- iba a ׳ incipit,

Singularis:

f. גָּלְיָא	1. ܒܬܘܠܐ	2. ܙܟܘ	3. ܪܒܚ
revelans, foem.	virgo.	victoria.	lucrum.
גָּלְיַת	ܒܬܘܠܬ	ܙܟܘܬ	ܪܒܚܬ
revel.	vir.	vic.	luc.
גָּלְיְתָא	ܒܬܘܠܬܐ	ܙܟܘܬܐ	ܪܒܚܬܐ
revel.	vir.	vic.	luc.
גָּלְיְתֵהּ	ܒܬܘܠܬܗ	ܙܟܘܬܗ	ܪܒܚܬܗ
r. eum.	v. ejus.	v. ejus.	l. ejus.
	ܒܬܘܠܬܗܘܢ	ܙܟܘܬܗܘܢ	ܪܒܚܬܗܘܢ
	v. eorum.	v. eorum.	l. eorum.

Pluralis:

גָּלְיָן	ܒܬܘ̈ܠܢ	ܙܟܘ̈ܢ	ܪܒ̈ܚܢ
revelantes.	virgines.	victoriae.	lucra.
גָּלְיָת	ܒܬܘ̈ܠܬ	ܙܟܘ̈ܬ	ܪܒ̈ܚܬ
revel.	vir.	vic.	luc.
גָּלְיָתָא	ܒܬܘ̈ܠܬܐ	ܙܟܘ̈ܬܐ	ܪܒ̈ܚܬܐ
revel.	vir.	vic.	luc.
גָּלְיָתְהוֹן	ܒܬܘ̈ܠܬܗܘܢ	ܙܟܘ̈ܬܗܘܢ	ܪܒ̈ܚܬܗܘܢ
r. eos.	v. eorum.	v. eorum,	l. eorum.

III. [.]CIS FOEMININIS.

A. In nomi[.] n nominibus, quae in ܘ, vel [.]– exeunt, in toto plurali nova vocalis accedit:

a) Non proxime ante ܘ — b) Proxime ante ܘ

		a) Non proxime ante ܘ		b) Proxime ante ܘ
Stat. absol.	4. ܐܪܡܠܐ vid[.]	11. ܡܚܘ plaga.	12. ܕܡܘ similitudo.	13. ܨܠܘ preces.
Stat. constr.	ܐܪܡܠ vid[.]	ܡܚܘܬ plagae	ܕܡܘܬ similitudines.	ܨܠܘܬ preces
Stat. emph.	ܐܪܡܠܬܐ vid.	ܡܚܘܬܐ plag.	ܕܡܘܬܐ similit.	ܨܠܘܬܐ prec.
Cum suffix. α)	ܐܪܡܠܗ v. ejus	ܡܚܘܬܝ plag.	ܕܡܘܬܝ similit.	ܨܠܘܬܝ prec.
Cum suffix. β)	ܐܪܡܠܝ v. mea	ܡܚܘܬܗܘܢ pl. eorum.	ܕܡܘܬܗܘܢ s. eorum.	ܨܠܘܬܗܘܢ p. eorum.

Stat. absol. ܐܪܡܠ[.] vidua[.]

ܫܫܠܬܐ catena[.] — ܦܘܠܓܘ divisio. — ܨܒܘ res. — ܡܪܘ dominium. Plur. ܡܪܘܬ

ܫܠܘܚܬܐ Part. Katel[.] — ܒܪܝܬ res creata. Plur. [illegible] — ܐܒܘܬܐ pollex.

ܡܫܠܘܚܬܐ Part. Ethkat[.] — ܟܢܘܫ collectio. — ܕܒܚ sacrificium.

ܡܫܠܚܬܐ Part. Aktel. — ܣܗܕܘ testimonium. — [illegible]

I. CHALDAICA FOEMININA. | II. SYRIACA FOEMININA.

	Vocales non mutantur.				Vocalis accedit in singulari emphatico et cum plerisque suffixis,	et in nominibus, quorum ultima sylaba a י incipit,	Vocales non mutantur.		
	Singularis:						*Singularis:*		
Stat. absol.	a. מְדִינָא	b. מַלְכוּ	c. מַשְׁרִי	d. קַדְמָאָה	e. אַרְמְלָא	f. גָּלְיָא	1. ܒܬܘܠܐ	2. ܙܟܘ	3. ܪܒܚ
	provincia.	regnum.	exercitus.	prima.	vidua.	revelans, foem.	virgo.	victoria.	lucrum.
Stat. constr.	מְדִינַת	מַלְכוּת	מַשְׁרִית	קַדְמָאַת	אַרְמְלַת	גָּלְיַת	ܒܬܘܠܬ	ܙܟܘܬ	ܪܒܚܬ
	prov.	reg.	exer.	pr.	vid.	revel.	vir.	vic.	luc.
Stat. emph.	מְדִינְתָא	מַלְכוּתָא	מַשְׁרִיתָא	קַדְמָיְתָא	אַרְמַלְתָּא	גָּלִיתָא	ܒܬܘܠܬܐ	ܙܟܘܬܐ	ܪܒܚܬܐ
	prov.	reg.	exer.	pr.	vid.	revel.	vir.	vic.	luc.
Cum suffix. α)	מְדִינְתֵּהּ	מַלְכוּתֵהּ	מַשְׁרִיתֵהּ	קַדְמָיְתֵהּ	אַרְמַלְתֵּהּ	גָּלִיתֵהּ	ܒܬܘܠܬܗ	ܙܟܘܬܗ	ܪܒܚܬܗ
	p. ejus.	r. ejus.	e. ejus.	pr. ejus.	vi. ejus.	r. eum.	v. ejus.	v. ejus.	l. ejus.
β)	מְדִינַתְהוֹן	מַלְכוּתְהוֹן	מַשְׁרִיתְהוֹן		אַרְמַלְתְּהוֹן		ܒܬܘܠܬܗܘܢ	ܙܟܘܬܗܘܢ	ܪܒܚܬܗܘܢ
	p. eorum.	r. eorum.	e. eorum.		vi. eorum.		v. eorum.	v. eorum.	l. eorum.
	Pluralis:						*Pluralis:*		
Stat. absol.	מְדִינָן	מַלְכְוָן	מַשְׁרְיָן	קַדְמָאָן	אַרְמְלָן	גָּלְיָן	ܒܬܘܠܢ	ܙܟܘܢ	ܪܒܚܢ
	provinciae.	regna.	exercitus.	primae.	viduae.	revelantes.	virgines.	victoriae.	lucra.
Stat. constr.	מְדִינָת	מַלְכְוָת	מַשְׁרְיָת	קַדְמָאָת	אַרְמְלָת	גָּלְיָת	ܒܬܘܠܬ	ܙܟܘܬ	ܪܒܚܬ
	prov.	reg.	exer.	pr.	vid.	revel.	vir.	vic.	luc.
Stat. emph.	מְדִינָתָא	מַלְכְוָתָא	מַשְׁרְיָתָא	קַדְמָיָתָא	אַרְמְלָתָא	גָּלְיָתָא	ܒܬܘܠܬܐ	ܙܟܘܬܐ	ܪܒܚܬܐ
	prov.	reg.	exer.	pr.	vid.	revel.	vir.	vic.	luc.
Cum suffix.	מְדִינָתְהוֹן	מַלְכְוָתְהוֹן	מַשְׁרְיָתְהוֹן		אַרְמְלָתְהוֹן	גָּלְיָתְהוֹן	ܒܬܘܠܬܗܘܢ	ܙܟܘܬܗܘܢ	ܪܒܚܬܗܘܢ
	p. eorum.	r. eorum.	e. eorum.		v. eorum.	r. eos.	v. eorum.	v. eorum.	l. eorum.

Dualis:

מָאתַיִן,	מָאתֵי.	מָאתַיָּא.
200.	St. constr.	St. emph.

III. F CIS FOEMININIS.

A. In nomi|n nominibus, quae in ܘܼ, vel -exeunt; in toto plurali nova vocalis accedit:

		a) Non proxime ante ܘ		b) Proxime ante ܘ
Stat. absol.	4. ܐܪܡܠܬܐ vid	11. ܡܚܘ plaga.	12. ܕܡܘ similitudo.	13. ܒܥܘ preces.
Stat. constr.	ܐܪܡܠ̈ܬ vid	ܡܚܘܵܬ݂ plagae	ܕܡܘܵܬ݂ similitudines.	ܒܥܘܵܬ݂ preces
Stat. emph.	ܐܪܡܠ̈ܬܐ vid.	ܡܚܘ̈ܵܬܐ plag.	ܕܡܘ̈ܵܬܐ similit.	ܒܥܘ̈ܵܬܐ prec.
Cum suffix. α)	ܐܪܡܠܬܗ v. ejus	ܡܚܘ̈ܵܬܝ plag.	ܕܡܘ̈ܵܬܝ similit.	ܒܥܘ̈ܵܬܝ prec.
Cum suffix. β)	ܐܪܡܠܬܝ v. mea	ܡܚܘ̈ܵܬܗܘܢ pl. eorum.	ܕܡܘ̈ܵܬܗܘܢ s. eorum.	ܒܥܘ̈ܵܬܗܘܢ p. eorum.

Stat. absol. ܐܪܡܠܐ vidua

ܫܫܠܬܐ catena

ܦܘܠܓܘ divisio.

ܨܒܘ res.

ܒܪܝܬܐ res creata. Plur.

ܒܪ̈ܝܵܬܐ

ܟܢܘܫܝܐ collectio.

ܣܗܕܘ testimonium.

ܡܪܘ dominium. Plur.

ܡܪ̈ܘܵܬ

ܒܗܘܬܐ pollex.

ܢܟܣܐ sacrificium.

ܩܛܝܠܬܐ Part. Katel

ܡܬܩܛܠܢܝܬܐ Part. Ethkat

ܡܩܛܠܢܝܬܐ Part. Aktel.

III. PARADIGMATA MUTATIONUM VOCALIUM IN NOMINIBUS SYRIACIS FOEMININIS.

A. In nominibus, exeuntibus in [illegible], accedit in singulari emphatico et cum plerisque suffixis nova vocalis:

[illegible], et praecedens [illegible] cadit. — [illegible], et praecedens [illegible] cadit. — [illegible], et praecedens vocalis cadit.

Singularis:

	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stat. absol.	[illegible] vidua.	[illegible] socia.	[illegible] occidens f.	[illegible] vacca.	[illegible] calumnia.	[illegible] puella.	[illegible] animal.
Stat. constr.	[illegible] vid.	[illegible] soc.	[illegible] occid.	[illegible] vac.	[illegible] cal.	[illegible] puel.	[illegible] anim.
Stat. emph.	[illegible] vid.	[illegible] soc.	[illegible] occid.	[illegible] vac.	[illegible] cal.	[illegible] puel.	[illegible] anim.
Cum suffix. α)	[illegible] v. ejus.	[illegible] s. ejus.	[illegible] o. eum.	[illegible] v. ejus.	[illegible] c. ejus.	[illegible] p. ejus.	[illegible] a. ejus.
Cum suffix. β)	[illegible] v. mea.	[illegible] s. mea.	[illegible] o. me.	[illegible] v. mea.	[illegible] c. mea.	[illegible] p. mea.	[illegible] a. meum.

Pluralis:

Stat. absol.	[illegible] viduae.	[illegible] sociae.	[illegible] occidentes f.	[illegible] vaccae.	[illegible] calumniae.	[illegible] puellae.	[illegible] animalia.

Alia exempla:

[illegible] catena. [illegible] spes. [illegible] muta. [illegible] annulus. [illegible] Part. act. Ktal. [illegible] Part. pass. Ktal. ut: [illegible] electa. [illegible] gaudium, et omnia nomina, quorum ultima syllaba a [illegible] incipit.

[illegible] Part. Katel. [illegible] gravida. [illegible] currus. [illegible] planta. [illegible] Part. act. Katel.

[illegible] Part. Ethkal. [illegible] Part. Ethktel [illegible] benedictio. [illegible] Part. Ethkal. [illegible] Particip. Ethktel.

[illegible] Part. Aktel. [illegible] Part. Aktel.

B. In nominibus, quae in [illegible], vel [illegible] exeunt, in toto plurali nova vocalis accedit:

a) Non proxime ante [illegible] [illegible] — b) Proxime ante [illegible] [illegible]

	11.	12.	13.
Sing.	[illegible] plaga.	[illegible] similitudo.	[illegible] preces.
Plur. st. abs.	[illegible] plagae	[illegible] similitudines.	[illegible] preces
Stat. const.	[illegible] plag.	[illegible] similit.	[illegible] prec.
Stat. emph.	[illegible] plag.	[illegible] similit.	[illegible] prec.
Cum suffix.	[illegible] pl. eorum.	[illegible] s. eorum.	[illegible] p. eorum.

[illegible] divisio. [illegible] res. [illegible] dominium. Plur. [illegible] res creata. Plur. [illegible] [illegible] pollex. [illegible] collectio. [illegible] sacrificium. [illegible] testimonium.

* * *

§ 23.

DE VARIIS NOMINUM FORMIS, AD QUODLIBET PARADIGMA REFERENDIS.

I. Ad *chaldaicorum masculinorum* paradigma 1. pertinent nomina, quae in ultima syllaba habent ָ, (quorum plurima sunt), vel ִי, וּ et וֹ, ut: טָב, *bonus*, כְּלִיל *corona*, אַתּוּן *fornax*, כָּרוֹז *praeco*, cet.

Ad 2., quae in ultima syllaba habent ַ, quam vocalem in omnibus flexionibus abjiciunt, ut: יַד *manus*, מַדְבַּח *altare*, פָּלַח *serviens*, cet.

Ad 3., quae in ultima habent ֵ, quin unica litera quiescens praesonet. ֵ in flexione integra abjicitur, ut: אִזְמֵל *culter*, participium activum form. 1., 2. et 3., cet.

Ad 4., quorum syllaba ultima habet ֵ, et cui simul praesonat unica quiescens. ֵ ubique abjicitur, et litera illa praesonans cum sequenti litera, ad quietem redacta, in novam coalescit syllabam, quae acquirit ַ; id fit in omnibus participiis passivis form. 1., seu Ithk'tel.

Ad 5., quae unicam habent syllabam cum ָ vel ֵ, cui vero praesonet litera quiescens. ָ vel ֵ in flexione ubique abjicitur, et litera prae-

sonans cum sequenti consonante in unam coalescit syllabam, motam vocali ◌ֶ, et post gutturales nonnunquam ◌ַ. Quae forma convenit cum segolatis Hebraeorum, quam itaque sequuntur segolata Danielis et Esrae, ut: כְּסַף *argentum*, צְלֵם *imago*, חֲרָב *gladius*, cet.

Ad 6., quae desinunt in א◌ֵ (vel י◌ֵ et י◌ִ). Illud א vel י nempe est 3. radicalis, quae vel omnino abjicitur, vel manet, sed in י mutatur, (א enim 3. radicalis, ut ה Hebraeorum, pro י vel ו ponitur, conf. § 59.); ita in plerisque participiis verborum ultimae radic. א, vel substantivis, ab ejusmodi verbo derivatis, ut: חוֹלְיָא *dulcedo*.

Ad 7., quae desinunt in י◌ַ, (exceptis illis participiis passivis verborum ultimae א). In flexione ◌ַ mutatur in ◌ָ, et י in א, ut multa sunt nomina populorum, numeralia, aut derivativa verborum ult. א, cet. (conf. §. 19), sic: מִצְרַי *Aegyptius*, תְּלִיתַי *tertius*, זַכַּי *purus*.

Ad 8., quaecunque ultimam consonantem in flexione geminant, ut: גַּף *ala*, גַּו *medium*, עַם *populus*, חַי *vivus*, cet.

II. Ad *chaldaicorum foemininorum* paradigma *a)* pertinent nomina, in אָ– desinentia, ut: טַלְיָא *puella*, גְּבוּרָא *fortitudo*, cet.

Ad *b)*, exeuntia in וּ, ut: רְבוּ *magnitudo*, גָּלוּ *captivitas*, עֲלֵימוּ *juventus*, cet.

Ad *c)*, desinentia in –ִי, ut: מְרַבִּי *nutrix*, אִצְטְלִי *στολη*, cet.

Ad *d)*, terminantia per אָה, a masculinis in –ַי, (conf. §. 19. et parad. 7.). In statu emphat. et cum suffixis א mutatur in י, ut: מִצְרָאָה *Aegyptia*, רְבִיעָאָה *quarta*, cet.

Ad *e)*, quorum syllabae ultimae praesonat litera quiescens, quae itaque in singulari emphat. et cum suffixis in novam cum sequenti litera coalescit syllabam, motam vocali –ַ vel –ָ, ut: תֻּשְׁבְּחָא *laus*, קָטְלָא, *occidens*, foem., in emphat.: קָטִלְתָא, בַּהֲתָא *pudor*, in emphat.: בַּהַתְתָא, cet.

Ad *f)*, quorum ultima syllaba a י incipit, cuique praesonat litera, quae in statu emphat. singul. et cum suffixis in novam abit syllabam, motam vocali –ָ, in qua י quiescit, ut fit in plerisque participiis verborum ultimae א.

III. Ad *syriacorum masculinorum* paradigma I. pertinent nomina unius vel plurium syllabarum, quae in ultima syllaba habent ◌ܶܝ, ◌ܳ, ◌ܽܘ, vel ◌ܘܼ; penultima vel aliquam earundem vocalium habet, vel syllaba est clausa sive composita, vel talis esset, si literam Syri geminarent, conf. §. 9, II., ut: ܩܛܝܠ, *occisus*, ܡܳܪܐ *dominus*, ܢܛܘܪܬܐ *carcer*, ܓܰܘ *medium*, ܝܰܡ *mare*, in plur. ܝܰܡܡܶܐ, cet.

Ad II., quae in ultima habent ◌ܰ; penultima vel est clausa, vel talis esset, Syri literam si geminarent, vel habet ◌ܶܝ, ◌ܳ, ◌ܽܘ, ◌ܘܼ, ut: ܡܩܰܛܰܠ participium pass. *Aktel*, ܟܰܟܰܪ *talentum*, ܓܺܝܓܰܠ *rota*, cet.

Ad III., quae in ultima habent ◌ܶ, penultima est ut in parad. II., ut: ܡܩܰܛܶܠ partic. activ. f. 2., ܡܩܺܝܡ partic. act. f. 3. a ܩܳܡ, cet.

Ad IV., quorum ultima habet ◌ܶ, cuique praesonat litera quiescens, ut: ܡܰܩܛܶܠ part. pass. f. 1.

Ad V., quorum unica syllaba habet —, cui praesonat litera, in quam deinde ◌ܰ remittitur, ut: ܙܒܰܢ, *tempus*, ܓܕܰܫ *cumulus*, ܝܪܰܚ, *mensis*, conf. §. 7. V. 6.

Ad VI., quorum pariter unica syllaba habet ◌ܰ, cui praesonat litera; sed quae deinde, ◌ܰ ab-

jecto, adsciscit ◌ܰ, ut: ܒܣܰܪ *caro*, ܐܶܠܦܳܐ *navis*, conf. §. 7. V. 6.

Ad VII., quorum unica syllaba habet ◌ܰ, cui praesonat litera, quae deinde, ◌ܰ abjecto, adsciscit ◌ܶ, ut: ܨܠܶܡ *imago*, ܝܠܺܝܕ *natus*, cet.

Ad VIII., ut in priori, sed ◌ܰ transfertur in literam praesonantem, ut: ܓܰܢܣ *genus*, cet.

Ad IX., quae desinunt in ܐ◌ܰ vel ܝ◌ܶ, ante quam syllabam ultimam vel unica praesonat litera quiescens, quae in ulteriori flexione ad normam literae praesonantis in parad. IV. — VIII. ◌ܶ, raro ◌ܰ, adsciscit, ut: ܫܒܰܝܳܐ *captivus*, cet. vel praecedit integra syllaba, eadem cum penultima in parad. I. — III., nullique mutationi obnoxia, ut: ܚܶܙܘܳܐ *aspectus*, omnia participia verborum ultimae ܐ, cet.

IV. Denique ad *syriacorum foemininorum* paradigma 1. pertinent nomina, quae desinunt in ܬܳܐ; penultima vel composita esset syllaba, Syri si geminarent literam, vel habet ◌ܺܝ, ◌ܳ, ◌ܽܘ, ut: ܥܶܠܬܳܐ *causa, praetextus*, ab ܥܰܠ; ܟܰܠܬܳܐ *sponsa*, pl. ܟܰܠܘܳܬܳܐ, ܒܺܝܫܬܳܐ *malum*, ܫܳܥܬܳܐ *hora*, cet.

Ad 2., quae desinunt in ܘ◌ܽ, penultima est ut in parad. 1., ut: ܒܳܥܽܘ *preces*, ܚܺܐܪܽܘ *libertas*, cet.

Ad 3., exeuntia in ܺܝܬ, penultima est ut in priori, ut: ܡܰܪܥܺܝܬ *grex*, ܩܰܪܺܝܬ *trabs*, ܛܰܝܒܽܘܬ *gratia*, cet.

Ad 4 — 10., desinentia in ܳܐ, quorum ultimae syllabae praesonat litera quiescens, quae litera in statu emphatico et cum plerisque suffixis, (conf. *α* in parad.), cum prima litera ultimae syllabae, cujus vocalis abjicitur, in novam coalescit syllabam, eamque motam in parad. 4. vocali ܰ, ubi praeterea in praecedenti syllaba manet vocalis, quae vero in parad. 5. abjicitur; in parad. 6. iterum manet, sed nova illa syllaba adsciscit ܶ, ut in parad. 7., ubi tamen in praecedenti syllaba iterum vocalis abjicitur, quae porro manet in parad. 8., sed nova illa syllaba adsciscit ܺ, ut in parad. 9., ubi tamen in praecedenti iterum syllaba vocalis abjicitur; in parad. 10. denique nova illa syllaba adsciscit ܽ. Exempla omnium horum et sequentium paradigmatum jam in spatio vacuo inferiori tabularum sunt adlata.

Ad 11 — 13. desinentia in ܽܘܬ, rarius in ܺܝܬ vel ܳܬ, quorum ultimae syllabae praesonat litera quiescens. Pluralem ejusmodi nomina terminant per ܘ̈ܳܬ vel ܝ̈ܳܬ, unde proxime praecedens consonans

in ultima syllaba fit quiescens, et vel cum praesonante illa quiescenti in novam coalescit syllabam, quae in parad. 11. adsciscit ܵ, in parad. 12. vero ܸ, vel ipsa illa ad quietem redacta in ultima syllaba aliam sibi acquirit vocalem, ut fit in parad. 13.

Singulis paradigmatis esse suas exceptiones, easque copiosas, supra monui.

§. 24. DE NOMINE CUM SUFFIXIS.

I. In *singulari* substantivorum numero nominibus aramaicis utriusque generis, et masculini et foeminini, adduntur suffixa, quae in tabula pronominum §. 11. sub lit. *a*) sunt expressa; prima tantum persona singul. utriusque dialecti per ܝ ܼ et ܝ otiosum, (raro per ܝ ܼ, ut: ܢܦܫܝ), et tertia pluralis per: הוֹן, הֵן, ܗܘܢ ܗܝܢ exprimitur.

Accedunt vero ad *emphaticum* nominis statum, modo tamen speciali. Abeunt nempe ratione vocalium, in nominibus numeri singularis per illa permutandarum, in duplicem classem; prior, quae in paradigmatis per β notatur, complectitur suffixa:

כוֹן הוֹן et ܗ ܟܘܢ ܗܘܢ

כֵן הֵן ܟܝܢ ܗܝܢ;

cum quibus suffixis (ob concursum consonantium quiescentium) nova oritur syllaba in paradigmatis chaldaicis: 2. a. e., et syriacis: II. III. IX. 1. 4—10.

Posterior classis, quae in paradigmatis per α notatur, complectitur reliqua suffixa, cum quibus substantiva eandem habent formam, ut in statu suo emphatico. In multis tamen substantivis per addita prioris classis suffixa, prout in statu emphatico, non nova oritur syllaba, quare in illis discrimen β inter et α cadit, ut in paradigm. chaldaicis: 1. 5. 8. b. c. et syriacis: I. IV. — VIII. 2. 3. Ubi in tabula paradigmatum β vacat, exempla desiderantur.

II. In *plurali* quoque substantivorum numero eadem accedunt suffixa nominibus, iisque tamen in statu *constructo*. In *foemininis* quidem simpliciter accedunt ad terminationes ת ָ, ܬ ܳ; in *masculinis* vero quaelibet dialectus modum servat specialem.

A. In *chaldaicis* terminatio status constructi י ֵ cum suffixis tot patitur mutationes, ut magna cum utilitate illa suffixa, sed cum ipsa termina-

tione ֵי־ jam conjuncta, speciali schemate exhibeantur, quo facto tamen suffixa, (cum terminatione ֵי־ quippe confusa), ultimae ipsius substantivi literae annecti debent. Sunt vero:

ַי, *mei, ae*	ָנָא *nostri, ae*
ָיךְ, *tui, ae*, ad virum	ֵיכוֹן *vestri, ae*, ad viros
ַיִכִי, *tui, ae*, ad foem.	ֵיכֵן *vestri, ae*, ad foem.
וֹהִי, (וֹי) *sui, ae; ejus*, de viro	ֵיהוֹן *sui, ae; eorum*
ָהָא (ָיהּ ָ) *sui, ae; ejus*, de foemina	ֵיהֵן *sui, suae; earum.*

B. In *syriacis* simpliciter ad statum constructum ـ̈ـܝ accedunt suffixa: ܝ, ܟ, ܟܝ, ܗ̇, ܢ, ܟܘܢ, ܟܝܢ, ܗܘܢ et ܗܝܢ. Sed *mei, ae* per: ـ̈ـܝ, *ejus* masc. per: ـ̈ـܘܗܝ, foem. per: ـ̈ـܝܗ exprimitur, quae tamen suffixa cum terminatione status constructi ـ̈ـܝ confunduntur, et propterea etiam, ut jam de suffixis chaldaicis observavimus, ultimae ipsius substantivi literae annexa debent cogitari. Res tota perspicua fit ope paradigmatum, quae sequuntur.

Nomina in numero singulari:

Masculina, in quibus discrimen α inter et β cadit:	Masculina, in quibus discrimen α inter et β obtinet:
מֶלֶךְ rex.	עָלַם saeculum;
מַלְכִּי r. meus.	עָלְמִי s. meum.
מַלְכָּךְ r. tuus.	עָלְמָךְ s. tuum.
ad virum.	
מַלְכֵּךְ r. tuus.	עָלְמֵךְ s. tuum;
ad foeminam.	
מַלְכֵּהּ r. ejus;	עָלְמֵהּ s. ejus;
de viro.	
מַלְכָּהּ r. ejus.	עָלְמָהּ s. ejus;
de foemina.	
מַלְכָּנָא r. noster.	עָלְמַנָא s. nostrum;
מַלְכְּכוֹן r. vester.	עָלַמְכוֹן s. vestrum;
ad viros.	
מַלְכְּכֵן r. vester.	עָלַמְכֵן s. vestrum;
ad foeminas.	
מַלְכְּהוֹן r. eorum.	עָלַמְהוֹן s. eorum.
מַלְכְּהֵן r. earum.	עָלַמְהֵן s. earum.

Foeminina, in quibus discrimen α inter et β cadit:	Foeminina, in quibus discrimen α inter et β obtinet:
מַלְכוּ regnum.	מַלְכָא regina.
מַלְכוּתִי r. meum.	מַלְכְתִי r. mea.
מַלְכוּתָךְ r. tuum.	מַלְכְתָךְ r. tua.
ad virum.	
מַלְכוּתֵךְ r. tuum.	מַלְכְתֵךְ r. tua.
ad foeminam.	
מַלְכוּתֵהּ r. ejus.	מַלְכְתֵהּ r. ejus.
de viro.	
מַלְכוּתָהּ r. ejus.	מַלְכְתָהּ r. ejus.
de foemina.	
מַלְכוּתָנָא r. nostrum.	מַלְכְתָנָא r. nostra.
מַלְכוּתְכוֹן r. vestrum.	מַלְכַתְכוֹן r. vestra.
ad viros.	
מַלְכוּתְכֵן r. vestrum.	מַלְכַתְכֵן r. vestra.
ad foeminas.	
מַלְכוּתְהוֹן r. eorum.	מַלְכַתְהוֹן r. eorum.
מַלְכוּתְהֵן r. earum.	מַלְכַתְהֵן r. earum.

Nomina in numero plurali:

Discrimen α inter et β semper cadit in plurali.

Masculina:	Foeminina:
מַלְכִין reges, מַלְכֵי, stat. constr.	מַלְכָן reginae, מַלְכָת, stat. constr.
מַלְכַי r. mei.	מַלְכָתִי r. meae.
מַלְכָךְ r. tui.	מַלְכָתָךְ r. tuae.
ad virum.	
מַלְכַיִכִי r. tui.	מַלְכָתֵךְ r. tuae.
ad foeminam.	
מַלְכוֹהִי r. ejus.	מַלְכָתֵהּ r. ejus.
de viro.	
מַלְכָהָא r. ejus.	מַלְכָתָהּ r. ejus.
de foemina.	
מַלְכָנָא r. nostri.	מַלְכָתְנָא r. nostrae.
מַלְכֵיכוֹן r. vestri.	מַלְכָתְכוֹן r. vestrae.
ad viros.	
מַלְכֵיכֵן r. vestri.	מַלְכָתְכֵן r. vestrae.
ad foeminas.	
מַלְכֵיהוֹן r. eorum.	מַלְכָתְהוֹן r. eorum.
מַלְכֵיהֵן r. earum.	מַלְכָתְהֵן r. earum.

Nomina in numero singulari.

Masculina, in quibus discrimen α inter et β cadit:	Masculina, in quibus discrimen α inter et β obtinet:
ܡܠܟܐ rex, Parad. VII.	ܪܚܡܐ amicus, Parad. III.
ܡܠܟܝ r. meus.	ܪܚܡܝ a. meus.
ܡܠܟܟ r. tuus	ܪܚܡܟ a. tuus.
ad virum.	
ܡܠܟܟܝ r. tuus.	ܪܚܡܝܟܝ a. tuus.
ad foeminam.	
ܡܠܟܗ r. ejus,	ܪܚܡܘܗܝ a. ejus.
de viro.	
ܡܠܟܗ̇ r. ejus.	ܪܚܡܗ̇ a. ejus.
de foemina.	
ܡܠܟܢ r. noster.	ܪܚܡܢ a. noster.
ܡܠܟܟܘܢ r. vester.	ܪܚܡܟܘܢ a. vester.
ad viros.	
ܡܠܟܟܝܢ r. vester.	ܪܚܡܝܟܝܢ a. vester.
ad foeminas.	
ܡܠܟܗܘܢ r. eorum.	ܪܚܡܗܘܢ a. eorum.
ܡܠܟܗܝܢ r. earum.	ܪܚܡܝܗܝܢ a. earum.

Foeminina, in quibus discrimen α inter et β cadit:	Foeminina, in quibus discrimen α inter et β obtinet:
ܒܬܘܠܬܐ virgo, Parad. 1.	ܫܪܒܬܐ familia, Parad. 4.
ܒܬܘܠܬܝ v. mea.	ܫܪܒܬܝ f. mea.
ܒܬܘܠܬܟ v. tua.	ܫܪܒܬܟ f. tua.
ad virum.	
ܒܬܘܠܬܟܝ v. tua.	ܫܪܒܬܟܝ f. tua.
ad foeminam.	
ܒܬܘܠܬܗ v. ejus.	ܫܪܒܬܗ f. ejus.
de viro.	
ܒܬܘܠܬܗ̇ v. ejus.	ܫܪܒܬܗ̇ f. ejus.
de foemina.	
ܒܬܘܠܬܢ v. nostra.	ܫܪܒܬܢ f. nostra.
ܒܬܘܠܬܟܘܢ v. vestra.	ܫܪܒܬܟܘܢ f. vestra.
ad viros.	
ܒܬܘܠܬܟܝܢ v. vestra.	ܫܪܒܬܟܝܢ f. vestra.
ad foeminas.	
ܒܬܘܠܬܗܘܢ v. eorum.	ܫܪܒܬܗܘܢ f. eorum.
ܒܬܘܠܬܗܝܢ v. earum.	ܫܪܒܬܗܝܢ f. earum.

Nomina in numero plurali.

Discrimen α inter et β semper cadit in plurali.

Masculina:	Foeminina:
ܡܰܠܟܶ̈ܐ reges, ܡܰܠܟܰ̈ܝ. St.constr.	ܒܬܽܘܠܳܬ̈ܳܐ virgines, ܒܬܽܘܠܳܬ̈ St.constr.
ܡܰܠܟܰ̈ܝ r. mei.	ܒܬܽܘܠܳܬ̈ܝ v. meae.
ܡܰܠܟܰ̈ܝܟ r. tui.	ܒܬܽܘܠܳܬ̈ܳܟ v. tuae.

ad virum.

ܡܰܠܟܰ̈ܝܟܝ r. tui.	ܒܬܽܘܠܳܬ̈ܶܟܝ v. tuae.

ad foeminam.

ܡܰܠܟܰ̈ܘܗܝ r. ejus.	ܒܬܽܘܠܳܬ̈ܶܗ v. ejus.

de viro.

ܡܰܠܟܶ̈ܝܗ r. ejus.	ܒܬܽܘܠܳܬ̈ܳܗ v. ejus.

de foemina.

ܡܰܠܟܰ̈ܝܢ r. nostri.	ܒܬܽܘܠܳܬ̈ܰܢ v. nostrae.
ܡܰܠܟܰ̈ܝܟܽܘܢ r. vestri.	ܒܬܽܘܠܳܬ̈ܟܽܘܢ v. vestrae.

ad viros.

ܡܰܠܟܰ̈ܝܟܶܝܢ r. vestri.	ܒܬܽܘܠܳܬ̈ܟܶܝܢ v. vestrae.

ad foeminas.

ܡܰܠܟܰ̈ܝܗܽܘܢ r. eorum.	ܒܬܽܘܠܳܬ̈ܗܽܘܢ v. eorum.
ܡܰܠܟܰ̈ܝܗܶܝܢ r. earum.	ܒܬܽܘܠܳܬ̈ܗܶܝܢ v. earum.

§. 27.
DE ANOMALIIS IN ADDENDIS SUFFIXIS

Minus graves ejusmodi anomaliae, inprimis in chaldaica lingua, ipso usu facilius intelliguntur. Sunt tamen nomina, ex lingua hebraica et arabica jam nota: אָב, ܐܒ *pater*, אַח ܐܚ, *frater*, חָם, ܚܡܐ sive ܚܡܘܢ *socer*, — quae singulari quadam ratione ante suffixa, (excepto suff. 1ae pers. sing.), adsciscunt ו ܘ, cujus rei addimus exemplum.

אֲבִי ܐܒܝ *pater meus* comm.

אֲבוּךְ ܐܒܘܟ *pater tuus*, ad virum.

אֲבוּיִךְ ܐܒܘܟܝ *pater tuus*, ad foeminam.

אֲבוּהִי (אֲבוּי) ܐܒܘܗܝ *pater ejus*, de viro.

אֲבוּהָא ܐܒܘܗ *pater ejus*, de foemina.

אֲבוּנָא ܐܒܘܢ *pater noster*, comm.

אֲבוּכוֹן ܐܒܘܟܘܢ *pater vester*, ad viros.

אֲבוּכֵן ܐܒܘܟܝܢ *pater vester*, ad foeminas.

אֲבוּהוֹן ܐܒܘܗܘܢ *pater eorum*.

אֲבוּהֵן ܐܒܘܗܝܢ *pater earum*.

§. 28. DE CASIBUS NOMINUM.

Nominativus ex serie contexta facile intelligitur; saepius vero, ut in hebraica vel arabica lin-

gua, occurrit absque verbo, absolutus, et significat: *quod attinet ad hunc* vel *hoc*, ut Act. 15, 21. ܡܘܫܐ ܕܝܢ — ܐܝܬ ܗ̱ܘܘ ܠܗ ܡܟܪ̈ܙܢܐ *Mosen vero quod attinet, sunt ei praecones*, pro: *habet suos praecones*.

Genitivus exprimitur vel per statum constructum seu regiminis, cujus apud Chaldaeos frequentior est usus, vel per praefixum ܕ, ד, et separatam quoque particulam דִּי; sed ipsum substantivum, regens genitivum, solet esse in statu emphatico, ut: מְלַךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָא *rex tribus domus Judae*; ܡ̈ܠܘܗܝ ܕܡܠܟܐ *verba regis*; in chaldaico tamen regens praecedit quoque in statu constructo, ut: עִטּוּנֵי דְמַיָּא, *robora aquae*. Per pleonasmum Syri saepissime, saepe quoque Chaldaei, substantivo regenti addunt suffixum, quod ad sequentem pertinet genitivum, ut: רֵוֵהּ דִּי רְבִיעָאָה *aspectus* (ejus) *quarti*, Dan. 3, 25. ܡ̈ܠܘܗܝ ܕܐܠܗܐ *verba* (ejus) *Dei*. In universum casui obliquo praemitti solet ejusmodi suffixum, raro tamen emphasis spectatur. Simile obtinet in Graeco N. F., v. c. Matth. 3, 12., imo in nostra etiam vernacula, v. c. des Vaters sein Sohn, dem Vater sein Sohn. Conf.

Gesen. Lehrgebäude u. s. w. §. 195. 2. de Verbo, 3. de Nomine, pag. 734. Lucem quoque adfundit pronomen emphasis Arabum, conf. *Arydae* Gramm. Arab. p. 135.

Dativo ל ܠ praefigitur; quae litera saepe post verbum passivum occurrit pro ablativo cum praepositione *a* vel *ab*, ut: מִשְׁתְּאֵל לְעַם *rogatus a populo*; ܠܐ ܐܬܚܙܝܬ ܠܟ, *non visa est tibi*, pro: *a te.* Persaepe per pleonasmum adest, ut: אֲבַדְנָא לָנָא *perimus nobis;* ܕܡܝܬ ܠܗ, *quod mortuus esset sibi.* Conf. *Kirsch* Chrestom. p. 189 lin. 11 — 13.

Accusativus indicatur, vel etiam per ל ܠ, vel per seriem contextam; apud Chaldaeos etiam per יָת (אֵת hebr.), quod Syrus interpres in Gen. c. I. et nonnunquam in Ecclesiastico et Cantico per imitationem chald. יָת et hebr. אֵת, expressit per ܝܬ; (Ephraem Syrus vero explicat per ܩܢܘܡܐ) Idem accusativus non raro positus videtur pro nominativo, constructione ad sensum facta, ut: ܠܝ ܕܝܢ ܠܐ ܒܟܠܙܒܢ ܐܝܬ ܠܟܘܢ, *me vero non omni tempore est vobis*, pro: *ego non sum vobis*, seu *me non habetis*, Matth. 26, 11. conf. *Kirsch* Chrestom. p. 36. lin. ult. et 37. lin. 1., p. 179. lin. 4.

Chaldaei vero nonnunquam praefigunt יַת, ut Hebraei אֶת, nominativo verbi passivi, ut: לָא יִתְקְרֵי עוֹד יַת שְׁמָךְ, *nomen tuum non amplius vocabitur.* Denique Syrorum ܠ accusativi etiam articuli vices gerit, ut: ܩܪܝܬ ܠܟܬܒܐ, *legi librum* (determinatum aliquem).

Vocativo, qui plerumque patet ex serie contexta, praefigitur etiam particula ܐܘ, ω Graecorum.

Ablativus ex praepositionibus agnoscitur.

§. 29. DE USU NOMINUM.

I. Nomen, per adpositionem geminatum, aliquam semper significat notionis intensionem, superlativum v. c., multitudinem, distributionem, diversitatem, ut: ܙܥܘܪܐ ܙܥܘܪܐ *parvum, parvum* i. e. *minimum*; ܒܝܫܐ ܒܝܫܐ *malum malum* i. e. *multa et diversa mala*; ܦܣܩܝܢ ܦܣܩܝܢ *areolis areolis* i. e. *areolatim*; ܙܒܢ ܘܙܒܢ, *diverso tempore*; בִּזְמַן בִּזְמַן *omni tempore*; ܢܫܐ ܘܢܫܐ, נַשׁ נַשׁ seu נְשִׁין נְשִׁין *unus vel alter, nonnulli*; עַמָּא עַמָּא *quilibet populus*; מַתְקַל מַתְקַל *diversum pondus*; עַד שְׁנֵי דַּר וְדַר *ad annos usque omnium generationum*; קַשְׁטָא קַשְׁטָא תְּהֵי דְּרִיךְ

veritatem, *veritatem sectare*; מַשְׁרְיָן מַשְׁרְיָן *multi magni exercitus*, cet.

II. Nomina composita Occidentis Aramaei periphrasi quadam notant, ut: ܟܣ̈ܝܐ *tecta* pro ἀόρατα; ܐܢ̈ܫܝܢ ܕܠܝܬ ܠܗܘܢ ܢܫ̈ܐ, *quibus non sunt mulieres*, pro ἄγαμοι; ܫܒܝܐ ܕܥܡܝ *captivus*, *qui est mecum*, pro: ὁ συναιχμάλωτος μου; ܟܠ ܐܚܝܕ, sive: ܐܚܝܕ ܟܠ, *tenens omnia*, pro: παντοκράτωρ, cet.

III. Quaedam Syrorum nomina, cum aliis constructa, multiplices, easque saepe miras exprimunt phrases, quarum nonnullas, nobis rariores, ex *Michaelis* Gram. syr. adferimus.

ܒܪ ܐܘܡܢܘܬܐ, *filius opificii*, pro: ὁμότεχνος, *ejusdem opificii*.

ܒܪ ܬܘܗܡܐ ܪܒܐ, *filius familiae magnae*, et: ܒܪ ܒܠܘܛܐ *filius quercus*, pro: εὐγενής, *nobilis*.

ܒܪ ܡܪܒܝܢܘܬܐ, *filius educationis*, pro: σύντροφος, *una educatus*.

ܒܪ ܒܣܪܐ, *filius carnis i. e. quasi eadem carne nutritus*, *cognatus*, conf. Rom. 11, 14. Gen. 2, 23.

ܒܪ ܫܥܬܐ *filius horae*, i. e. *ejusdem aetatis*, etiam: *statim*, *illico*.

ܒܪ ܨܘܪܐ *filius colli*, pro: *fimbria, collum ambiens.*

ܒܪ ܐܢܫܐ *filius hominis*, pro: *homo*; ita vel Adamus, qui patrem non habuit, dicitur I. Cor. 15, 47. ܒܪ ܐܢܫܐ ܩܕܡܝܐ.

ܒܪ ܕܡܘܬܐ *filius similitudinis*, pro: *simillimus.*

ܒܪ ܟܝܢܐ *filius naturae*, pro: *consubstantialis.*

בַּת קוֹל *filia vocis*, pro: *echo, vox resonans, sermo a coelis.*

ܒܪܬ ܩܠܐ *Ephraem Syr. T. I. p.* 116. *vocabulum.*

ܒܝܬ ܒܣܡܐ, *domus odorum* i. e. *thuribulum.*

ܒܝܬ ܙܝܬܐ *domus oleae* i. e. *olivetum*, βηθεσθα, *Joh.* 5, 12. βηθσαιδα *Matth.* 11, 21.

ܒܝܬ ܡܫܪܝܐ *domus solutionis*, i. e. *deversorium*, בֵּית מְבָתָא.

ܒܝܬ ܡܠܟܘܬܐ *domus regni* i. e. *urbs regia.*

ܒܝܬ ܗܪܕܫܝܪ, *provincia Hardaschir.*

ܒܝܬ ܫܒܛܐ *domus virgae* i. e. *synagoga*; בֵּית מִדְרַשׁ *schola.*

ܒܝܬ ܝܠܕܐ, *dies natalis.* ܒܝܬ ܒܟܬܐ *lamentum.*

בֵּית אַפֵּי, *domus vultus* i. e. *velum.*

בֵּית קְבוּרְתָּא, vel בֵּית אֲבַדְנָא, *sepulcrum.*

ܒܥܠܕܒܒܐ, ܒܥܠ, בְּעֵל דְּבָבָא, *inimicus.*

ܒܥܠ ܕܝܢܐ, *dominus judicii* i. e. *adversarius, actor; calumniator.*

ܒܥܠ ܩܝܡܐ, בַּעַל בְּרִית, *foederatus.*

בַּעֲלֵי חַיִּים *animalia viventia.*

בַּעַל נֶפֶשׁ *animosus.*

בַּעַל כִּיסִין *dominus marsupiorum* i. e. *dives.*

ܡܳܪܶܐ ܩܶܢܝܳܢܳܐ *pecuarius.* אַנְשֵׁי מִקְנֶה *pastores.*

ܡܳܪܶܐ ܚܰܘܒܳܐ *dominus debiti* i. e. *creditor.*

ܡܳܪܝܳܐ Syris est frequentissimum, quo utuntur salutantes vel honorifice de aliis, mortuis quoque, loquentes, inprimis de orthodoxis. ܡܳܪܰܢ *dominus noster*, absolute ponitur, ubi de rege sermo est; quare ad Christum transtulit Syrus interpres, ut ὁ κυριος per ܡܳܪܰܢ redderet; Joh. 21, 7. 12. Act. 1, 1. I. Cor. 2, 26.; huc referas quoque μαραν ἀθα, I. Cor. 16, 22., et forte: κυριος ἐγγυς, Phil. 4, 5. Apud Chaldaeos, מָרֵא, מָרֵי vel מָר occurrit quoque de magistris, conf. Jahn Archaeol. bibl. Edit. 2., § 106. p. 168.

ܪܰܒ ܒܰܝܬܳܐ οἰκονομος, (*praefectus domus*). ܪܰܒܰܝܬ ܪܰܒܰܝܬܽܘܬܳܐ οἰκονομια.

ܪܝܫ ܐܒܗܬܐ *caput patrum* i. e. *patriarcha*.

ܐܡܐ ܕܪܝܫ *mater capitis* i. e. *cranium*.

ܐܡܐ ܕܡܝܐ *aquaeductus*.

אֵם *mater*, etiam: *bivium*, quasi diversarum viarum mater, et *metropolis*.

§ 30. DE ADJECTIVIS.

Adjectiva, ratione habita formae et flexionis, cum substantivis conveniunt. Sunt quidem, Syris praecipue, frequentiora quam Hebraeis, nec tamen sufficiunt; defectus itaque compensatur

I. Per substantiva vel ab aliis recta, vel in adpositione, ut: ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ *spiritus sanctitatis* i. e. *sanctus*; לֶחֶם שְׂעֹרִין *panis hordei* i. e. *hordeaceus*.

II. Per substantiva, absolute quidem posita, sed cum praef. ܕ, ut: ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܒܣܪܐ ܐܢܐ, *ego vero carnis (carnalis) sum*.

III. Per substantiva cum suffixis, ut: ܛܘܒܝܟ *beatitudines tuas!* pro: *beatus es*.

IV. Per participia passiva vel neutra, ut: *Ignis*, ܕܠܐ ܕܥܟܐ, *qui non fit exstinctus*, pro: ἄσβεστος, *inexstinguibilis*. Luc. 3, 17. Marc. 9, 44. 46. 48. coll. v. 43. 45.

V. Per aliam quamcunque periphrasin, ut: ܕܐܝܟ ܗܢܐ, *qui est sicut hic*, pro: *talis*; ܕܐܝܟܘܬܗ, *qui est, sicut ille*, pro: *qualis*; ܟܠܗ ܗܢܐ *universitas ejus est hoc*, pro: *tantum*.

Adjectiva ponuntur etiam pro substantivis, ut: קַדִּישִׁין *sancti*, pro: *angeli*; ܩܕ̈ܝܫܐ, ܢܟ̈ܦܐ, *sancti, pii*, i. e. *episcopi*.

Comparativus describitur per positivum cum praeced. vel sequente ܡܢ מִן; saepe additur ܛܒ, *valde*, vel: יוֹתֵר, יַתִּיר, ܝܬܝܪ *magis*. *Superlativus* per geminationem positivi, conf. §. 29, I. vel, pro מְאֹד Hebraeorum, adjecto: ܛܒ, *valde*, ut: ܒܝ̈ܫܐ ܛܒ, *pessimi*, aut praemisso ܣܓܝ, *multum*, ut: ܣܓܝ ܡܝܩܪܐ τιμιωτατος; vel per ב, ܒ ante pluralem, vel per positivum sequente genitivo plurali cum ܕ, ut: ܙܥܘܪܗܘܢ ܕܫܠܝ̈ܚܐ *parvus* (i. e. minimus) *Apostolorum*, vel per positivum absolute positum, ut Matth. 5, 19. 25, 40. 45.

§ 31.

DE NUMERALIBUS CARDINALIBUS.

Cardinalia iisdem Hebraeorum vel Arabum respondere, intuenti patebit:

	Masc.	Foem.	Masc.	Foem.
1.	חַד	(חֲדָה)، חֲדָא	ܚܕ	ܚܕܐ
2.	תְּרֵין	תַּרְתֵּין	ܬܪܝܢ	ܬܪܬܝܢ
	(תְּרֵי)	(תַּרְתֵּי)	(ܬܪܝ)	(ܬܪܬܝ)
3.	תְּלָתָא	תְּלָת	ܬܠܬܐ	ܬܠܬ
4.	אַרְבְּעָא	אַרְבַּע	ܐܪܒܥܐ	ܐܪܒܥ
5.	חַמְשָׁא	חֲמֵשׁ	ܚܡܫܐ	ܚܡܫ
6.	שִׁתָּא	שִׁית vel שֵׁת	ܫܬܐ (ܐܫܬܐ)	ܫܬ
7.	שַׁבְעָא (שִׁבְעָא שׁוּבְעָא)	שְׁבַע	ܫܒܥܐ	ܫܒܥ
8.	תְּמַנְיָא	(תַּמְנֵי) תְּמָנֵי	ܬܡܢܝܐ	ܬܡܢܐ
9.	תִּשְׁעָא	תְּשַׁע	ܬܫܥܐ	ܬܫܥ
10.	עַסְרָא	עֲסַר	ܥܣܪܐ	ܥܣܪ
11.	חַד עֲסַר	חֲדָא עַסְרֵי	ܚܕܥܣܪ	ܚܕܥܣܪܐ
12.	תְּרֵי עֲסַר vel תְּרֵיסַר	תַּרְתָּא עַסְרֵי vel תַּרְתֵּיסְרֵי	ܬܪܥܣܪ	ܬܪܬܥܣܪܐ

cet.

Aramaeorum quoque cardinalia sunt substantiva, quare variandae orationis, ac adjuvandae euphoniae gratia cardinalia foeminina junguntur nominibus masculinae terminationis, et masculina nominibus foemin. terminationis. Numeri denarii a 20 — 90. exprimuntur per pluralem, suntque generis communis:

20. עֶסְרִין ܥܣܪ̈ܝܢ. 30. תְּלָתִין ܬܠܬܝܢ. 40. אַרְבְּעִין ܐܪܒܥܝܢ 50. חַמְשִׁין ܚܡܫܝܢ, cet.

70. vero שַׁבְעִין et שׁוּבְעִין, vel שׁוּבְעָתִין. 80. תְּמָנַן vel תְּמָנַן:

100. מְאָה, ܡܐܐ. 200. מָאתַיִן vel מָאתָן, ܡܐܬܝܢ.
300. תְּלָת מְאָה, ܬܠܬܡܐܐ, cet.
1000. אֲלַף vel אֶלֶף, אַלְפָא, plur. אַלְפִין, אַלְפֵי, אַלְפַיָּא;
ܐܠܦ, ܐܠܦܐ, plur. ܐܠ̈ܦܝܢ, ܐܠ̈ܦܐ.
10,000. רִבּוֹ vel רִבּוֹא, ܪܒܘ, cet.

I. Cardinalia, more Hebraeorum, jam praecedunt, jam sequuntur rem numeratam; plura conjunguntur plerumque per ו ܘ, ultra 20. tamen major numerus solet praeponi minoribus, ut: ܐܠܦ ܘܬܡܢܡܐܐ ܘܥܣܪ̈ܝܢ, 1820. Nonnunquam vero minor etiam praecedit, ut: ܬܪ̈ܝܢ ܘܥܣܪ̈ܝܢ, 22.

II. A tribus plerumque in adpositione, rarius in statu constructo, adduntur rei numeratae, ut: ܥܣܪܐ ܡܕܝܢ̈ܢ, 10 *urbes*, ܪܒܘ ܡ̈ܠܝܢ, *myrias verborum.*

III. Cardinalia porro, instar hebraicorum, inprimis ultra 10., vices gerunt ordinalium, ut: בְּחַד דְּיַרְחָא *in uno* i. e. *primo die mensis*; בְּעֶשְׂרִין וְשִׁבְעָא יוֹמָא, *vicesimo et septimo die*; ܚܕ ܒܫܒܐ *unus in sabbatho* i. e. *prima hebdomadis seu dominica*; ܒܬܠܬ ܫܥ̈ܝܢ *in tribus horis*, pro: *in tertia hora*; conf. Matth. 26, 61. 27, 63. ܒܫܢܬ ܚܡܫܬܥܣܪܐ *anno quindecim* i. e. *decimo quinto*; id quod praecipue obtinet in cardinalibus post statum constructum, vel cum praef. ܕ, ut: ܠܫܢܬ ܚܕܐ *ad primum usque annum*; ܕܬܪ̈ܝܢ *secundus.*

§ 32. DE RELIQUIS NUMERALIBUS.

Ordinalia, primo excepto, a cardinalibus formantur, et a tertio desinunt chaldaica in ־ַי, syriaca in ܳܝ, quae terminatio adjungitur ad formam: תְּלִית, ܪܒܝܥ, חֲמִישׁ, ܚܡܝܫ, cet.; de illorum foemininis conferatur § 23. I. 7. II. d.

Primus	קַדְמַי	ܩܕܡܝ
Prima	קַדְמָאָה, (קַדְמֵיתָא)	ܩܕܡܝܬܐ
Secundus	תִּנְיָן et תִּרְיָן	ܬܪܝܢܝ
Secunda	תִּנְיָנָא	ܬܪܝܢܝܬܐ

Tertius תְּלִיתַי ܬܠܝܬܝ

Tertia תְּלִיתָא (תְּלִיתֵיתָא) ܬܠܝܬܝܬܐ

Quartus רְבִיעַי ܪܒܝܥܝ

Quarta רְבִיעָאָה (רְבִיעָתָא) ܪܒܝܥܝܬܐ

Quintus חֲמִישַׁי ܚܡܝܫܝ

Quinta חֲמִישָׁאָה ܚܡܝܫܝܬܐ cet.

Nota. Status emphaticus masculinus adjectivi instar nominis, conf. §. 19. p. 39. eandem formam habet cum statu absoluto foeminino, unde fit: קַדְמָאָה, ܩܕܡܝܐ in statu emphat. masc. et statu absol. foem., cujus foeminini emphaticus est: קַדְמֵיתָא ܩܕܡܝܬܐ *prima*, et sic in ceteris ordinal.

Vicem notantia, ut: *bis*, *ter*, cet. describuntur per cardinalia addito nomine זְמַן ܙܒܢ *tempus*, ut: ܚܕܐ ܙܒܢ *semel*, הָדָא זִמְנָא *hac vice*.

Multiplicativa, ut: *duplum* cet. vel, inprimis in Syriaco, notantur per ܚܕ, חַד sequente cardinali cum vel sine ܒ, ut: חַד שִׁבְעָה, ܚܕ ܒܫܒܥܐ *unum (in) septem*, i. e. *septuplum*, ܚܕ ܬܪܝܢ *unum duo* i. e. *duplum*; (quo pertinet etiam: ܚܕ ܟܡܐ *unum quot*, i. e. *quanto magis*); vel simpliciter per cardinalia cum ܒ, ut: ܒܐܪܒܥܐ *in quatuor*, (nempe: ܐܥܦܐ *duplicationibus*, quod supplendum), pro: *quadruplum*; nonnunquam

substantivum illud additur, ut: ܒܥܘܦܦܐ ܣܓܝܐܐ *in duplicationibus multis* i. e. *multipliciter*, Lucae 18, 30.

Partem totius notantia indicantur propriis formis, ut: תִּלְתָּא, תּוּלְתָּא, תַּלְתּוּת, ܬܘܠܬܐ *tertia pars*; רְבִיעַ, רוּבְעָא, ܪܘܒܥܐ *quarta pars*; עֶסְרוֹן, מַעַסְרָא, ܡܥܣܪܐ vel ܚܕ ܡܢ ܥܣܪܐ, *decima pars*.

Distributiva: bini, terni, cet. fiunt geminato cardinali, ut: ܚܕ ܚܕ *quilibet, singuli;* תְּרֵין תְּרֵין, ܬܪܝܢ ܬܪܝܢ *bini*, cet.

§ 33. DE MENSIUM LUNARIUM NOMINIBUS.

Inserimus hoc loco mensium lunarium nomina, quae in interpretatione saepius occurrunt, de quibus conf. *Michael.* Comment. Soc. Reg. Goetting. pag. 16. seq.

October	תִּשְׁרִי	ܬܫܪܝ ܩܕܝܡ	ܬܫܪܝܢ
November	מַרְחֶשְׁוָן	ܬܫܪܝ ܐܚܪܝ	*autumnus*
December	כִּסְלֵו	ܟܢܘܢ ܩܕܝܡ	
Januarius	טֵבֵת	ܟܢܘܢ ܐܚܪܝ	
Februarius	שְׁבָט	ܫܒܛ	

Martius	אָדָר	ܐܕܪ
Aprilis	נִיסָן vel אָבִיבָא	ܢܝܣܢ
Majus	אִיָּר אִייָר	ܐܝܪ
Junius	סִיוָן	ܚܙܝܪܢ
Julius	תַּמּוּז	ܬܡܘܙ
Augustus	אָב	ܐܒ
September	אֱלוּל	ܐܝܠܘܠ

CAPUT III.

De Verbo.

§. 34. DE VERBI DIVISIONIBUS, TEMPORIBUS ET FORMIS.

Quae hoc loco disputari solent de variis verborum Orientis divisionibus, ratione habita *originis* in radicalia seu primitiva et derivata, ratione *elementorum* in verba trium, quatuor et quinque literarum *), ratione *significationis* in transitiva et intransitiva seu neutra, ratione *flexionis* in regularia et irregularia, haec omnia ex hebraica Grammatica, ut nota, postulamus. Conf. *Jahn* Gramm. hebr. 3. edit. p. 131—134.

*) Plurimas nunc radices in semiticis linguis trium esse literarum, dubio caret; illas vero ab initio probabilius duas tantum habuisse literas, et postea triliteras evasisse vel per geminationem posterioris radicalis, vel per additam ab initio aut in medio vel in fine vocis unam ex infirmis א, ו, י, vel per praefixam liquidam seu semivocalem נ, vel denique per quamcunque tertiam ex numero reliquarum literarum, quae radicibus duarum, sed earundem literarum, accreverat, ut comprobat communis adhuc illarum radicum notio, v. c. eadem radicum: לעס, לעט, לעב, לעע, לעק, לעץ, לעף *lingendi* notio, hac de re copiose non minus quam praeclare, ut solet, disserit inprimis Dr.

Duo tempora Orientis, proprie *aoristi*, (conf. *Jahn* Gramm. hebr. p. 197. seq.), in aramaica, inprimis syriaca, lingua multo magis ad praeteritum et futurum determinantur, reliquis temporibus persaepe modo periphrastico expressis, de quibus suo loco nobis recurret sermo.

Gesenius in saepius celebrato opere recentissimo: Lehrgebäude u. s. w. §. 53. 3. S. 183. Memoratu vero dignum est, quod jam scribit *J. D. Michaelis* in Supplemm. ad Lexx. hebrr. pag. 435. »Jam quem haec relegentem non subibit mirari, quatuor jam verba a דח incipientia, in *impellendi* et *trudendi* significatione consentire: דחה, דחף, דחב, (دحب), דחק, quibus sua sponte quintum notissimum דחה, (دحا), addet? Sed magis etiam mirabitur, Arabicum lexicon evolvens, inque eo et sextum دحر et septimum octavumve verbum دحم et دخم eadem significatione inveniens. Nec tamen cui verbo eam neget, reperiet. Ergo nonne suspicemur, ante has, quas novimus, linguas Orientales sororias radicibus triliteras, aliquam fuisse antiquiorem, sive matrem sororum, sive barbaram, ex qua multum transtulerint fecerintque suum, non dicam *omnino biliteram*, sed tamen *et biliteras radices habentem*, quibus deinde, alicubi forte cum aliqua significationis variatione, *tertia sit addita* a gente triliteris adsueta, aut adsuescente? « Simile quid, pag. 1452. — »quae legens, quis non aliquid iterum onomatopoëtici suspicetur? *biliteri* prope *dixerim, ex antiquiore lingua superstitis*, cui tertia deinde litera accessit.« Conf. *Aurivillii* diss. de primitivis ling. heb. 1779.

Formas, a radice trium literarum derivatas, (quas plurimi post *Erpenium* nominant *conjugationes*, nec tamen illi satis convenienter, conf. *Gesenius* Lehrgebäude u. s. w. §. 67. S. 233.) Aaramaei numerant quatuor, quarum quaelibet praefixa particula אֶת, ܐܶܬ format vocem passivam seu *objectivam*, (prout ingeniose illam nominat de *Sacy* Gramm. arabe, Part. I. 264. p. 111.; activam vero nostram vocat *subjectivam*). Sunt vero

I. קְטַל ܩܛܰܠ, Hebraeorum קַל, (3. pers. sing. masc. aor. I. seu praeter.), in aramaica lingua, ut in arabica, haud dubie radix, de qua tamen in hebraica disputant Grammatici, eamque vel in eadem persona tertia, vel in infinitivo vident, rectius autem in utroque simul viderent; (conf. *Gesenius* Lehrgebäude u. s. w. §. 66. 2. S. 230.). Passivum est: אִתְקְטֵל, ܐܶܬܩܛܶܠ.

II. קַטֵּל, ܩܰܛܶܠ, Hebraeorum קִטֵּל; passivum: אִתְקַטַּל, ܐܶܬܩܰܛܰܠ.

III. אַקְטֵל ܐܰܩܛܶܠ, Hebraeorum הִקְטִיל; passivum: אִתַּקְטַל ܐܶܬܬܰܩܛܰܠ.

IV. שַׁקְטֵל, ܫܰܩܛܶܠ, ejusdem cum Aktel significationis; passivum: אִשְׁתַּקְטַל, ܐܶܫܬܰܩܛܰܠ; quae

forma convenit cum decima Arabum, cujusque occurrit vestigium in hebr. שַׁלְהֶבֶת *flamma*, a לַהַב *flamma*.

Nota. *Schaktel Schultensius* jam non inter verba quadrilitera, sed inter verbi triliteri formas retulit, id quod comprobarunt *J. D. Michaelis*, (conf. Alt. orient. Bibl. Th. IX. S. 124., et ejusdem Gramm. Syr. p. 91.), et *Joh. Jahn* in hac Grammatica, quem sequimur. *Vaterus* tamen passivum formae III., integram for. IV., et quae nos ad verba quadrilitera referemus, nominat formas *conjugationum variorum*, pag. 173. §. 29. *Car. Agrell* vero in: *Otiola Syriaca* Lundae, 1816. exhibet conspectum opusculi mscr., quod asservatur in Biblioth. Gymn. Wexion., de Numero conjugationum syriacarum, quarum recenset: 1. *nudas* seu *simplices*, numero duas, 2. *auctas A. additis* literis vel ab *initio*, vel in *medio*, vel in *fine*, numero undecim, *B. geminatis* literis numero tres formas; id quod hujus rei studiosis valde commendamus, hoc loco tamen, ne tirones rerum mole turbemus, consulto praetermittimus.

§. 35. DE AOR. I. SEU PRAETERITO FORMAE I. ACTIVAE.

III. Persona.

Sing. Masc.	קְטַל	ܩܛܰܠ
	קְרֵב	ܩܪܶܒ
	יְתִב	
	דְּמוּךְ	

Sing. Foem.
קְטָלַת ܩܛܠܬ
קְרֵבַת ܩܪܒܬ
יְהָבַת
דְּמוֹכַת

Plur. Masc.
קְטַלוּ (־וּן) ܩܛܠܘ (ܩܛܠܘ et ܩܛܠܘܢ)
קְרֵבוּ ܩܪܒܘ
יְהָבוּ
דְּמוֹכוּ

Plur. Foem.
קְטַלָא (־לָה) ܩܛܠܝ (ܩܛܠ et ܩܛܠܝܢ)
קְרֵבָא (־בָן) ܩܪܒܝ
יְהַיבָא (־בָן)
דְּמוֹכָא

II. Persona.

Sing. Masc. et Foem.
קְטַלְתְּ (־תָּה ־תָּא) M. ܩܛܠܬ F. ܩܛܠܬܝ
קְרֵבְתְּ (־תִּי foem.) M. ܩܪܒܬ F. ܩܪܒܬܝ
יְהַבְתְּ
דְּמוֹכְתְּ

Plur. Masc.
קְטַלְתּוּן ܩܛܠܬܘܢ
קְרֵבְתּוּן ܩܪܒܬܘܢ
יְהַבְתּוּן
דְּמוֹכְתּוּן

Plur.	קְטַלְתֵּן	ܩܛܰܠܬܶܝܢ
Foem.	קְרֵבְתֵּן	ܩܪܶܒܬܶܝܢ
	cet.	

I. Persona.

Sing.	קִטְלֵת	ܩܶܛܠܶܬ
	קִרְבֵת	ܩܶܪܒܶܬ
comm.	יְתִבֵת	
	דְּמוּכֵת	
Plur.	קְטַלְנָא (קְטַלְנָן)	ܩܛܰܠܢ (ܩܛܰܠܢܰܢ)
	קְרֵבְנָא	ܩܪܶܒܢ (ܩܪܶܒܢܰܢ)
comm.	יְתִבְנָא	
	דְּמוּכְנָא	

Notanda in paradigma Aor. I. act.: Prima itaque radicalis ipsius radicis aramaicae quiescit, conf. §. 7. II.; sub secunda plerumque est ַ ܰ, non raro tamen ֵ ܶ ܘ, ָ, in verbis praecipue intransitivis et semipassivis, ad quae etiam ex more Orientalium referuntur, quae animi affectum, sensationem aut qualitatem significant, ut: מְלַךְ ܡܠܰܟ *consilium dedit*, כְּתַב ܟܬܰܒ *scripsit*, בְּטֵל ܒܛܶܠ *cessavit*, בְּטֵן ܒܛܶܢ *concepit, gravida facta est*, שְׁלֵט ܫܠܶܛ *dominatus fuit*, בְּהֵת ܒܗܶܬ *pudefa-*

ctus est, כְּאֵב ܟܐܶܒ *doluit*, יְתֵב ܝܬܶܒ *sedit*, יְכֵל *potuit*, דְּמוֹךְ ܕܡܶܟ *dormivit*, חֲרוֹב *vastatus fuit*. Nonnulla, quae sub secunda radicali duplicem admittunt vocalem, tamen ejusdem, nonnulla vero tunc diversae sunt significationis, ut: ܠܥܰܣ ܠܥܶܣ *masticavit*, *edit*, ܫܠܶܡ ܫܠܡ *integer fuit*, ܦܠܶܓ *divisus fuit*, ܦܰܠܶܓ *divisit*; קְרֵב קְרַב *adpropinquavit*, נְסֵב נְסַב *sustulit*, *accepit*. Simile in hebraico etiam verbo observari, lucem vero omnibus affundi ex arabico, praecipue *Gesenius* docet in Lexico hebraeo - german. Tom. I. Praefat. XVI. — XVIII. et in Grammatica recentiss.: Lehrgebäude u. s. w. §. 66. 3. S. 231. Illa denique vocalis sub 2. rad. ֵ — ו, ַ in plerisque retinetur personis, excepta 1. et 3. foem. sing. Syrorum.

Nota. Terminationes nonnullarum personarum, praeter communem et consuetam occurrentes, in paradigmate jam adjecimus. Vocales tamen Chaldaeorum, maxime in 3. et 1. persona praeteriti omnium formarum fluctuant, (conf. §. 7. I.); addimus propterea exemplum, omnibus vocalium anomaliis instructum, ne saepius in reliquis formis idem recurrat notandum.

	Foem.	Pluralis. Masc.	Pluralis. Foem.
III. Sing. masc. קְטַל	קִטְלַת		
	קִטְלָת		
	קְטַלַת	קְטַלוּ	קְטַלָא
	קְטֶלֶת	קְטָלוּ	קְטָלָא
	קְטֵלַת		
	קְטַלַת		

	Sing.	Plur.
I. Pers. Sing.	קִטְלֵת	קַטְלֵת
	קִטְלֵית	
	קִטְלַת	
	קְטַלֵית	קְטַלִית
	קְטֵלִית	קְטָלִית vel קְטָלִית, קְטִלִית
	קְטַלַת	
	קְטֵילֵית	קְטִילִית

§ 36. DE PASSIVO AOR. Imi SEU PRAET. FORMAE I.

III.	Sing.	(־טַל) אִתְקְטֵל	ܐܶܬ݂ܩܛܶܠ
		אִתְקְטַלַת	ܐܶܬ݂ܩܰܛܠܰܬ݂
	Plur.	אִתְקְטֵלוּ	ܐܶܬ݂ܩܛܶܠܘ (-ܠܽܘܢ)
		(־לָה) אִתְקְטֵלָא	ܐܶܬ݂ܩܛܶܠܝ (-ܠܶܝܢ)
II.	Sing.	אִתְקְטֵלְתְּ	M. ܐܶܬ݂ܩܛܶܠܬ݁ F. ܐܶܬ݂ܩܛܶܠܬ݁ܝ
	Plur.	אִתְקְטֵלְתּוּן	ܐܶܬ݂ܩܛܶܠܬ݁ܽܘܢ
		אִתְקְטֵלְתֵּן	ܐܶܬ݂ܩܛܶܠܬ݁ܶܝܢ
I.	Sing.	אִתְקְטֵלֵת	ܐܶܬ݂ܩܰܛܠܶܬ݂
	Plur.	(־נָן) אִתְקְטֵלְנָא	ܐܶܬ݂ܩܛܶܠܢ (-ܠܢܰܢ)

Notanda: I. In passivo, praefixa particula אִתְ (vel more Hebr. יִתְ) ܐܶܬ݂, prima radicalis manet quiescens, et sub secunda plerumque est ֵ ܶ, non raro etiam ַ ܰ, inprimis tertia radicalis si fuerit gutturalis vel ר ܪ, in chaldaico denique secunda etiam habet ָ.

II. Praeter passivam significationem saepe passivis omnium formarum, instar deponentium latinorum vel mediorum graecorum, activa quoque tribuitur significatio, praecipue reflexiva, aut quae communem plurium actionem indicat, ut: ܐܶܬܦܰܢܺܝ, *subduxit, excusavit;* ܐܶܬ݂ܚܰܫܰܒ݂ *cogitavit*, Rom. 2, 3. 15, 5.; ܐܶܬ݂ܗܰܦܰܟ݂ *conversatus fuit*; ܐܶܬ݂ܪܡܺܝ, *se submisit, abjecit;* ܐܶܬ݂ܟܰܬܫܘ, συμβάλλειν, Luc. 14, 31. ܐܶܬ݂ܟܰܬܫܘ, συναθλεῖν, Phil. 1, 27. ܐܶܬ݂ܡܰܠܟܘ, συμβουλεύεσθαι, Matth. 26, 4. ܐܶܫܬ݁ܘܬܰܦ, *communicare invicem, partem dare et accipere*. Plurima collegit exempla *Car. Agrell* in: *Lumin. Syriacis*. Upsal. 1791 et 1792. § 6., et in: *Otiola Syr.* § 3. b. p. 28.

III. Cum prima radicali שׁ צ ס ז, ܫ ܨ ܣ ܙ transponitur ת ܬ, et praeterea ת ܬ post ז ܙ in ד ܕ, post צ ܨ in ט ܛ mutatur, ut: אִשְׁתְּבֵק

ܐܫܬܒܩ a שבק ܫܒܩ *reliquit*; אצטלב ܐܙܕܩܦ a צלב ܙܩܦ *suspendit, in crucem egit;* אסתמך ܐܣܬܡܟ a סמך ܣܡܟ *innixus fuit, adpropinquavit;* אזדבן ܐܙܕܒܢ a זבן ܙܒܢ *emit.* ת Chaldaeorum plane expungitur ante primam rad. ד ט ת, quibus literis postea imprimitur Dagesch forte compensativum, ut: אדבר *captus fuit*, pro: אתדבר; אטבע pro: אתטבע *submersus fuit*; אתקף pro: אתתקף *se roboravit.*

§ 37. DE AOR. I. SEU PRAETERITO ACT. ET PASS. FORMAE II.

In Activo.

III.	Sing.	קטל	ܩܛܠ
		קטלת	ܩܛܠܬ
	Plur.	קטלו	ܩܛܠܘ (ܩܛܠܘܢ)
		קטלא	ܩܛܠܝ (ܩܛܠܝܢ)
II.	Sing.	קטלת	M. ܩܛܠܬ F. ܩܛܠܬܝ
	Plur.	קטלתון	ܩܛܠܬܘܢ
		קטלתין	ܩܛܠܬܝܢ
I.	Sing.	קטלת	ܩܛܠܬ
	Plur.	קטלנא	ܩܛܠܢ (ܩܛܠܢܢ)

In Passivo.

III.	Sing.	אִתְקְטֵל	ܐܬܩܛܠ
		אִתְקְטֵלַת	ܐܬܩܛܠܬ
	Plur.	אִתְקְטִלוּ	ܐܬܩܛܠܘ (-ܠܘܢ)
		אִתְקְטִלָא	ܐܬܩܛܠܝ (-ܠܝܢ)
II.	Sing.	אִתְקְטֵלְתְּ	M. ܐܬܩܛܠܬ F. ܐܬܩܛܠܬܝ
	Plur.	אִתְקְטֵלְתּוּן	ܐܬܩܛܠܬܘܢ
		אִתְקְטֵלְתֵּין	ܐܬܩܛܠܬܝܢ
I.	Sing.	אִתְקְטֵלֵת	ܐܬܩܛܠܬ
	Plur.	אִתְקְטֵלְנָא	ܐܬܩܛܠܢ (-ܠܢܢ)

Notanda: I. Geminata secunda radicalis Chaldaeorum recipit Dagesch forte, quo signo carent Syri. Prima radicalis utriusque vocis, et secunda passivae vocis habet ְ ܶ; secunda activae vocis plerumque ֵ, (vel ֵי, ut: הֵלִיךְ), ܰ, non raro tamen ֵ ܶ, (praecipue ante 3. rad. gutturalem vel ר ܪ,) vel etiam ִי, ܺܝ, ut: קַבִּיל, ܩܰܒܶܠ.

II. Primae formae significatio, ut jam ex Gramm. hebr. et arab. constat, vel manet, vel intenditur, vel mutatur ex intransitiva in transi-

tivam, vel, si jam fuerit transitiva, fit transitiva in alterum, vel acquirit secundariam notionem *censendi* vel *declarandi*, *jubendi* vel quovis modo *curandi*, et *permittendi*. Quamlibet harum significationum formae secundae et tertiae, quae nimirum cum secunda convenit, plurimis exemplis optime confirmavit idem *Cl. Car. Agrell* in: *Lum. Syr.* §§. 2 — 5. et in: *Otiola Syr.* § III. d. f. Denique significatio hujus formae est etiam *privativa*, vel primae formae, ut: ܣܰܟܶܠ *stultitiam abstulit*, *intelligere fecit*, a I. ܣܟܶܠ *stultus fuit*, *insanivit*; vel tertiae formae, ut: ܛܰܢܶܦ *lavavit*, *purificavit a pollutione*, a III. ܐܰܛܢܶܦ *polluit*, *profanavit*.

§ 38. DE AOR. I. SEU PRAET. ACT. ET PASS. FORMAE III.

In Activo.

III.	Sing.	אַקְטֵל (טִל)	ܐܰܩܛܶܠ
		אַקְטְלַת	ܐܰܩܛܠܰܬ
	Plur.	אַקְטִילוּ	ܐܰܩܛܶܠܘ (ܠܘܢ)
		אַקְטִילָא	ܐܰܩܛܶܠ (ܠܶܝܢ)
II.	Sing.	אַקְטֵלְתְּ	M. ܐܰܩܛܶܠܬ F. ܐܰܩܛܶܠܬܝ
	Plur.	אַקְטֵלְתּוּן	ܐܰܩܛܶܠܬܘܿܢ
		אַקְטֵלְתֵּן	ܐܰܩܛܶܠܬܶܝܢ

I.	Sing.	אַקְטְלֵת	ܐܩܛܠܬ
	Plur.	אַקְטֵלְנָא	ܐܩܛܠܢ (ܢܢ-)

In Passivo.

III.	Sing.	אִתַּקְטַל	ܐܬܬܩܛܠ
		אִתַּקְטְלַת	ܐܬܬܩܛܠܬ
	Plur.	אִתַּקְטַלוּ	ܐܬܬܩܛܠܘ (ܠܘܢ-)
		אִתַּקְטַלָא	ܐܬܬܩܛܠܝ (ܠܝܢ-)
II.	Sing.	אִתַּקְטַלְתְּ	M. ܐܬܬܩܛܠܬ F. ܐܬܬܩܛܠܬܝ
	Plur.	אִתַּקְטַלְתּוּן	ܐܬܬܩܛܠܬܘܢ
		אִתַּקְטַלְתֵּין	ܐܬܬܩܛܠܬܝܢ
I.	Sing.	אִתַּקְטְלֵת	ܐܬܬܩܛܠܬ
	Plur.	אִתַּקְטַלְנָא	ܐܬܬܩܛܠܢ (ܢܢ-)

Notanda: I. In Activo praefigitur ܐ, אַ, (vel more Hebr. הַ, imo ponitur etiam integra forma IV. הַקְטִיל, cum qua convenit); prima radicalis quiescit, secunda habet plerumque ◌ַ ◌ֵ, (vel ◌ֵי, ut: אַרְגֵּיז Lev. 24, 11.), etiam ◌ֶי, ut: אַרְגִּיז Deut. 32, 16., vel ◌ֶ ◌ְ, praecipue ante 3. gutturalem vel ר ܪ.

II. In Passivo, expuncta characteristica א, ܐ, praecedens ת ܬ geminatur, quae ת ܬ porro

literae א ܐ expunctae vocalem ַ ܰ adsciscit; prima radicalis quiescit, secunda habet ַ ܰ. De significatione hujus formae diximus § praecedenti.

Verba: ܐܶܫܟܰܚ *invenit* et ܐܶܫܬܺܝ *bibit* non sunt in III. forma, sed in I. cum ܐ prosthetico, quod ܐ propterea non ܰ, sed ܶ habet; infinitivus vero et participium maxime simulant formam *Aktel*, ut: ܡܶܫܟܳܚܽܘ, ܡܶܫܟܰܚ

§ 39. DE AOR. I. SEU PRAETER. ACT. ET PASS. FORMAE IV.

Praefixo שׁ ܫ loco א ܐ tertiae formae, prorsus convenit forma IV. cum III. ratione habita formationis, significationis et flexionis. Nonnullas tamen addimus personas.

In Activo.

III.	Sing.	שַׁקְטֵל	ܫܰܩܛܶܠ
		שַׁקְטְלַת	ܫܰܩܛܠܰܬ
	Plur.	שַׁקְטֵלוּ	ܫܰܩܛܶܠܘ (-ܠܽܘܢ)
		שַׁקְטֵלָא	ܫܰܩܛܶܠܝ (-ܠܶܝܢ)
II.	Sing.	שַׁקְטֵלְתְּ	M. ܫܰܩܛܶܠܬ F. ܫܰܩܛܶܠܬܝ

cet.

In Passivo.

		Hebr.	Syr.
III.	Sing.	אִשְׁתַּקְטַל	ܐܶܫܬܰܩܛܰܠ
		אִשְׁתַּקְטְלַת	ܐܶܫܬܰܩܛܠܰܬ
	Plur.	אִשְׁתַּקְטַלוּ	ܐܶܫܬܰܩܛܰܠܘ (ܠܘܢ)
		אִשְׁתַּקְטַלָא	ܐܶܫܬܰܩܛܰܠܝ (ܠܶܝܢ)
II.	Sing.	אִשְׁתַּקְטַלְתְּ	M. ܐܶܫܬܰܩܛܰܠܬ F. ܐܶܫܬܰܩܛܰܠܬܝ

cet.

§ 40. DE TEMPORE PLUSQUAMPERFECTO.

Conjunctus cum aoristo I. alterius verbi aoristus I. verbi substantivi הֲוָא, ܗܘܳܐ in eadem persona et in eodem numero exprimit, rarius tamen apud Chaldaeos, plusquamperfectum, ut: הֲוָא נְפַק *exiverat*; הֲווֹ קְרוֹ לֵהּ *vocaverant illum*; ܩܛܰܠ ܗܘܳܐ *occiderat*, ܦܰܩܶܕܘ ܗܘܰܘ *jusserant*; non raro tamen, suadente id serie contexta, et imperfectum et perfectum sic describitur. Omnino diversum quid obtinet, ubi illud verbum substantivum per abundantiam, et propterea in diversa persona et diverso numero additur alteri verbo, ut: ܠܳܐ ܗܘܳܐ ܡܶܢ ܦܣܳܩ ܢܶܦܣܘܩ, *non (fuit) excidendo excidit*; ܠܳܐ ܗܘܳܐ ܐܰܢ̄ܬܘܢ ܓܒܰܝܬܘܢܳܢܝ, *non (fuit) vos elegistis me.*

§. 41.

DE AORISTO II., SEU POTIUS FUTURO OMNIUM FORMARUM.

I. Forma.

In Activo.

I.	Sing.	אֶקְטֻל	ܐܶܩܛܘܽܠ
	Plur.	נִקְטֻל	ܢܶܩܛܘܽܠ
II.	Sing.	תִּקְטֻל	ܬܶܩܛܘܽܠ
		תִּקְטְלִין (־לִי)	ܬܶܩܛܠܺܝܢ (-ܛܠܺܝܢ)
	Plur.	תִּקְטְלוּן	ܬܶܩܛܠܘܽܢ
		תִּקְטְלָן	ܬܶܩܛܠܳܢ
III.	Sing.	יִקְטֻל	ܢܶܩܛܘܽܠ
		תִּקְטֻל	ܬܶܩܛܘܽܠ (-ܛܘܽܠܺܝܢ)
	Plur.	יִקְטְלוּן	ܢܶܩܛܠܘܽܢ
		יִקְטְלָן	ܢܶܩܛܠܳܢ

In Passivo.

I.	Sing.	אִתְקְטֵל	ܐܶܬܩܛܶܠ
	Plur.	נִתְקְטֵל	ܢܶܬܩܛܶܠ
II.	Sing.	תִּתְקְטֵל	ܬܶܬܩܛܶܠ
		תִּתְקַטְלִין (־לִי)	ܬܶܬܩܰܛܠܺܝܢ (-ܛܠܺܝܢ)
	Plur.	תִּתְקַטְלוּן	ܬܶܬܩܰܛܠܘܽܢ
		תִּתְקַטְלָן	ܬܶܬܩܰܛܠܳܢ

III.	Sing.	יִתְקְטֵל	ܢܶܬܩܛܶܠ
		תִּתְקְטֵל	ܬܶܬܩܛܶܠ
	Plur.	יִתְקַטְלוּן	ܢܶܬܩܰܛܠܽܘܢ
		יִתְקַטְלָן	ܢܶܬܩܰܛܠܳܢ

II. Forma.

In Activo.

I.	Sing.	אֲקַטֵּל	ܐܩܰܛܶܠ
	Plur.	נְקַטֵּל	ܢܩܰܛܶܠ
II.	Sing.	תְּקַטֵּל	ܬܩܰܛܶܠ
		תְּקַטְּלִין (־לִי)	ܬܩܰܛܠܺܝܢ (ܠܺܝܢ-)
	Plur.	תְּקַטְּלוּן	ܬܩܰܛܠܽܘܢ
		תְּקַטְּלָן	ܬܩܰܛܠܳܢ
III.	Sing.	יְקַטֵּל	ܢܩܰܛܶܠ
		תְּקַטֵּל	ܬܩܰܛܶܠ
	Plur.	יְקַטְּלוּן	ܢܩܰܛܠܽܘܢ
		יְקַטְּלָן	ܢܩܰܛܠܳܢ

In Passivo.

I.	Sing.	אִתְקַטַּל	ܐܶܬܩܰܛܰܠ
	Plur.	נִתְקַטַּל	ܢܶܬܩܰܛܰܠ

II.	Sing.	תִּתְקַטֵּל	ܬܬܩܛܠ
		תִּתְקַטְּלִין (־לִי)	ܬܬܩܛܠܝܢ (-ܠܝܢ)
	Plur.	תִּתְקַטְּלוּן	ܬܬܩܛܠܘܢ
		תִּתְקַטְּלָן	ܬܬܩܛܠܢ
III.	Sing.	יִתְקַטֵּל	ܢܬܩܛܠ
		תִּתְקַטֵּל	ܬܬܩܛܠ
	Plur.	יִתְקַטְּלוּן	ܢܬܩܛܠܘܢ
		יִתְקַטְּלָן	ܢܬܩܛܠܢ

III. Forma.

In Activo.

I.	Sing.	אַקְטֵל	ܐܩܛܠ
	Plur.	נַקְטֵל	ܢܩܛܠ
II.	Sing.	תַּקְטֵל	ܬܩܛܠ
		תַּקְטְלִין (־לִי)	ܬܩܛܠܝܢ (-ܠܝܢ)
	Plur.	תַּקְטְלוּן	ܬܩܛܠܘܢ
		תַּקְטְלָן	ܬܩܛܠܢ

cet.

In Passivo.

I.	Sing.	אִתַּקְטַל	ܐܬܬܩܛܠ
	Plur.	נִתַּקְטַל	ܢܬܬܩܛܠ

II.	Sing.	תִּתַקְטֵל	ܬܬܩܛܠ
		(־לִי) תִּתַקְטְלִין	(ـܝܢܝܢ) ܬܬܩܛܠܝܢ
	Plur.	תִּתַקְטְלוּן	ܬܬܩܛܠܘܢ
		תִּתַקְטְלָן	ܬܬܩܛܠܢ

cet.

IV. Forma.

In Activo.

I.	Sing.	אֶשַׁקְטֵל	ܐܫܩܛܠ
	Plur.	נְשַׁקְטֵל	ܢܫܩܛܠ
II.	Sing.	תְּשַׁקְטֵל	ܬܫܩܛܠ
		(־לִי) תְּשַׁקְטְלִין	ܬܫܩܛܠܝܢ
	Plur.	תְּשַׁקְטְלוּן	ܬܫܩܛܠܘܢ
		תְּשַׁקְטְלָן	ܬܫܩܛܠܢ

cet.

In Passivo.

I.	Sing.	אִשְׁתַּקְטַל	ܐܫܬܩܛܠ
	Plur.	נִשְׁתַּקְטַל	ܢܫܬܩܛܠ
II.	Sing.	תִּשְׁתַּקְטַל	ܬܫܬܩܛܠ
		(־לִי) תִּשְׁתַּקְטְלִין	(ـܝܢܝܢ) ܬܫܬܩܛܠܝܢ
	Plur.	תִּשְׁתַּקְטְלוּן	ܬܫܬܩܛܠܘܢ
		תִּשְׁתַּקְטְלָן	ܬܫܬܩܛܠܢ cet.

Notanda in paradigma: I. Sub media radicali plerumque est ְ ܘܳ; sed non raro vel: ָ, ֵ (ֵי), vel ִ (ִי), praecipue in verbis semipassivis, ut: ܬܬܛܦ *impinges;* יִתֵּן *dabit;* תִּקְטֵיל *occidet;* יְרַחֵים *miserebitur,* תִּשְׁתְּבֵק *relinquetur;* vel porro ְ ַ, inprimis ante tertiam gutturalem vel ר ܪ, ut: תִּקְרַב *adpropinquabit,* אֶפְתַּח *aperiam;* ܬܕܚܠ *timebis,* ܐܦܬܚ, *aperiam;* id quod valet quoque de *Ithktel, Kattel* et *Aktel.* In chaldaico denique pro ְ occurrit etiam ֹו vel וּ, ut: אֶשְׁתּוֹק *tacebo,* אֶיקְטוֹל et אֶקְטוּל.

II. Praeformativae literae cum praeformativis Hebraeorum vel Arabum fere sunt eaedem; Syrorum tamen 3. sing. masc. et 3. plur. utriusque generis pro ܝ habet ܢ, (probabilius ex ܗܘܢ), Chaldaeorum vero 3. plur. foem. י pro ת, (forte ex הִיא).

III. Denique 2. et 3. sing. foem. Syrorum saepe in fine admittit ܢ otiosum seu paragogicum.

De usu hujus temporis. 1. Aoristus II., ut idem Hebraeorum vel Arabum, notat simul imperativum, eumque in 3. persona sing. et plur., et in 1. plur. in sententia et adfirmante et negante, in 2. vero sing. et plur. in sola sententia negante ac prohibente; Syri, rarius Chaldaei,

amant praemittere imperativum: ܬܳܐ, ܬܰܘ, *veni, venite*, אֱתוּ *venite*, ut: ܬܰܘ ܢܶܐܙܰܠ *venite eamus*; אֱתוּ וְנְתוּב, Hos. 6, 1. Jonath.

2. Aoristus II. cum praef. ל ܠ vel ד ܕ, notat conjunctivum, isque saepe ponitur pro infinitivo, ut: לִיקְטֹל *ut occidat*; לִיהֱוֹוְן (vel, praeformativa non raro expuncta: לֶהֱוֹיְן), *ut sint*; ܡܰܢ ܕܨܳܒܶܐ ܕܢܺܐܬܶܐ ܒܳܬܰܪܝ *qui vult venire (ut veniat) post me*, Matth. 16, 3.; ܕ saepe quoque omittitur, ut solus Aor. II. significet infinitivum, ut: ܕܠܳܐ ܐ̱ܢܳܫ ܢܶܫܟܰܚ ܢܶܥܒܰܪ *ut nemo posset*, *(ut) transiret*, pro: *transire*, Matth. 8, 28. ܦܰܩܶܕ ܠܝ ܐܶܬܶܐ ܠܘܳܬܳܟ݂, *jube me (ut) veniam (venire) ad te*; Matth. 14, 28.

3. Syri per aor. II. verbi principalis sequente aor. I. verbi ܗܘܳܐ non raro exprimunt conjunctivum temporis imperfecti et plusquamperfecti, ut: ܐܰܝܟ݂ ܕܠܳܐ ܢܶܫܟܚܽܘܢ ܗ̱ܘܰܘ *ita ut non possent*, Marc. 3, 20. *Quid damni* ܢܶܗܘܶܐ ܗ̱ܘܳܐ *futurum fuisset*, *si spicas* (non quasvis, sed) *bonas* ܢܩܰܪܶܒ ܗ̱ܘܳܐ *obtulisset* (Cainus)? — *Ephraem. Syr.* T. I. p. 40, et ibidem p. 44. 53.

4. Chaldaei futurum modo periphrastico notare solent per: עֲתִיד *paratus* cum infinitivo alterius verbi, ut: עֲתִיד יְיָ לְאִתְפְּרַע *paratus est Jova ad vindicandum* i. e. *vindicaturus est Jova*; Nah. 1, 2. 3.

§ 42.

DE IMPERATIVIS OMNIUM FORMARUM.

I. Forma.

In Activo.

II. Sing.	קְטֹל	ܩܛܘܠ
	קְטֻלִי	ܩܛܘܠܝ
II. Plur.	קְטֻלוּ (־לוּן)	ܩܛܘܠܘ
	קְטֻלְנָא (־לָן)	ܩܛܘܠܝܢ

In Passivo.

II. Sing.	אִתְקְטֵל	ܐܬܩܛܠ
	אִתְקְטֵלִי	ܐܬܩܛܠܝ
II. Plur.	אִתְקְטֵלוּ	ܐܬܩܛܠܘ
	אִתְקְטֵלְנָא	ܐܬܩܛܠܝܢ

II. Forma.

In Activo.

II. Sing.	קַטֵּל	ܩܛܠ
	קַטֵּלִי	ܩܛܠܝ
II. Plur.	קַטֵּלוּ	ܩܛܠܘ
	קַטֵּלְנָא	ܩܛܠܝܢ

In Passivo.

II. Sing.	אִתְקַטַּל	ܐܬܩܛܠ
	אִתְקַטַּלִי	ܐܬܩܛܠܝ

II. Plur.	אִתְקַטַּלוּ	ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠܘ
	אִתְקַטַּלְנָא	ܐܶܬ݂ܩܰܛܰܠܶܝܢ

III. Forma.

In Activo.

II. Sing.	אַקְטֵל	ܐܰܩܛܶܠ
	אַקְטֵלִי	ܐܰܩܛܶܠܝ
II. Plur.	אַקְטֵלוּ	ܐܰܩܛܶܠܘ
	אַקְטֵלְנָא	ܐܰܩܛܶܠܶܝܢ

In Passivo.

II. Sing.	אִתַּקְטַל	ܐܶܬ݁ܬ݁ܰܩܛܰܠ
	אִתַּקְטַלִי	ܐܶܬ݁ܬ݁ܰܩܛܰܠܝ

cet.

IV. Forma.

In Activo.

II. Sing.	שַׁקְטֵל	ܫܰܩܛܶܠ
	שַׁקְטֵלִי	ܫܰܩܛܶܠܝ

cet.

In Passivo.

II. Sing.	אִשְׁתַּקְטַל	ܐܶܫܬ݁ܰܩܛܰܠ
	אִשְׁתַּקְטַלִי	ܐܶܫܬ݁ܰܩܛܰܠܝ

cet.

Notanda: Quae de vocali mediae radicalis in aor. II. § 41. diximus, valent etiam in imperativo, ut: אֱזִילוּ *ite* ܥܒܶܕܘ *facite*, עֲבִידוּ *facite*, כְּבַשׁוּ *subjicite*, ܦܬܰܚ פְּתַח *aperi*, תְּקוּפוּ *fortes estote*, פְּקוֹד *impera*.

Nonnunquam pro imperativo ponitur, ut in hebraica lingua, praeteritum blandius et optative, ut: ܥܢܺܝܬܳܢܝ pro עֲנֵנִי, Ps. 4, 2.

§ 43. DE INFINITIVIS OMNIUM FORMARUM.

Forma	מִקְטַל vel מְקְטַל	ܡܶܩܛܰܠ (ܡܶܩܛܳܠܘ)
I.	אִתְקְטָלָא	ܡܶܬܩܛܳܠܘ
II.	קַטָּלָא	ܡܩܰܛܳܠܘ
	אִתְקַטָּלָא	ܡܶܬܩܰܛܳܠܘ
III.	אַקְטָלָא	ܡܰܩܛܳܠܘ
	אִתַּקְטָלָא	ܡܶܬܰܩܛܳܠܘ
IV.	שַׁקְטָלָא	ܡܫܰܩܛܳܠܘ
	אִשְׁתַּקְטָלָא	ܡܶܫܬܰܩܛܳܠܘ

Notanda: Omnibus infinitivis utriusque dialecti foeminina est terminatio in ָא et ܳܘ, excepto activo formae I., qui tamen nonnunquam etiam habet foemininam terminationem, ut: לְמִבְנְיָה

et לְשַׁכְלָלָה, Esr. 5, 9., ubi ה est pro א per hebraismum; ܡܶܦܪܰܫ *discedere*, Luc. 9, 33. Omnes porro infinitivi Syrorum habent ܡ praeformativum, quod respuunt infinitivi Chaldaeorum, excepto infinitivo formae I. act., in quo tamen post aliquam praefixam non raro iterum מ abjicitur, ut: לְקְטַל vel לְמִקְטַל.

Aramaei infinitivo, inprimis qui ab altero pendet verbo, praemittere amant praepositionem, eamque praecipue ל, ܠ, ut: לְמִקְטַל *occidere; אֲמַר לְכַפָּתָה jussit, ut ligarent*, Dan. 3, 20.; ܠܡܶܪܥܳܐ ܚܙܺܝܪ̈ܶܐ, *pascere porcos*; ܡܰܢܘ ܡܶܫܟܰܚ ܠܡܶܫܒܰܩ, *quis potest dimittere* (peccata)? Marc. 2, 7. Ubi vero praeterea מִן est praefigendum, manet ל, ne duo מ concurrant, ut: מִלְּמִקְטַל, *ab occidendo*. Infinitivus vero, cui finitus ejusdem verbi modus additur, praefixam respuit; ut: מִמְסַר תִּמְסַר *tradendo trades*; ܡܶܕܡܳܐ ܕܳܡܶܐ *valde similis est*.

§ 44. DE PARTICIPIIS OMNIUM FORMARUM.

I. Forma.

Act. Sing.	קָטֵל (קָטִל)	ܩܳܛܶܠ
	קָטְלָא	ܩܳܛܠܳܐ
Plur.	קָטְלִין	ܩܳܛܠܺܝܢ
	קָטְלָן	ܩܳܛܠܳܢ

Pass. I. Sing.	קְטִיל	ܩܛܝܠ
	קְטִילָא	ܩܛܝܠܐ
Plur.	קְטִילִין	ܩܛܝܠܝܢ
	קְטִילָן	ܩܛܝܠܢ
Pass. II. Sing.	מִתְקְטֵל (־טִל)	ܡܬܩܛܠ
	מִתְקַטְלָא	ܡܬܩܛܠܐ
Plur.	מִתְקַטְלִין	ܡܬܩܛܠܝܢ
	מִתְקַטְלָן	ܡܬܩܛܠܢ

II. Forma.

Act. Sing.	מְקַטֵּל (־טִּל)	ܡܩܛܠ
	מְקַטְּלָא	ܡܩܛܠܐ
Plur.	מְקַטְּלִין	ܡܩܛܠܝܢ
	מְקַטְּלָן	ܡܩܛܠܢ
Pass. I. Sing.	מְקַטַּל	ܡܩܛܠ
	מְקַטְּלָא	ܡܩܛܠܐ
Plur.	מְקַטְּלִין	ܡܩܛܠܝܢ
	מְקַטְּלָן	ܡܩܛܠܢ
Pass. II. Sing.	מִתְקַטַּל	ܡܬܩܛܠ
	מִתְקַטְּלָא	ܡܬܩܛܠܐ

cet.

III. Forma.

Act.	מְקַטֵּל (־טִל)	ܡܩܰܛܶܠ	
Sing.	מְקַטְּלָא	ܡܩܰܛܠܳܢ	cet.
Pass. I.	מְקַטַּל	ܡܩܰܛܰܠ	
Sing.	מְקַטְּלָא	ܡܩܰܛܠܳܢ	cet.
Pass. II.	מִתְקַטַּל	ܡܶܬܩܰܛܰܠ	
Sing.	מִתְקַטְּלָא	ܡܶܬܩܰܛܠܳܢ	cet.

IV. Forma.

Act.	מְשַׁקְטֵל (־טִל)	ܡܫܰܩܛܶܠ	
Sing.	מְשַׁקְטְלָא	ܡܫܰܩܛܠܳܢ	cet.
Pass. I.	מְשַׁקְטַל	ܡܫܰܩܛܰܠ	
Sing.	מְשַׁקְטְלָא	ܡܫܰܩܛܠܳܢ	cet.
Pass. II.	מִשְׁתַּקְטַל	ܡܶܫܬܰܩܛܰܠ	
Sing.	מִשְׁתַּקְטְלָא	ܡܶܫܬܰܩܛܠܳܢ	cet.

Notanda: I. Omnium formarum participia, excepto activo formae I., adsciscunt מ ܡ praeformativum.

II. *Activa* omnium formarum participia sub media rad. habent ◌ַ ◌ֵ (in chald. etiam ◌ִ, ut: דָּלִק *ardens*, Dan. 7, 9.), et *passiva* ◌ַ ◌ܰ; (idem est discrimen in Arabum participiis, ut: مُفَعِّلٌ,

act. f. II., ܡܰܩܰܛܠܳܐ, pass. f. II., cet.). Saepe tamen activa omnium formarum participia etiam sub media rad. admittunt ַ ܰ, praecipue ante 3. gutturalem vel ר ܪ, ut: פָּלַח ܦܳܠܰܚ *serviens*, אָמַר ܐܳܡܰܪ *dicens*, יָדַע ܝܳܕܰܥ *sciens*, et sic in ceteris formis; quo facto discrimen activa inter et passiva cadit etiam in genere masc. sing., prout alioquin, vocali illa in flexione abjecta, in statu nimirum emphatico masc., in genere foeminino et in toto numero plurali perpetuo cadit illud discrimen, quare activa vel passiva significatio ex sola serie contexta erit intelligenda.

III. Litera denique characteristica tertiae formae: אִ, ob literas praeformativas participiorum, prout in aor. II. et infinitivo formarum ex eadem ratione, solet abjici; sola verba, quibus una radicalium excidit, nonnunquam retinent charact. Aleph, ut: ܡܶܬܐܰܚܝܳܢܽܘܬܳܐ, ܡܶܬܐܰܚܝܳܢܳܐ, ܐܶܬܐܰܚܝܰܢ a ܚܝܳܐ *vixit*. Singularis et hebraica forma est: מְהַחְצְפָה pro מְחַצְפָה, *dura, crudelis*, Dan. 2, 15.

§. 45. DE PARTICIPIO *K'TIL*, SEU PASS. I. FOR. I.

Participium passivum: קְטִיל, ܩܛܺܝܠ, *occisus*, quod in lingua chaldaica sub media radic. etiam

admittit ◌ֵ, ut: תְּקֵל *appensus*, Dan. 5, 25. 28., et in syriaca sub prima ◌ܺ, ut: ܬܡܺܝܗ *stupefactus*, activo etiam sensu occurrit, ut: ܐܚܺܝܕ φερων, *tenens*, *sustinens*, unde: ܐܚܺܝܕ ܟܽܠ, παντοκρατωρ; ܣܒܺܝܠܐ *portans*, ܠܒܺܝܟ *prehendens*; saepe passivo quidem adest sensu, activo tamen vertitur, praecipue in verbis affectuum, ut: ܐܒܺܝܠܐ *lugens*, (*contristatus*), טְעִין ܛܥܺܝܢ *portans*, (*oneratus*).

Chaldaei porro hoc participium, inprimis in sacris Danielis et Esrae reliquiis, flectunt ad normam aoristi I., ut sequitur:

Occisus est, cet.	III.	קְטִיל קְטִילוּ	קְטִילַת קְטִילָא
	II.	קְטִילְתְּ קְטִילְתּוּן	קְטִילְתֵּן
	I.	קְטִילֵת קְטִילְנָא	

Syri hanc flexionem ignorant, speciali tamen modo nonnunquam illo utuntur participio, ut: ܫܒܺܝܩܢ ܠܺܝ ܟܽܠ, *relicta sunt mihi (a me) omnia*, pro: *omnia reliqui*; ܟܦܺܝܪ ܒܳܟ *negatum in te*, pro:

abnego te; ܐܝܟ ܕܪܚܝܡܐ ܠܝ *ut dilectum est mihi*, i. e. *ut volo.*

§. 46. DE PERIPHRASI IMPERFECTI.

Imperfectum non tantum, more Hebraeorum, docente serie contexta per utrumque aoristum significatur, sed etiam per הֲוָא ܗܘܐ cum participio vel cum voce: אִית, ܐܝܬ (יֵשׁ, أيس, conf. *Gesenius* Lehrgebäude, cet. §. 53. 6. p. 187.), ut: חָזֵה הֲוָא *videbat*, חָזֵה הֲוַיְתָ *videbas*, cet. ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ, *dicebant*, ܡܗܠܟ ܗܘܐ, *ibat*, ܐܝܬ ܗܘܐ *erat*; conf. Dan. 5, 19.; persaepe הֲוָא ܗܘܐ omittitur, ut: עָנֵה וְאָמַר *respondens et dicens* (erat). Haec tamen periphrasis, suadente serie contexta, notat quoque perfectum, plusquamperfectum, hujusque conjunctivum, ut: עֲנוֹ וְאָמְרִין *responderunt et dixerunt*; ܐܡܪܬ ܗܘܝܬ *dixissem*, (conf. *Michael.* Chrestom. Syr. p. 33. lin. 7—9. et 12. vel *Assem.* bibl. or. T. 1. p. 369.); imo et imperativum, cui vero praemittitur verbum substantivum, ut: ܗܘܘ ܐܡܪܝܢ *dicite*; ܗܘܘ ܐܬܝܢ *venite*; ܗܘܝܢ ܡܬܚܫܒܝܢ *reputemur*; ܬܗܘܐ ܝܠܦܐ *discat* (illa).

§. 47.

DE PERIPHRASI PRAESENTIS.

Praesens fit vel per אִית ܐܝܬ cum suffixis, vel per participium cum pronominibus separatis, (saepe etiam sine illis, ut: ܠܡܢ ܕܨܒܝܢ ܡܩܛܠܝܢ ܘܠܡܢ ܕܨܒܝܢ ܡܚܝܝܢ ܘܡܡܠܟܝܢ *quem volunt, occidunt, et, quem volunt, in vita conservant, et regem creant; Abulphar.* p. 168. lin. 3.). Prior ratio tantum praesens verbi substantivi spectat, ut sequitur:

Sum		אִיתַי	ܐܝܬܝ
Sumus		אִיתָנָא	ܐܝܬܝܢ
Es	M.	אִיתַךְ	ܐܝܬܝܟ
	F.	אִיתַיְכִי	ܐܝܬܝܟܝ
Estis	M.	אִיתֵיכוֹן	ܐܝܬܝܟܘܢ
	F.	אִיתֵיכֵן	ܐܝܬܝܟܝܢ
Est	M.	אִיתוֹהִי (־תוֹ)	ܐܝܬܘܗܝ
		אִיתְנֵהוּ	
Est	F.	אִיתוֹהָא	ܐܝܬܝܗ
Sunt	M.	אִיתֵיהוֹן	ܐܝܬܝܗܘܢ
	F.	אִיתֵיהֵן	ܐܝܬܝܗܝܢ

Cui praesentis periphrasi ubi praeterea additur ܗ̊ܘܳܐ, oritur imperfectum: ܐܺܝܬܰܘܗ̱ܝ ܗ̊ܘܳܐ *erat.* — Pronomen personale post participium ponitur loco verbi substantivi, et sic plerumque praesens, nonnunquam etiam imperfectum et perfectum indicat. Pronomen illud vel separatur a participio, vel in nonnullis personis, prima litera abjecta, participio suffigitur, cujus rei exemplum in activo formae I. participio omnium loco exhibemus.

I. Sing.	M.	קָטֵל אֲנָא	ܩܳܛܶܠ ܐ̱ܢܳܐ	Occido
		קָטֵלְנָא	—	
	F.	קָטְלָא אֲנָא	ܩܳܛܠܳܐ ܐ̱ܢܳܐ	
		קָטְלָאנָא	—	
I. Plur.	M.	קָטְלִין נַחְנָא	ܩܳܛܠܺܝܢ ܚܢܰܢ	Occidimus
		קָטְלִינַן	—	
	F.	קָטְלָן נַחְנָא	ܩܳܛܠܳܢ ܚܢܰܢ	
		קָטְלָנַן	—	
II. Sing.	M.	קָטֵל אַנְתְּ	ܩܳܛܶܠ ܐ̱ܢ݇ܬ	Occidis
		קָטֵלַתְּ	ܩܳܛܶܠܬ	
	F.	קָטְלָא אַנְתְּ (תִּי)	ܩܳܛܠܳܐ ܐ̱ܢ݇ܬܝ	
		קָטְלַתִּי	ܩܳܛܠܳܬܝ	

M. II. Plur.	קָטְלִין אַנְתּוּן	ܩܳܛܠܺܝܢ ܐܢ̱ܬܽܘܢ	Occiditis
	קָטְלִיתוּן	ܩܳܛܠܺܝܬܽܘܢ	
F.	קָטְלָן אַנְתֵּן	ܩܳܛܠܳܢ ܐܢ̱ܬܶܝܢ	
	קָטְלָתֵּן	ܩܳܛܠܳܬܶܝܢ	
III. Sin. M.	קָטֵל הוּא	ܩܳܛܶܠܗ̱ܘܳ	Occidit
		ܩܳܛܶܠ ܗ̱ܘܳ	

Reliqua tertiae personae pronomina, separata quippe, nihil habent difficultatis.

Quaedam de usu participii Syrorum observanda:

I. Participio, quod exprimit statum et conditionem agentis vel patientis, solet praemitti ܟܰܕ *dum*, vel ܕ *qui*, ut: *Et respiciens Jesum*, ܟܰܕ ܡܗܰܠܶܟ *ambulantem*, (*dum ambularet*), Joh. 1, 36. *Vidit Levi Alphaei*, ܕܝܳܬܶܒ *sedentem*, (*qui sedebat*), Marc. 2, 14. Saepe tale participium cum ܟܰܕ vertendum est per ablativum absolutum, ut: Matth. 15, 20. ܟܰܕ ܠܳܐ ܡܫܺܝܓܳܢ ܐܺܝܕܰܘܗ̱ܝ, *cum non lotae essent manus ejus*, i. e. *non lotis manibus*. Sic Marc. 7, 2. 5. Joh. 11, 44.

II. Participia Graecorum, verbo eleganter juncta, exprimunt Syri ponendo utrumque verbum per asyndeton in eodem tempore et numero, eademque persona, ut: ܙܶܠܘ ܒܰܥܰܘ, πορευθέντες ἐξετάσατε, *ite*, *exquirite*; Matth. 2, 8.; et ibidem: *ut et ego* ܐܺܬܶܐ ܐܶܣܓܽܘܕ *veniam*, *adorem illum*.

III. Per Graecismum participium ponitur infinitivi loco, inprimis post verba *incipiendi*, *continuandi*, *desinendi*, *ut*: ܐܝܟ ܕܠܐ ܐܫܟܚ ܐܚܝܕ ܐܢܘܢ, *ut non posset capere illos*, Marc. 2, 2. ܫܪܝܘ ܐܟܠܝܢ *coeperunt manducare*, Matth. 12, 1.

§. 48. DE VERBO CUM SUFFIXIS.

Suffixa verborum transitivorum significare accusativum, intransitivorum vero dativum aut casum praepositionis; pronomina porro reciproca minime suffixis, sed praecipue passivis formis notari, nec ideo primae et secundae verborum personae suffigi pronomina ejusdem personae, (et apud Syros nulli praeterea verbi personae pronomina tertiae pers. pluralis); haec omnia jam ex hebraica grammatica nota supponimus. Varias quoque suffixorum formas, addendas diversis verborum terminationibus, jam supra §. 11. in fine sub literis *a b c* indicavimus. Restat itaque, ut ipsas singularum verbi personarum mutationes, quas in annectendis suffixis subeunt, curatius nunc exhibeamus.

Aor. I. seu Praeteritum.

III. Persona singularis masculina.

	קְטַל	ܩܛܰܠ
Occidit me	קַטְלַנִי	ܩܰܛܠܰܢܝ
— nos	קַטְלָנָא (־לָן)	ܩܰܛܠܰܢ
— te m.	קַטְלָךְ	ܩܰܛܠܳܟ
— te f.	קַטְלֵךְ (־לְכִי)	ܩܰܛܠܶܟܝ
— vos m.	קַטַּלְכוֹן	ܩܛܰܠܟܽܘܢ
— vos f.	קַטַּלְכֵן	ܩܛܰܠܟܶܝܢ
— illum	קַטְלֵהּ (־לוֹהִי ־לֵיהּ)	ܩܰܛܠܶܗ
— illam	קַטְלָהּ	ܩܰܛܠܳܗ̇
— illos	קַטְלִנּוּן קַטַּלְנוּן	ܩܛܰܠ ܐܶܢܽܘܢ
— illas	קַטְלִנֵּן קַטַּלְנֵן	ܩܛܰܠ ܐܶܢܶܝܢ

ܩܛܰܠ קְטַל manet ante suffixa: כוֹן, כֵן, נוּן, נֵן, ܟܽܘܢ ܟܶܝܢ; mutatur vero in קַטְל ܩܰܛܠ ante reliqua suffixa. Accedunt vero suffixa, expressa sub litera *a*; conf. § 11. nota in fine.

III. Pers. sing. foem.

	קַטְלַת	ܩܶܛܠܰܬ
Occidit me	קַטְלַתְנִי	ܩܛܰܠܬܰܢܝ
— nos	קַטְלַתְנָא	ܩܛܰܠܬܰܢ

Occidit te m.	קְטַלְתָּךְ	ܩܛܠܬܟ
— te f.	קְטַלְתֵּךְ	ܩܛܠܬܟܝ
— vos m.	קְטַלַתְכוֹן	ܩܛܠܬܟܘܢ
— vos f.	קְטַלַתְכֵן	ܩܛܠܬܟܝܢ
— illum	קְטַלְתֵּהּ	ܩܛܠܬܗ
— illam	קְטַלְתַּהּ	ܩܛܠܬܗ
— illos	קְטַלְתְּנוּן	ܩܛܠܬ ܐܢܘܢ
— illas	קְטַלְתְּנֵן	ܩܛܠܬ ܐܢܝܢ

ܩܛܠܬ קְטַלַת manet ante suffixa secundae pers. pluralis, et abit ante reliqua in ܩܛܠܬ קְטַלְת. Adduntur suffixa ut in priori persona.

II. Pers. sing. masc.

	קְטַלְתְּ	ܩܛܠܬ
Occidisti me	קְטַלְתַּנִי	ܩܛܠܬܢܝ
— nos	קְטַלְתָּנָא	ܩܛܠܬܢ
— illum	קְטַלְתֵּהּ	ܩܛܠܬܝܗܝ
— illam	קְטַלְתַּהּ	ܩܛܠܬܗ
— illos	קְטַלְתְּנוּן	ܩܛܠܬ ܐܢܘܢ
— illas	קְטַלְתְּנֵן	ܩܛܠܬ ܐܢܝܢ

ܩܛܠܬ קְטַלְתְּ manet, sed accedunt suffixa Chaldaeorum sub *a*, Syrorum vero per exceptionem indicata sub *c*; conf. § 11. Not. in fine.

II. Pers. sing. foem.

	קְטַלְתְּ (־תִּי)	ܩܛܰܠܬܝ
Occidisti me	קְטַלְתִּינִי	ܩܛܰܠܬܺܝܢܝ
— nos	קְטַלְתִּינָא	ܩܛܰܠܬܺܝܢ
— illum	קְטַלְתִּיהִי	ܩܛܰܠܬܺܝܗܝ
— illam	קְטַלְתִּיהָ	ܩܛܰܠܬܺܝܗ
— illos	קְטַלְתִּינוּן	ܩܛܰܠܬܝ ܐܶܢܽܘܢ
— illas	קְטַלְתִּינֵין	ܩܛܰܠܬܝ ܐܶܢܶܝܢ

קְטַלְתְּ manet, vel rarior, quae in paradigmate notatur, forma occurrit: ·קְטַלְתִּי· ܩܛܠܬܝ vero mutatur in ܩܛܰܠܬܺܝ; accrescunt ergo suffixa sub *b* notata; § 11. in fine.

I. Pers. sing. comm.

	קְטְלֵת	ܩܶܛܠܶܬ
Occidi te m.	קְטַלְתָּךְ (־תִיךְ)	ܩܛܰܠܬܳܟ
— te f.	קְטַלְתֵּךְ (־לְתֵכִי)	ܩܛܰܠܬܶܟܝ
— vos m.	קְטַלְתְּכוֹן	ܩܛܰܠܬܟܽܘܢ
— vos f.	קְטַלְתְּכֵן	ܩܛܰܠܬܟܶܝܢ
— illum	קְטַלְתֵּיהּ	ܩܛܰܠܬܶܗ
— illam	קְטַלְתָּהּ	ܩܛܰܠܬܳܗ
— illos	קְטַלְתְּנוּן	ܩܶܛܠܶܬ ܐܶܢܽܘܢ
— illas	קְטַלְתְּנֵין	ܩܶܛܠܶܬ ܐܶܢܶܝܢ

קְטֵלַת ܩܶܛܠܰܬ mutatur in קְטַלְת ܩܛܰܠܬ; et annectuntur suffixa sub *a*, § 11.

III. Pers. plur. masc.

		קְטַלוּ	ܩܛܰܠܘ
Occiderunt	me	קַטְלוּנִי	ܩܰܛܠܽܘܢܝ (ܠܽܘܢܳܢܝ)
—	nos	(וּנָן) קַטְלוּנָא	ܩܰܛܠܽܘܢ (ܠܽܘܢܳܢ)
—	te m.	קַטְלוּךְ	ܩܰܛܠܽܘܟ (ܠܽܘܢܳܟ)
—	te f.	קַטְלוּךְ	ܩܰܛܠܽܘܟܝ (ܠܽܘܢܶܟܝ)
—	vos m.	קַטְלוּנְכוֹן	ܩܰܛܠܽܘܟܽܘܢ
—	vos f.	קַטְלוּנְכֵן	ܩܰܛܠܽܘܟܶܝܢ
—	illum	קַטְלוּהִי	ܩܰܛܠܽܘܗܝ (ܠܽܘܢܳܝܗܝ)
—	illam	קַטְלוּהָא	ܩܰܛܠܽܘܗ (ܠܽܘܢܳܗ)
—	illos	קַטְלוּנוּן	ܩܰܛܠܘ ܐܶܢܽܘܢ
—	illas	קַטְלוּנָן	ܩܰܛܠܘ ܐܶܢܶܝܢ

קְטַלוּ ܩܛܰܠܘ mutatur in קַטְלוּ ܩܰܛܠܘ, et accedunt suffixa sub *b*, § 11. Chaldaei ante suffixa כוֹן, כֵן, Syri ante reliqua suffixa, amant inserere נ ܢ paragogicum.

III. Pers. plur. foem.

		ܩܛܰܠܝܢ	ܩܛܰܠܶܝ
Occiderunt	me	ܩܰܛܠܺܝܢܝ	ܩܛܰܠܶܝܢܳܢܝ
—	nos	ܩܰܛܠܺܝܢ	ܩܛܰܠܶܝܢܳܢ

Occiderunt	te m.	ܩܛܠܘܟ	ܩܛܠܘܢܟ
—	te f.	ܩܛܠܘܟܝ	ܩܛܠܘܢܟܝ
—	vos m.	ܩܛܠܘܟܘܢ	ܩܛܠܘܢܟܘܢ
—	vos f.	ܩܛܠܘܟܝܢ	ܩܛܠܘܢܟܝܢ
—	illum	ܩܛܠܘܗܝ	ܩܛܠܘܢܝܗܝ
—	illam	ܩܛܠܘܗ	ܩܛܠܘܢܗ

Chaldaeorum קְטַלָא non videtur in usu, vel latet in forma masculina קְטַלוּ; Syrorum quoque ܩܛܠܶܢ rarius occurrit, et mutatur vel in ܩܛܠܝ cum ܝ paragogico, vel in ܩܛܠ, atque plerumque suffixa sub *c* per exceptionem accrescunt; § 11. in fine.

II. Pers. plur. masc.

	M.	קְטַלְתּוּן	ܩܛܠܬܘܢ
Occidistis me		קְטַלְתּוּנִי (־וּנַנִי)	ܩܛܠܬܘܢܝ
—	nos	קְטַלְתּוּנָא (־וּנָנָא)	ܩܛܠܬܘܢܢ
—	illum	קְטַלְתּוּנֵהּ	ܩܛܠܬܘܢܝܗܝ
—	illam	קְטַלְתּוּנָהּ	ܩܛܠܬܘܢܗ
—	illos	קְטַלְתּוּנוּן	—
—	illas	קְטַלְתּוּנִן	—

קְטַלְתּוּן ܩܛܠܬܘܢ manet, et accedunt suffixa Chaldaeorum sub *a*, vel ܢ finali abjecto, suffixa sub *b*, Syrorum vero sub *c* expressa; § 11.

II. Pers. plur. foem. Pro hujus personae usu Chaldaeorum exempla desiderantur; Syrorum ܩܛܠܬܹܝܢ manet, et accedunt suffixa sub *c*; rarissime tamen occurrit, quare unicum adferimus exemplum: ܫܒܰܩܬܹܝܢܳܝܗܝ, *reliquistis eum*, Exod. 2, 20.

I. Pers. plur. comm.

	קְטַלְנָא	ܩܛܠܢ ܩܛܰܠܢ
Occidimus te m.	קְטַלְנָךְ	ܩܛܰܠܢܳܟ
— te f.	קְטַלְנֵךְ	ܩܛܰܠܢܟܝ
— vos m.	קְטַלְנָכוֹן	ܩܛܰܠܢܳܟܘܢ
— vos f.	קְטַלְנָכֵן	ܩܛܰܠܢܳܟܹܝܢ
— illum	קְטַלְנָהִי (־נוּהִי)	ܩܛܰܠܢܳܝܗܝ
— illam	קְטַלְנָהָא	ܩܛܰܠܢܳܗ
— illos	קְטַלְנָנוּן	—
— illas	קְטַלְנָנֵן	—

קְטַלְנָא mutatur in קְטַלְנָ, accrescentibus suffixis sub *b*; (suffixum vero 2. sing. foem. est ־ֵךְ, (sub *a*,), ut discernatur a masculino); ܩܛܰܠܢ Syrorum manet, et accedunt suffixa sub *c*; § 11.

Exempla praeteritorum cum suffixis in aliis formis sunt: קַטְּלוּנִי f. II., אַקְטְלוּהִי f. III, Dan.

6, 23. 7, 13. ܦܰܠܛܶܬܶܗ *absolvi illud*, f. II. ܩܰܒܶܠܬܽܘܢܳܢܝ *recepistis me*, ܩܰܒܶܠܢܳܟ *recepimus te*, f. II.; ܐܰܢܗܪܰܬܶܗ (illa) *illustravit eam*, f. III. ܐܰܠܒܶܫܬܳܟ *vestivi te*, f. III.

Aor. II. seu Futurum.

III. Pers. sing. masc.

		יִקְטֹל	ܢܶܩܛܽܘܠ
Occidet	me	יִקְטְלִנַּנִי	ܢܶܩܛܠܰܢܝ
—	nos	יִקְטְלִנָּנָא	ܢܶܩܛܠܰܢ (-ܠܶܢ)
—	te m.	יִקְטְלִנָּךְ	ܢܶܩܛܠܳܟ
—	te f.	יִקְטְלִנֵּךְ -לִנְכִי -לֵיךְ	ܢܶܩܛܠܶܟܝ
—	vos m.	יִקְטְלִנְכוֹן	ܢܶܩܛܽܘܠܟܽܘܢ
—	vos f.	יִקְטְלִנְכֵן	ܢܶܩܛܽܘܠܟܶܝܢ
—	illum	יִקְטְלִנֵּהּ -לֵיהּ	ܢܶܩܛܠܺܝܘܗܝ
—	illam	יִקְטְלִנָּהּ	ܢܶܩܛܠܳܗ
—	illos	יִקְטְלִנּוּן	
—	illas	יִקְטְלִנֵּן	

Chaldaeorum יִקְטֹל, נ paragogico semper inserto, ante suffixa clausa: כֵן כוֹן, mutatur in: יִקְטְלִנְ, et ante reliqua suffixa, נ paragogico geminato, in: יִקְטְלִנּ. Idem valet, mutatis mutandis, de reliquis personis numeri singularis. Syrorum

ܢܶܩܛܘܠ ante suffixa clausa ܟܘܢ ܟܶܝܢ manet, ante reliqua suffixa, (accedunt vero illa sub *a*, eaque saepe, in 3. persona semper, sub *a* 2. expressa), ܢܶܩܛܘܠ mutatur in ܢܶܩܛܠ. Idem, mutatis mutandis, valet de reliquis personis numeri singularis.

III. Pers. plur. masc.

	יִקְטְלוּן	ܢܶܩܛܠܘܢ
Occident me	יִקְטְלוּנַּנִי	ܢܶܩܛܠܘܢܳܢܝ
— nos	יִקְטְלוּנָּנָא	ܢܶܩܛܠܘܢܰܢ
— te m.	יִקְטְלוּנָּךְ	ܢܶܩܛܠܘܢܳܟ
— te f.	־נְכִי יִקְטְלוּנֵּךְ	ܢܶܩܛܠܘܢܶܟܝ
— vos m.	יִקְטְלוּנְכוֹן	ܢܶܩܛܠܘܢܟܘܢ
— vos f.	יִקְטְלוּנְכֵן	ܢܶܩܛܠܘܢܟܶܝܢ
— illum	יִקְטְלוּנֵּהּ	ܢܶܩܛܠܘܢܳܝܗܝ
— illam	יִקְטְלוּנָּהּ	ܢܶܩܛܠܘܢܳܗ
— illos	יִקְטְלוּנּוּן	
— illas	יִקְטְלוּנֵּן	

Chaldaeorum יִקְטְלוּן manet, geminato tamen fere semper נּ ob נ paragogicum, quod plerumque interseritur. Idem valet de reliquis personis numeri pluralis. Syrorum ܢܶܩܛܠܘܢ etiam manet, sed accedunt suffixa sub *c*.

Addimus exempla futurorum cum suffixis aliarum formarum: ܢܒܛܠܝܗ, *cessare faciet eam*, f. II; ܢܫܪܛܘܢܟܘܢ *lacerabunt vos*, f. II. ܐܘܒܕܟܝܢ *perdam vos* (foem.), f. III.; ܢܫܠܡܝܘܗܝ, *tradet ipsum*, f. III.

Imperativus.

II. Pers. sing. masc.

	קְטֻל	ܩܛܘܠ
Occide me (ad vir.)	קְטֻלְנִי ־לַנִי ־לִנַּי	ܩܛܘܠܝܢܝ
— nos	קְטֻלְנָא	ܩܛܘܠܝܢ
— illum	קְטֻלֵיהּ ־לֵנֵּהּ	ܩܛܘܠܝܗܝ
— illam	קְטֻלַהּ ־לְנָהּ ־לְהָא	ܩܛܘܠܝܗ
— illos	קְטֻלְנּוּן	—
— illas	קְטֻלְנֵין	—

II. Pers. sing. foem.

	קְטֻלִי	ܩܛܘܠܝ
Occide me (ad foem.)	קְטֻלִינִי	ܩܛܘܠܝܢܝ
— nos	קְטֻלִינָא	ܩܛܘܠܝܢ
— illum	קְטֻלִיהִי	ܩܛܘܠܝܘܗܝ
— illam	קְטֻלִיהָא	ܩܛܘܠܝܗ
— illos	קְטֻלִינוּן	—
— illas	קְטֻלִינֵין	—

II. Pers. plur. masc.

	קְטַלוּ	ܩܛܰܠܘ
Occidite me (ad vir.)	קְטַלוּנִי ־לוּנַנִי	ܩܰܛܠܽܘܢܝ
— nos	קְטַלוּנָא	ܩܰܛܠܽܘܢ
— illum	קְטַלוּהִי	ܩܰܛܠܽܘܗܝ
— illam	קְטַלוּהָא	ܩܰܛܠܽܘܗ
— illos	קְטַלוּנוּן	
— illas	קְטַלוּנִן	

II. Pers. plur. foem.

	—	ܩܛܰܠܶܝܢ
Occidite me (ad foem.)	—	ܩܛܰܠܺܝܢܳܢܝ
— illum	—	ܩܛܰܠܺܝܢܳܝܗܝ

Chaldaeorum: קְטַלוּ, קְטַלִי, קְטַל (foem. plur caret) vel plerumque manet, vel, נ parag. interserto, mutatur in: קְטַלִנ, et קְטַלוּנ.

Syrorum ܩܛܰܠܘ manet, sed accedunt suffixa primae pers. sing. et plur. sub *a*. 2., tertiae pers. masc. sing. sub *c*., et tertiae pers. foem. sing. sub *a*. 2. indicata.

ܩܛܰܠܶܝܢ mutatur in ܩܛܰܠܶܝܢ, et adnectuntur suffixa sub *b*; rarius tamen occurrit, v. c. Joh. 4, 21.

ܡܩܛܠܘ abit in ܩܛܠܘ cum suffixis sub *b*.

ܡܩܛܘܠܝܢ rarius in usu est, et ܝ abjicit. Jes. 51, 4.

Exempla imperativi cum suffixis aliarum formarum: ܐܬܕܟܪܝܢܝ *recordare mei*, (pass. f. I.); ܩܲܕܫܝܗܝ *sanctifica eum*, f. II.; ܫܲܒܚܝܢܗ, *laudate eum*, f. II. foem. plur., Rom. 15, 11. ܐܫܡܥܝܢ, *fac nos audire*, f. III.

Infinitivus.

	מִקְטַל	ܡܩܛܠܘ
Occidere me	־לְנַנִי ־לַנִי מִקְטְלִי	ܡܩܛܠܢܝ
— nos	־לְנָנָא מִקְטְלָנָא	ܡܩܛܠܢ
— te m.	־לְנָךְ מִקְטְלָךְ	ܡܩܛܠܟ
— te f.	־לְנֵךְ ־לֵיךְ מִקְטְלֵךְ	ܡܩܛܠܟܝ
— vos m.	־טְלִנְכוֹן מִקְטַלְכוֹן	ܡܩܛܠܟܘܢ
— vos f.	־טְלִנְכֵן מִקְטַלְכֵן	ܡܩܛܠܟܝܢ
— illum	־לְנֵהּ ־לוֹהִי מִקְטְלֵיהּ	ܡܩܛܠܗ
— illam	־לְנָהּ מִקְטְלָהּ	ܡܩܛܠܗ
— illos	־טְלִנּוּן מִקְטַלְהוֹן	—
— illas	־טְלִנֵּין מִקְטַלְהֵין	—

Infinitivis Chaldaeorum accedunt suffixa vel *verborum* sub *a*, § 11, נ tamen parag. saepe inserto, et מִקְטַל for. I. mutato in מִקְטֵל, ut: מִקְטְלַנִי

vel cum נ parag. מְקַטְּלָנִי, cet., vel suffixa *nominum* juxta paradigma 2. masc., ut: מְקַטְּלִי; cet. In reliquis formis terminatio ־ָא mutatur in וּת, et suffixa sub *a* adnectuntur, ut: קַטָּלוּתָךְ, for. II. Syrorum infinitivi tanquam substantiva sequuntur paradigmata ejusdem formae, infinitivus ergo I. formae sequitur parad. II. masc., et infinitivi reliquarum formarum sequuntur parad. 2. foem., terminatione ܘܳ mutata in ܘܳܬ, ut: ܡܩܰܛܠܽܘܬܳܟ݂ for. II.

Nota 1. Participia utriusque dialecti et habent nominum suffixa, et sequuntur illa nominum paradigmata, ad quae pro formis suis pertinent.

2. Syriacorum verborum personis, in ܘܢ exeuntibus, etiam, sed rarius, ܢ paragogicum additur, quo facto suffixa sub *e* accedunt, ut: ܐܰܪܓܙܽܘܢܳܢܝ, *irritaverunt me*, (Aor. I. f. III.), Zach. 8, 14. ܐܶܚܘܽܕܘܢܳܝܗܝ, *tenete eum*, Ps. 2, 11.

§ 49. DE VERBIS PLURIUM LITERARUM. *)

Verba quatuor vel quinque literarum oriuntur

I. *Addita* aliqua litera servili vel ab initio vel in medio vel in fine verbi trium literarum.

---

*) Hanc quoque doctrinam, erudita non minus, quam utili dialectorum collatione instituta, pulcherrime illustrat Clar. Dr. *Gesenius* in opere: Lehrgebäude u. s. w. Erste Beylage, S. 861. Plurima hac de re collegit exempla *Agrellius* in Otiola Syriaca, Lundae 1816. p. 33 — 39.

1. Addita ab *initio* litera

A. ܡ, ut: ܡܰܣܟܶܢ *pauperem fecit*, ܐܶܬܡܰܣܟܰܢ *pauper factus est*, a ܣܟܶܢ coll. arab. سَكَنَ *pauper fuit.*

B. ܫ, ut: ܫܰܪܗܶܒ *festinavit, ursit*, a ܪܗܶܒ *tumultuatus est*; ܐܶܫܬܰܢܓܰܕ *flagellatus est*, a ܢܓܰܕ *flagellavit*.

Verba, praefixa ܫ ab initio, inter formas usitatissimas quarto loco retulimus, conf. §. 34. Not. in fine, p. 79.

C. ܬ, ת, ut: ܬܰܠܡܶܕ, *docuit, discipulum fecit*, Matth. 28, 19. a ܠܡܶܕ *didicit*; ܬܰܪܓܶܡ, תִּרְגֵם, *interpretatus est*.

2. In *medio* post primam radic. inserta litera

a. ܘ, ut: ܟܰܘܪܶܟ *contorsit*, ܐܶܬܟܰܘܪܰܟ *se torsit, perplexus fuit*, a rad. ܟܪܰܟ, coll. hebr. chald. et arab. *ligavit, nodavit*; ܣܰܘܒܰܪ (ܣܰܒܰܪ) *sustulit, exspectavit*, a ܣܒܰܪ *putavit*; ܐܶܬܓܰܘܪܰܪ, *ruminavit*, a ܓܪܰܪ *traxit*.

b. ܝ, ut: ܒܰܝܕܶܠ *perperam egit*, a ܒܕܰܠ coll. بَدَّلَ *permutavit*; שֵׁיזֵב (etiam: שֵׁיזֵיב, et per compendium: שֵׁזֵב, ܫܰܘܙܶܒ) *eripuit*.

c. ܛ, ut: ܓܕܦ et ܓܛܕܦ, *gressus fuit*; ܚܛܣܢ *perstitit, pertulit*, a ܚܣܢ, *robustus, fortis fuit*; ܐܬܓܛܕܦ *pudore affectus est*, a ܓܕܦ *ignominia affecit*.

d. ܪ, ut: ܥܓܠ et ܥܪܓܠ *volvit*; ܥܙܠ et ܥܪܙܠ, *implicuit, nevit*; ܥܪܛܠ *denudavit*, coll. عطل monilibus *nuda fuit* mulier.

3. In *fine* suffixa litera

α. ܝ, ut: ܒܝܬܝ, *domesticum, familiarem fecit*; ܐܬܒܝܬܝ *familiariter usus est*; ܦܪܣܝ, *manifestavit*, a ܦܪܣ *expandit*; ܬܚܬܝ, *inferiorem fecit, subjecit* a ܬܚܬ, *sub, infra*.

β. ܢ, ut: ܪܫܢ, *caput, principem fecit*, a ܪܝܫ *caput*; ܐܬܡܪܢ *dominatus est*, a ܡܪ *dominus*.

II. *Geminatis* una vel duabus literis verbi trium literarum, inprimis verborum mediae radic. geminatae utriusque dialecti, et syriacorum mediae ܘ quiescentis, ergo

a. *una* radicalium geminata, ut: גִּרְגֵּר *omnia grana collegit*, ܓܪܓܪ *protraxit*, a גָּרַר ܓܪ *rapuit, traxit*; דָּקַק et דַּקְדֵּק *contudit*, אִדַּקְדַּק pro אִתְדַּקְדַּק *contritus est*; ܐܬܡܪܡܪ *exacerbatus fuit*, a ܡܪ *amarus fuit*; ܥܒܕܒܕ *factitavit*, ab ܥܒܕ

fecit; ܐܶܬܢܰܟܒܝ *piger factus est*, a ܢܟܒܝ *piger fuit*, cet.

b. duabus radicalium geminatis, ut: ܐܶܬܚܰܠܡܰܠܡ *somniavit* (forte ac diu), a ܚܠܡ *somniavit*; ܛܰܘܫܶܫ *inquinavit, cruentavit*, a ܛܘܫ; ܦܰܬܦܶܬ *comminuit*, a ܦܘܬ; ܪܰܘܪܶܡ *exaltavit*, a ܪܘܡ (רום) *altus fuit*; ܙܰܥܙܰܥ *commovit*, a ܙܘܥ (זוע) *commotus fuit*, cet.

III. Nonnulla ex duobis verbis, literarum fere earundem, videntur esse composita, ut: ܐܶܙܕܰܠܛܰܡ *turpe putavit, erubuit*, a ܙܠܛ *foedus, turpis fuit*, et ܛܠܡ *contumelia affecit, stupravit*. אִתְגַּרְדֵּם *abruptus fuit*, a ܓܪܡ *abscidit*, et גָּרַד *rosit*, جَرَدَ *avulsit*.

IV. Sunt quoque ab exoticis, graecis praecipue, derivata, ut: ܩܰܬܠܶܩ *καθολικον fecit*; ܦܰܛܪܶܟ *Patriarcham constituit*; ܩܰܛܪܶܓ *καταγορευειν*, *praedicavit*, cet.

Flexio omnium convenit cum flexione formae IV.; significatio vero plerumque est transitiva, ut formarum II. III. IV., non raro tamen intransitiva et eadem cum verbo trilitero, sed tunc saepe intensiva.

§. 50.

DE IRREGULARIUM VERBORUM DIVISIONE.

Postulamus divisionem, auditoribus jam familiarem, ex Gramm. hebr. *Joann. Jahn*, III. edit. §. 73. p. 247. Habebimus itaque tres classes irregularium verborum, quorum *primae* classis tria sunt genera, quatenus prima vel secunda vel tertia radicalium est gutturalis; quae tamen verba non tantum vocalium mutationibus sunt obnoxia, sed literam quoque non raro abjiciunt instar verborum *secundae* classis, quae in quibusdam flexionibus vel abjiciunt literam, vel cum alia permutant, vel in quietem redigunt, et quorum sex sunt genera: unum genus abjicit vel permutat ultimam rad. א ו, (ה Hebraeorum); duo genera permutant vel abjiciunt primam radic., si fuerit ו, و vel י, ي; tria vel permutant, vel abjiciunt, vel in quietem redigunt secundam rad., si fuerit ו و aut י ي quiescens, aut geminata, seu 2. et 3. rad. eadem. Ad *tertiam* classem referuntur, quae duplicem habent irregularitatem; sequuntur itaque regulas verborum primae et secundae classis.

Nota. A paradigmate prisco פָּעַל prima radicalis verborum in universum dicitur פ, secunda ע, tertia ל; unde

ipsa verba irregularia breviori modo notari solent; פ״א, פ״י, פ״ו, פ״ן i. e. verba primae radicalis א, י, ו, ן; porro verba: ע״ו, ע״י, ע״ע, i. e. secundae rad. ו, י vel geminatae; denique verba: ל״א, ל״ו, ל״י, i. e. tertiae radicalis א, ו, י.

§. 51. PRIMA CLASSIS: I. DE VERBIS *PRIMAE* RAD. GUTTURALIS.

In universum sub gutturali (prima, secunda vel tertia) verborum *chaldaicorum*, more Hebraeorum, pro simplici Schwa ponitur compositum; praeterea Dagesch forte, quod respuunt literae gutturales, compensatur per vocalem longam; denique non raro Phatach furtivum sub 3. radicali occurrit; multae tamen aliae in ejusmodi verbis chaldaicis locum habent anomaliae, conf. §. 7. I.

Apud *Syros* irregularia sunt sola verba primae rad. ܐ; sed chaldaicis quoque primae rad. א quaedam sunt singularia, quae omnia sequens docet paradigma.

Forma I. in Activo.

Aor. I. ܐܶܟܰܠ Imp. ܐܶܟܽܘܠ vel ܐܶܡܰܪ *dic.* Part. Pass. ܐܟܺܝܠ

A. II. 3. s. m. ܢܶܐܟܽܘܠ vel ܢܺܐܡܰܪ יֵאכַל vel יֵיכַל Dan. 4, 30.

1. s. c. ܐܶܟܽܘܠ vel ܐܺܡܰܪ. אֵיכַל

Inf. ܡܐܟܠܘ v. ܡܐܟܠ ⎰ מֵאכַל , מֵיכַל , מֵכַל
⎱ מְאכַל , מִיכַל , מְכַל

Forma I. in Passivo.

Aor.I.3. s.m. ܐܬܐܟܠ vel ܐܬܚܬܡ אִתְאֲכֵל vel אִתְּכֵל

clausus est.

3. f. ܐܬܐܟܠܬ cet. cet.

Forma II. in Activo.

Aor.II.3.s.m. ܢܐܟܠ vel ܢܠܦ יְאַכֵּל vel יֵכֵּל

docebit

1. s.c. ܐܟܠ pro ܐܐܟܠ אֵכֵל pro אֶאֱכֵל

Ita in inf., imper., partic. Ita in imper. et partic.

Forma II. in Passivo.

Aor.I.3.s. m. ܐܬܐܟܠ v. ܐܬܬܢܚ אִתְאַכַּל vel אִתַּסָּא

gemuit. *sanatus fuit.*

Forma III. et IV. in Act. et Pass.

Aor.I.3.s. m. ܐܘܟܠ vel ܐܝܟܠ אוֹכֵל vel אֵיכֵל

ܐܬܐܘܟܠ אִתוֹכַל

ܫܘܟܠ v. ܫܝܟܠ שׁוֹכֵל vel שֵׁיכֵל

ܐܫܬܘܟܠ אִשְׁתּוֹכַל

I. ܘ ab initio quiescens adsciscit ܰ vel ܶ pro Schwa composito Hebraeorum et Chaldaeorum, ita in aor. I. et imper. act. et part. pass. f. I.; conf. §. 7. V. 6.

II. In aor. II. et infinit. act. formae I. Syrorum ob vocalem literae praeformativae prima rad. ܘ non amplius indiget vocali, saepe tamen ܰ literae praeformativae mutatur in ܶ. Chaldaeorum vero Schwa compositum sub א prima rad. coalescit cum vocali lit. praeformativae, imo א non raro, (in 1. pers. sing. fere semper), in י mutatur, quod י tamen saepe abjicitur. Prima rad. א, ܘ in 1. pers. sing. aor. II. cum praeformativa א, ܘ coalescit, ut: אֵכֻל pro אֶאכֻל, ܘܩܛܠ pro ܐܘܩܛܠ.

III. In passivo f. I. ܘ suam vocalem remittit in praecedentem ܠ, vel א, ܘ una cum vocali expungitur, et ܬ ܠ geminatur.

IV. In forma II. act. et pass. א ܘ potest expungi, quoties praefigitur litera vel syllaba, in quam deinde redit vocalis expunctae א, ܘ, quae litera porro compensatur in passivo per geminatam ܬ ܠ.

V. In utraque voce III. et IV. formae ܐ mutatur in ܘ ο, nonnunquam in ܝ ي. Huc pertinet formae quartae Hebraeorum respondens: הֵימִין, ܗܰܝܡܶܢ *credidit*, ab אֲמַן, et הֵיתֵי vel הַיְתִי Dan. 5, 3. 13., et ܐܰܝܬܺܝ *adduxit*, ab אֲתָא ܐܶܬܳܐ *venit*.

Nota 1. ܐܶܙܰܠ *abiit*, ܐܶܬܳܐ *venit* abjiciunt ܐ in imperativo f. I., unde: ܙܶܠ, ܙܶܠܘ; ܬܳܐ, ܬܰܘ.

2. Verbi ܐܶܙܰܠ, si significat: *abiit* (alias *profuit*) ܙ occultatur, quoties in medio vocis haberet vocalem, quam potius remittit in ܐ, ut: ܐܶܙܰܠܬ pro ܐܶܙܠܶܬ, ܢܶܐܙܰܠܘܢ pro ܢܶܐܙܠܘܢ, ܐܙܰܠܢ pro ܐܙܠܢ.

§. 52. II. DE VERBIS *MEDIAE* RADIC. GUTTURALIS.

De chaldaicis diximus § 51. Syrorum sola iterum verba mediae rad. ܐ subeunt irregularitates, easque tantum paucas.

I. ܐ vocalem suam remittit in praecedentem literam, id quod obtinet in forma I. act. et pass., et in f. III., ut: ܛܐܶܒ *bonus fuit*, ܫܐܶܠ *pete*; ܢܶܫܐܰܠ *petet*; ܐܶܬܫܶܐܶܠ *petitus est*, *abstinuit*, cet.; ܐܰܒܐܶܫ *male egit*, *afflixit*; ܐܰܛܐܶܒܘ *bene facite*! Conf. §. 7. V. 5.

II. In passivo formae I. vel saepe invenitur sub ܐ, vel per vitium, ipsa simili pronuntia-

tione ortum, et longiori consuetudine confirmatum, ܐ aut ante primam radic. ponitur, aut plane aliud ܐ primae radicali praefigitur, unde quatuor sunt formae: ܐܬܟܬܒ, ܐܬܟܬܒ, ܐܬܟܬܒ, ܐܬܟܬܒ.

III. In forma II. act. et pass. vel manet ܐ, vel plerumque mutatur in ܝ, ut: ܐܬܒܥܝ *inquisitio facta est;* ܛܝܒ *paravit,* ܐܬܛܝܒ *paratus fuit.* In chaldaicis etiam nonnullis א in י mutatur, ut: שְׁיַר *reliquit*, Gen. 10, 12. a rad. שְׁאַר.

§. 53. III. DE VERBIS *TERTIAE* RADIC. GUTTURALIS.

Tertia si fuerit ה ܗ, ח ܚ, ע ܥ, vel ר ܪ, sub secunda rad. solet esse ַ ܰ, ut: פְּלַח pro פְּלַח ܦܠܚ pro ܦܠܘܚ *servi, honora*; אֶפְלַח, ܐܦܠܚ; פְּלַח ܦܠܚ; אִשְׁתְּלַח ܐܫܬܠܚ *missus est*; שַׁדַּר ܫܕܪ, *misit*; אַרְשַׁע ܐܪܫܥ, *injuste egit.*

De chaldaicis porro diximus §. 51., praecipue de Phatach furtivo sub tertia rad., ut: שְׁלִיחַ

Verba tertiae rad. Aleph ad secundam classem pertinent, (§. 59.) exceptis tribus: ܒܝܐ *consolatus est,* ܛܢܦ *contaminavit,* et ܣܢܐ, *foedavit*, quorum forma II. esse deberet: ܒܝܐ, ܛܢܦ, ܣܢܐ.

§. 54.

SECUNDA CLASSIS: I. DE VERBIS PRIMAE RAD. נ ܢ SEU DE VERBIS: פ״ן ܦܢ.

— More Hebraeorum in imperativo, aor. II. et inf. formae I. et in forma III. integra *Nun* expungitur, quod *Nun* Chaldaei per Dagesch forte in media rad., aut, haec si fuerit gutturalis vel Resch, per longam vocalem sub litera praeformativa vel characteristica solent compensare; quod ipsum saepe tamen, ut Hebraei, negligunt. Syri autem, Dagesch forti quippe destituti, nihil substituunt. Exempla praebeat נְפַק ܢܦܩ *exivit.*

Forma I. Aor. II.	אֶפֹּק	נִפֹּק	ܐܦܘܩ	ܢܦܘܩ
Imper.	פֹּק	פְּקִי	ܦܘܩ	ܦܘܩܝ
Infin.	מִפַּק			ܡܦܩ
For. II. Aor. I. act.	אַפֵּק	אַפְּקַת	ܐܦܩ	ܐܦܩܬ
Aor. I. pass.	אִתַּפַּק	אִתַּפְּקַת	ܐܬܬܦܩ	ܐܬܬܦܩܬ

— Saepe vero *Nun* manet, in verbis praecipue mediae rad. He, Wau quiescentis, aut geminatae.

Nota. ܣܠܩ *ascendit* verbum est defectivum, (conf. *Gesenius* Lehrgebäude u. s. w. §. 113, S. 460), atque illas flexiones anomalas habet ab obsoleto ܢܣܩ, ut: ܣܩ

imper., ܠܡܦܩ inf., cet. Vocalis ܶ sub secunda rad. in imperativo: ܦܩ neminem turbet, nam inprimis haec verba primae rad. *Nun* amant in aoristo II et imperativo sub secunda rad. apud Syros ܶ aut ܰ, ut: ܢܦܩ, ܢܦܠ aor. II., ܦܩ, ܦܠ imper., et apud Chaldaeos omnes fere vocales, ut: Aor. II. אֶתֵּן ,יִתַּר ,אֶשַּׁק; imp. פּוּקוּ. Occurrit etiam For. III. partic. מַפִּיק ;מַצִּל.

§. 55. II. DE VERBIS PRIMAE RADICALIS ܝ ,
SEU DE VERBIS: פ"י ܦܐ.

Plurima horum verborum, ut in hebraica lingua, sunt proprie פ"ו ܦܘ, seu primae rad. ו ܘ, quae litera autem ab initio verbi pro ratione, Hebraeis et Aramaeis singulari, (qui in universum ו ܘ ab initio alicujus vocis non amant), fere semper in י ܝ mutatur; id quod testantur Arabes, qui soli verba: فو et في et forma et pronuntiatione diversa discernunt. Idem confirmant illorum, et hebraicorum, et aramaicorum, verborum proprie פ"ו ܦܘ derivata et flexiones, in quibus non raro prima radicalis ו ܘ iterum adparet, v. c. in tota III. et IV. forma.

Praemittimus paradigma: ܝܠܕ יְלַד, (hebr. יָלַד, sed arab. وَلَدَ), *genuit* et *peperit*, cui necessarias observationes subjungemus.

Forma I. In Activo.

	Sing.	Plur.		Sing.	Plur.
Aor. I. 3. m.	ܝܶܠܰܕ	ܝܶܠܰܕܘ	3. f.	ܝܶܠܕܰܬ	ܝܶܠܰ̈ܕ
1. c.	ܝܶܠܕܶܬ	ܝܶܠܰܕܢ			
Aor. II. 3. m.	ܢܺܐܠܰܕ	ܢܺܐܠܕܽܘܢ		יֵלֵד	יֵלְדוּן
1. c.	ܐܺܐܠܰܕ	ܢܺܐܠܰܕ		אֵילֵד	נֵילֵד
Imp. 2. m.	ܐܺܠܰܕ	ܐܺܠܰܕܘ		לֵד	לְדוּ

Inf. ܡܺܐܠܰܕ Part. pass. ܝܠܺܝܕ Inf. מֵילַד מֵלַד

In Passivo.

Aor. I. S. 3. m. ܐܶܬܺܝܠܶܕ 3. f. ܐܶܬܺܝܠܕܰܬ Inf. ܡܶܬܺܝܠܳܕܘ

Aor. II. S. 3· m ܢܶܬܺܝܠܶܕ Plur. ܢܶܬܺܝܠܕܽܘܢ Part. ܡܶܬܺܝܠܶܕ

Forma III. In Activo.

Aor. I. ܐܰܘܠܶܕ Aor. II. ܢܰܘܠܶܕ Aor. I. אוֹלֵד Aor. II. יוֹלֵד

Imp. ܐܰܘܠܶܕ Inf. ܡܰܘܠܳܕܘ Imp. אוֹלֵד Inf. אוֹלָדָא

Part. act. ܡܰܘܠܶܕ Pass. ܡܰܘܠܰܕ Act. מוֹלֵד Pass. מוֹלַד

In Passivo.

Aor. I. ܐܶܬܬܰܘܣܰܦ Aor. II. ܢܶܬܬܰܘܣܰܦ A. I. אִתּוֹקַד A. II. יִתּוֹקַד
et Imp. *additus est* et Imp. *combustus est.*
Inf. ܡܶܬܬܰܘܣܳܦܘ Part. ܡܶܬܬܰܘܣܰܦ Inf. אִתּוֹקָדָא Part. מִתּוֹקַד

Forma IV.

Act. ܐܘܕܥ Pass. ܐܬܝܕܥ Act. שֵׁיצִי (־צָא) Pass. אִשְׁתּוֹתַר
nuntiavit *cognovit* *finivit absolvit*, *relictus est*,
ab ܝܕܥ *scivit. scire factus est.* ab hebr. יָצָא *exiit.* ab יְתַר *reliquus fuit.*

I. ܝ, ab initio syllabae quiescens, adsciscit vocalem ◌ܺ, (§. 7. V. 6.), id quod fit in aoristo I., imper., part. Ktil, et in integra pass. voce formae I., in qua vero ◌ܺ remittitur in praecedentem ܬ. Sic remittitur etiam in praefixas: ܕ, ܘ, ܒ, ut: ܘܝܠܕ *et genuit*, conf. §§. 69. 70. inf.

Excipitur unicum ܝܗܒ (وهب) *dedit*, cujus ܗ, ubi haberet vocalem, occultatur, et vocalis transfertur in ܝ, ut: ܝܗܒ (pro ܝܗܒ) *dedit*, ܝܗܒܬ *dedisti*, ܝܗܒܘ *dederunt*, cet.; manet ergo in ܝܗܒܬ *dedit illa*, ܝܗܒܬ *dedi*, cet. In passivo quoque manet: ܐܬܝܗܒ.

II. In imperativo formae I. chaldaico, ut in hebraico, ' abjicitur, id quod sequuntur tria tantum verba syriaca: ܝܕܥ, ܝܠܕ et ܝܗܒ, quorum imperativus est: ܕܥ, ܠܕ, ܗܒ.

II. In Infinitivo et aor. II. f. I. chaldaico *vel* ' manet, et tunc quiescit plerumque in praecedente Zere, (rarius in Segol), aut in Chirik, *vel* ' abjicitur, sed compensatur vel per Zere sub litera

praeformativa, vel per Dagesch forte in media rad., vel per נ insertum, (conf. §. 5. VII.) unde 5. occurrunt formae:

Aor. II. אִנְלַד , אֵלַד , אֵלַּד אִילַד (אֵילַד) אֵילַד

Inf. מִנְלַד מִלַּד מֵלַד מִילַד (מֵילַד) מֵילַד cet.

Occurrunt aliae adhuc leviores anomaliae in punctis aor. II. chaldaici, ut: יוּכַל (more hebraico), Dan. 2, 10.; אֵינִיק *sugam* Job. 3, 12. יְלַד 3. s. m., תְלִיד 2. s. m., וִילִידָן 3. pl. f.; non raro etiam: יֵאלַד , יֵאלַד.

In syriaco infinitivo et aor. II. ܝ mutatur in ܐ, 1. pers. sing. excepta, in qua ܝ plerumque manet, (raro autem abjicitur, ut *Kirsch.* Chrestom. p. 62. lin. 4. ܐܩܢܐ, *ut acquiram*). Duo tantum verba: ܝܬܒ وثب et ܝܕܥ (ودع) semper abjiciunt ܝ in aor. II. et infinitivo. Secunda radicalis apud Syros in aor. I. amat ◌ܰ, et in aor. II. ac imper. ◌ܶ.

IV. Secunda forma prorsus est regularis, sed in tota III. forma more Hebraeorum י ܝ mutatur in ו ܘ, sicque conveniunt haec verba cum verbis primae radic. Aleph, §. 51. V. Pro chaldaica saepe occurrit etiam hebraica forma: הוֹלַד , הוֹלַד.

Nota. Mutatur vero י ܝ in ו ܘ, quia prima radicalis fere omnium verborum hujus classis est proprie ו ܘ, ut ex respondentibus verbis arabicis intelligitur, conf. *Jahn* Gramm. hebr. 3. edit. §§. 80. 81. et initium hujus §. In III. forma quae-

dam retinent י ܝ, ut: הֵיבַל *duxit*, Esr. 5, 14. 7, 15. הֵיטִיב *bene fecit*, ܐܰܝܠܶܠ *ululavit*, ܐܰܝܢܶܩ *lactavit*.

V. In tota IV. forma, (quae tamen rarius occurrit), Syri ܝ iterum mutant in ܘ, Chaldaei vero retinent י, vel in ו mutant.

§. 56. III. DE VERBIS MEDIAE RAD. ו ܘ QUIESCENTIS, SEU DE VERBIS ע״ו ܥܘ

Haec verba comprehendunt simul verba mediae י ܝ quiescentis, seu ע״י ܥܝ, quae soli iterum Arabes cerits legibus et significatione distinguunt, §. 57.

Media rad. ו ܘ nonnullorum verborum semper est mota, inprimis, quorum tertia rad. est Aleph, ut: שְׁוָא ܫܘܳܐ *similis fuit*, הֲוָא ܗܘܳܐ *fuit*, רְוַח *dilatatus fuit*, ܪܰܘܰܚ *dilatavit*, תְּוַה *expavit*, ܨܒܳܐ *voluit*; nonnullorum vero jam mota est, jam quiescens, et sic ipsa etiam significatio diversa, ut: חֲוַר ܚܘܰܪ *albus fuit*, חוּר ܚܳܪ seu ܚܳܪ *vidit, adspexit*; שְׁוַח *demersus fuit*, ܦܫܰܪ *liquefactus est*, שְׁוַח, ܦܪܰܚ et ܐܰܦܪܰܚ *germinavit*; multorum denique ו ܘ semper est quiescens. Jam sola media rad. ו ܘ *quiescens*, non autem mobilis, ut in verbis hebraicis,

plures habet irregularitates, quas exhibet paradigma ܩܳܡ קוּם (قَامَ pro قَوَمَ) *surrexit, stetit.*

I. Forma.

In Activo.

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Aor. I. 3.m.	קָם	קָמוּ	ܩܳܡ	ܩܳܡܘ
3. f.	קָמַת	קָמָא	ܩܳܡܰܬ	ܩܳܡܶܝܢ (ـــܝ̈)
2.m.	קָמְתָּ	קְמְתּוּן	ܩܳܡܬ	ܩܳܡܬܘܢ
2. f.	comm.	קְמְתֵּין	ܩܳܡܬܝ	ܩܳܡܬܶܝܢ
1. c.	קָמֶת	קְמְנָא	ܩܳܡܶܬ	ܩܳܡܢ
Aor.II.3.m.	יְקוּם	יְקוּמוּן	ܢܩܘܡ	ܢܩܘܡܘܢ
2. f.	תְּקוּמִין	תְּקוּמָן	ܬܩܘܡܝܢ	ܬܩܘܡܶܢ
1. c.	אֲקוּם	נְקוּם	ܐܩܘܡ	ܢܩܘܡ
Imp. 2. m.	קוּם	קוּמוּ	ܩܘܡ	ܩܘܡܘ
2. f.	קוּמִי	קוּמְנָא	ܩܘܡܝ	ܩܘܡܶܝܢ
Infin.	מְקָם vel מֵקָם		ܡܩܳܡ vel ܡܩܳܡ	
Part. act. m.	קָאֵם	קָיְמִין	ܩܳܐܶܡ	ܩܳܝܡܺܝܢ
Part. act. f.	קָיְמָא (קָאמָא)	קָיְמָן	ܩܳܝܡܳܐ	ܩܳܝܡܳܢ
Part. pass. m.	קִים	קִימִין	ܩܺܝܡ	ܩܺܝܡܺܝܢ
Part. pass. f.	קִימָא	קִימָן	ܩܺܝܡܳܐ	ܩܺܝܡܳܢ

In Passivo.

Aor. I.	אִתְּקִים vel אִתְּקָם	ܐܶܬܬܩܺܝܡ
Aor. II.	יִתְּקִים vel יִתְּקָם	ܢܶܬܬܩܺܝܡ
Imp.	אִתְּקִים vel אִתְּקָם	ܐܶܬܬܩܺܝܡ
Inf.	אִתְּקָמָא	ܡܶܬܬܩܳܡܽܘ
Part.	מִתְּקִים vel מִתְּקָם	ܡܶܬܬܩܺܝܡ

II. Forma.

	Act.	Pass.	Act.	Pass.
Aor. I.	קַיֵּם	אִתְקַיַּם	ܩܰܝܶܡ	ܐܶܬܩܰܝܰܡ
Aor. II.	יְקַיֵּם	יִתְקַיַּם	ܢܩܰܝܶܡ	ܢܶܬܩܰܝܰܡ cet.

III. Forma.

In Activo.

Aor. I.	אֲקִים vel אֲקִים vel אֲקֵם cet.	ܐܰܩܺܝܡ ܐܰܩܺܝܡܘ
Aor. II.	יְקִים vel יְקִים cet.	ܢܩܺܝܡ ܢܩܺܝܡܘܢ
Imp.	אֲקִים vel אֲקִים cet.	ܐܰܩܺܝܡ ܐܰܩܺܝܡܘ
Inf.	אֲקָמָא, אֲקִימָא, אֲקָמָא	ܡܩܳܡܽܘ
Part. act.	מְקִים ܡܩܺܝܡ	Part. pass. מְקָם ܡܩܳܡ

I. In aor. I. et infin. f. I. activae ו O expungitur, et per longam ac immutabilem vocalem ָ ܳ compensatur; in imper. et aor. II. mutatur in ו ܘܽ quiescens, et in masc. sing. participii act.

in א ܐ, in foem. vero sing. et in utroque genere numeri plur. ejusdem participii, ac in toto partic. pass. *Ktil* in י ܝ.

Nonnullae tamen occurrunt exceptiones, ut: ܢܩܡ pro ܢܩܘܡ, *apage!* In aor. II. תְּנֻד pro תְּנוּד, Dan. 4, 11. אֱהָךְ pro אֱהוּךְ Gen. 24, 56. יְהָךְ pro יְהוּךְ Esr. 6, 5. In infin. etiam: מֵיקוֹם et מְקָם. In part. קָאֲמַיָּא (א in medio pro י), Dan. 7, 16., שְׂמַת pro שִׂימַת, Dan. 6, 18., in qua ultima forma participium pass. flectitur ad normam aor. I., §. 45.

II. In toto passivo f. I. ו ܘ mutatur in י ܝ, excepto infinitivo utriusque dialecti, in quo abjicitur, id quod saepius in reliquis etiam flexionibus chaldaicis obtinet; ת ܬ vero geminatur.

III. In forma II. act. et pass., (quae multo frequentior, quam apud Hebraeos, occurrit), ו ܘ mutatur in י ܝ. Chaldaei tamen, saepius vero Syri, ו ܘ retinent, ut: רַוַּח *dilatavit*, ܦܘܚ *sobrius fuit*. Quaedam utrumque admittunt, sed diversa proprie sunt verba, ut docet diversa illorum significatio, ut: ܥܘܪ *excaecavit*, (hebr. עִוֵּר; coll. عار *obcaecāvit*, et عور *monoculus fuit*; ܥܝܪ *excitavit* (hebr. et chald. עוּר *evigilavit*). Ipsae hu-

jus formae flexiones sunt regulares. Occurrit etiam forma hebraica קוֹטֵל, ut: מְסוֹבְלִין, Esr. 6, 3.

— IV. In Aktel ו o mutatur in ܝ ܝ quiescens, excepto infinitivo et part. pass., ubi expungitur; sed in reliquis etiam flexionibus chaldaicis ו potest abjici, et per Zere sub prima rad. compensari. Chaldaei praeterea sub literis praeformativis et characteristicis primae et tertiae formae, solis participiis exceptis, vel Schwa vel Kamez admittunt; Syri vero sub ܐ habent ܐ̱, et sub reliquis literis Schwa.

— Passivum hujus formae cum passivo formae I. convenit, raro tamen est in usu; Chaldaei pro illo ponunt Hebraeorum Hoktal, imo et pro activo non raro ponunt Hiktil, ut: הֲקִים vel הֲקֵים; הֲקֵם vel הֲקִים.

V. Schaktel horum verborum non est in usu.

§. 57. IV. DE VERBIS MEDIAE RAD. ܝ ܝ QUIESCENTIS, SEU DE VERBIS ע״י, ܚܝܐ.

Haec verba Aramaeorum, sicut Hebraeorum, a verbis mediae ו o quiescentis minime certis legibus et significatione, ut apud Arabes, distin-

guuntur; permutantur itaque inter se, et communem sequuntur flexionem, conf. § 56., perpaucis exceptis, quae in nonnullis temporibus formae I. ܝ in omnibus personis conservant, nimirum: מִית, סִיב, (etiam סֵיב), ܦܝܶܠ, ܢܦܝܶܠ in solo aor. I., et: שִׂים, יְשִׂים, ܣܝܶܡ, ܢܣܝܶܡ in solo imperativo et aor. II.

In reliquarum formarum flexionibus, in quibus ו ܘ verborum ע״ו ܥܘ in ܝ mutatur, horum verborum ܝ manere, sponte intelligitur.

חֲיָא ܚܝܳܐ *vixit* propria sibi anomalia ܝ ejicit, quoties, praeformativa praefixa, ח ܚ non habet vocalem, ut: Inf. מֵחֵא, partic. Aktel: מָחֵא, Dan. 5, 19; inf. ܡܶܚܝܳܐ vel ܡܶܐܚܝܳܐ; aor. II. אֵחֵי, תֵּחֵי, (ܝ ex א ortum esse, probat: תֵּחוּן *vivetis*), ܐܶܚܶܐ, ܢܶܚܶܐ vel ܢܶܐܚܶܐ. Idem, nulla praecedente praeformativa, nonnunquam obtinet, ut: ܚܝܝ pro ܚܝܝܝ *vive* foem., ܚܝܳܐ pro ܚܝܳܝܳܐ foem. part. Pro ܝ expuncto nonnunquam ante primam radicalem litera ܐ, ܝ inseritur, ut: ܢܶܐܚܘܢ, ܡܶܐܚܝܳܢܘܬܐ, תֵּיחֵי.

§ 58.

V. DE VERBIS MEDIAE RAD. GEMINATAE, I. E. QUAE SECUNDAM ET TERTIAM RAD. HABENT EANDEM, SEU DE VERBIS: ע״ע, ܥܥ

Verba aramaica secundae et tertiae rad. Aleph, et chaldaica etiam secundae א, tertiae ה, (conf. § 6. IV.), sequuntur legem verborum ultimae Aleph, quare ad sequentem classem sunt referenda. Reliquorum autem hujus classis verborum singularia exhibet sequens paradigma: דַּק ܕܰܩ (pro: דְּקַק ܕܩܰܩ) *contrivit.*

Forma I.

		Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Aor. I.	3. m.	דַּק	דַּקּוּ	ܕܰܩ	ܕܰܩܘ
	3. f.	דַּקַּת	דַּקָּא	ܕܰܩܰܬ	ܕܰܩ (ܕܰܩ̈ܶܝܢ)
	2. m.	דַּקְתְּ	דַּקְתּוּן	ܕܰܩܬ	ܕܰܩܬܽܘܢ
	2. f.	comm.	דַּקְתֵּן	ܕܰܩܬܝ	ܕܰܩܬܶܝܢ
	1. c.	דַּקֵּת	דַּקְנָא	ܕܰܩܶܬ	ܕܰܩܢ
Aor. II.	3. m.	יְדוּק	יְדִקוּן	ܢܶܕܽܘܩ	ܢܶܕܩܽܘܢ
Imp.	2. m.	דוּק	f. דֹּקְנָא	m. ܕܽܘܩ	f. ܕܽܘܩܝ

Inf. מְדַק ܡܶܕܰܩ Part. act. דָּקֵק ܕܳܐܶܩ P. pass. דְּקִיק ܕܩܺܝܩ.

Forma III.

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Aor. I. 3. m.	אַדֵּק	אַדֵּקוּ	ܐܰܕܶܩ	ܐܰܕܶܩܘ
1. c.	אַדֵּקְת	אַדֵּקְנָא	ܐܰܕܶܩܶܬ	ܐܰܕܶܩܢ
Aor. II. 3. m.	יַדֵּק	יַדְּקוּן	ܢܰܕܶܩ	ܢܰܕܩܘܢ
Imp. 2. m.	אַדֵּק	אַדֵּקוּ	ܐܰܕܶܩ	ܐܰܕܶܩܘ
Infinitiv.	אַדָּקָא		ܡܰܕܳܩܘ	

Part. act. מַדֵּק, pass. מַדַּק P. act. ܡܰܕܶܩ pass. ܡܰܕܰܩ

Verba itaque hujus classis in universum saepe ejiciunt mediam radicalem seu priorem literarum geminatarum, et vocalem mediae expunctae remittunt in primam radicalem, id quod fit

I. In prima forma, (excepto participio activo Chaldaeorum, et passivo K'til Aramaeorum), in tota tertia et quarta forma. Syri ob defectum τȣ Dagesch literam expunctam non compensant; Chaldaei vero compensant illam per Dagesch forte vel in tertia rad., si habet vocalem, nec tamen praecedit litera praeformativa, (sic in 3. sing. foem., 3. plur. masc. et foem., et 1. sing. aoristi I., in 2. sing. foem. et 2. plur. masc. imperativi); vel

illam compensant in prima radic., quoties illi praecedit praeformativa, (sic in infin. et aor. II. formae I. et in tota tertia forma). Ubi denique nec tertia rad. vocalem habet, nec litera praeformativa praecedit, nulla fit compensatio, (sic in 3 sing. masc., in 2. tota sing. et plur., et in 1. plur. aoristi I., et in 2. sing. masc. et 2. plur. foem. imperativi formae I.).

In participio act. f. I. Syri pro media expuncta interserunt ܐ, quod pronuntiatur ut ܝ, § 5. V.

Nota 1. Prima radic. si fuerit gutturalis, vel *a*) manet haec simpliciter, quia geminari nequit, ut: מְחַן inf. f. I. a חֲנַן *misertus est*; saepe vero vocalis praecedens tunc est longa, ut: הָעֵל imper. ab עֲלַל *intravit*, Dan. 2, 24. vel *b*) נ inseritur, conf. § 5. VII., ut: הַנְעֵל vel אַנְעֵל pro אָעֵל, f. III. ab עֲלַל, Dan. 2, 25. 4, 3. 6, 19.

2. Easdem irregularitates, de quibus n. I. hujus §. diximus, habet III. et IV. forma, act. et pass., ut: אַקֵּל ܩܰܠܶܠ, אִתַּקַּל, ܐܶܬܩܰܠܰܠ, שַׁקֵּל, ܫܰܩܠܶܠ, אִשְׁתַּקַּל, ܐܶܫܬܰܩܠܰܠ a קַל ܩܰܠ *levis fuit*; uberiora itaque harum formarum exempla in paradigmate adferre, supervacaneum duximus.

II. Passivum formae I. est regulare, ut: אִתְקְלֵל ܐܶܬܩܠܶܠ; Chaldaei tamen mediam rad., nonnunquam expunctam, per Dagesch forte in ת compensant, ut: אִתְּקֵל.

III. Forma II. act. et pass. prorsus est regularis, quam non raro supplent verba quatuor literarum, quae ab his verbis formari amant, ut: ܩܰܠܩܶܠ קַלְקֵל pro ܩܰܠܶܠ קַלֵּל, conf. § 49. II.

Nota. Saepius haec verba, inprimis Chaldaeorum in III. et IV. forma, modo etiam regulari flectuntur.

§ 59. VI. DE VERBIS *ULTIMAE* RAD. א ܐ, SEU DE VERBIS ל״א, ܠܐ.

Verba aramaica tertiae rad. א ܐ (vel non raro: ܝ ي) comprehendunt hebraica tertiae radic. ה (i. e. ו و et י ي) et א (أ), ac arabica tertiae rad. و, ي, أ. Aramaei ergo in unicam classem verborum: ל״א ܠܐ confundunt duplicem Hebraeorum classem verborum: ל״א et ל״ה, et triplicem Arabum classem verborum: لأ, لو, لي. Hebraei autem, media quasi via progressi, in verbis ל״א retinuerunt quidem Arabum verba لأ, sed duplicem Arabum classem verborum لو et لي pariter in unam conjecerunt classem verborum ל״ה. Rem illustrant exempla:

Aram.			Hebr.	Arab.
קְרָא	ܩܪܳܐ	*vocavit, legit*	קָרָא	قَرَأَ
עֲדָא	ܥܕܳܐ	*transivit*	עָדָה	عَدَا (عَدَوَ)
רְמָא	ܪܡܳܐ	*jecit*	רָמָה	رَمَي

Ergo soli iterum Arabes (conf. §§. 55. 56. 57.) verba omnino diversa literis quoque diversis distinguunt. Conf. *Gesenius* Lehrgebäude u. s. w. § 108. IV S. 418. § 109. S. 419. *Jahn* Gramm. hebr. 3. edit. § 77. p. 259. Praemittimus paradigma: גְלָא ܓܠܳܐ *migravit* et *revelavit*, confer. § 6. IV.

Forma I.

In Activo.

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Aor. I.	גְלָא	גְלוֹ	ܓܠܳܐ	ܓܠܰܘ
	גְלָת	גְלָאָה	ܓܠܳܬ	ܓܠܝ
		(־אָא)		(ܓܠܝܶܢ)
comm.	גְלִית	גְלֵיתוּן M.	ܓܠܰܝܬ	ܓܠܰܝܬܘܢ
	גְלֵית	גְלֵיתֵן F.	ܓܠܰܝܬܝ	ܓܠܰܝܬܶܝܢ
	גְלֵית	גְלֵינָא	ܓܠܺܝܬ	ܓܠܰܝܢ
				(־ܢܰܢ)

Occurrit etiam altera forma, minus usitata:

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Aor. I.	סְגִי	סְגִיאוּ vel סְגִיו	ܣܓܺܝ	ܣܓܺܝܘ
	(vel סְגִיאַת	סְגִיאָה	ܣܓܺܝܰܬ	ܣܓܺܝ
	סְגִית vel סְגִית)	vel סְגִיא		(ܣܓܺܝܶܢ)

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
		סְגִיתוּן	ܣܓܝܬ	ܣܓܝܬܘܢ
	(סְגֵית) סְגִית	סְגִיתֵין	ܣܓܝܬܝ	ܣܓܝܬܝܢ
	סְגִית	סְגִינָא	ܣܓܝܬ	ܣܓܝܢ (ܢܢ-)
Aor. II	יִגְלֵא (־לֵי ־לֵי)	יִגְלוֹן (וּן)	ܢܶܓܠܶܐ	ܢܶܓܠܽܘܢ
	תִגְלֵי	יִגְלְיָן	ܬܶܓܠܶܐ	ܢܶܓܠܝܳܢ
	תִגְלֵא	(־וּן) תִגְלוֹן	ܬܶܓܠܶܐ	ܬܶܓܠܽܘܢ
	תִגְלִין	תִגְלְיָן	ܬܶܓܠܶܝܢ	ܬܶܓܠܝܳܢ
	אֶגְלֵא (־לֵה ־לֵי)	נִגְלֵא	ܐܶܓܠܶܐ	ܢܶܓܠܶܐ
Imper.	(גְלֵי) גְלִי	גְלוֹ	ܓܠܺܝ	ܓܠܰܘ
	גְלָי	(גְלָן) גְלָנָא	ܓܠܳܝ	ܓܠܳܝܶܝܢ
Part. act.	גָלֵא	גָלֵין	ܓܳܠܶܐ	ܓܳܠܶܝܢ
	גָלְיָא	גָלְיָן	ܓܳܠܝܳܐ	ܓܳܠܝܳܢ
Part. pas.	(גְלֵי) גְלֵא	(גְלָן) גְלֵין	ܓܠܶܐ	ܓܠܶܝܢ
	גַלְיָא	(גְלָן) גְלְיָן	ܓܠܺܝܳܐ	ܓܠܝܳܢ
Inf.	(־לֵי) מִגְלֵא		ܡܶܓܠܳܐ (-ܠܘ)	

In Passivo.

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Aor. I.	(־לֵי) אִתְגְלִי	אִתְגְלִיו	ܐܶܬܓܠܺܝ	ܐܶܬܓܠܺܝܘ

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
	אִתְגְּלִית (־גְּלֵית)	אִתְגְּלִיָא	ܐܶܬ݂ܓ݁ܠܺܝܬ݂	ܐܶܬ݂ܓ݁ܠܺܝܢ (ܓ݁ܠܺܝܢ)

cet. juxta flexionem סְנִי ܣܢܳܐ.

Aor. II.	יִתְגְּלֵי (־לֵא)	יִתְגְּלוּן (לוּן)	ܢܶܬ݂ܓ݁ܠܶܐ	ܢܶܬ݂ܓ݁ܠܽܘܢ
2. f.	תִּתְגְּלִין	תִּתְגַּלְיָן	ܬܶܬ݂ܓ݁ܠܶܝܢ	ܬܶܬ݂ܓ݁ܠܝܳܢ

cet.

Imp.	אִתְגְּלֵי (־לִי)	אִתְגְּלוֹ	ܐܶܬ݂ܓ݁ܠܺܝ	ܐܶܬ݂ܓ݁ܠܰܘ
	אִתְגְּלָי	אִתְגְּלָנָא	ܐܶܬ݂ܓ݁ܠܳܝ	ܐܶܬ݂ܓ݁ܠܝܶܝܢ
Part.	מִתְגְּלֵי	מִתְגַּלְיָן	ܡܶܬ݂ܓ݁ܠܶܐ	ܡܶܬ݂ܓ݁ܠܶܝܢ
	מִתְגַּלְיָא	מִתְגַּלְיָן	ܡܶܬ݂ܓ݁ܠܝܳܐ	ܡܶܬ݂ܓ݁ܠܝܳܢ
Inf.	אִתְגְּלָאָה		ܡܶܬ݂ܓ݁ܠܳܝܽܘ	

Forma II.

In Activo.

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Aor. I.	גַּלִּי (גַּלֵּי)	גַּלִּיו	ܓ݁ܰܠܺܝ	ܓ݁ܰܠܺܝܘ
	גַּלִּית	גַּלִּיָא	ܓ݁ܰܠܺܝܬ݂	ܓ݁ܰܠܺܝܢ

cet. ut: סְנִי ܣܰܢܺܝ.

Aor. II.	יְגַלֵּי (־לֵא)	יְגַלּוֹן	ܢܓ݁ܰܠܶܐ	ܢܓ݁ܰܠܽܘܢ
2. f.	תְּגַלִּין	תְּגַלְיָן	ܬ݁ܓ݁ܰܠܶܝܢ	ܬ݁ܓ݁ܰܠܝܳܢ

cet.

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Imp.	גַּלֵּי (גַּלֵּי)	גַּלּוֹ	ܓܰܠܳܐ	ܓܰܠܰܘ
	גַּלַּי	גַּלָּנָא	ܓܰܠܰܝ	ܓܰܠܶܝܢ
Part. act.	מְגַלֵּי	ܡܓܰܠܶܐ	pass. מְגַלַּי	ܡܓܰܠܰܝ
Infinitiv.	גַּלָּאָה		ܡܓܰܠܳܝܽܘ	

In Passivo.

Aor. I.	אִתְגַּלִּי	אִתְגַּלִּיו	ܐܶܬܓܰܠܺܝ	ܐܶܬܓܰܠܺܝܘ
	cet. ut קְנִי ܩܢܺܝ.			
Aor. II.	יִתְגַּלֵּי (־לֵּא)	יִתְגַּלּוֹן	ܢܶܬܓܰܠܶܐ	ܢܶܬܓܰܠܽܘܢ
Imp.	אִתְגַּלַּי	ܐܶܬܓܰܠܳܐ	Part. מִתְגַּלֵּי	ܡܶܬܓܰܠܶܐ
Inf.	אִתְגַּלָּאָה		ܡܶܬܓܰܠܳܝܽܘ	

Forma III.

In Activo.

	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
Aor. I. 3. m.	אַגְלֵי (־לִי)	f. אַגְלִית	m. ܐܰܓܠܺܝ	f. ܐܰܓܠܝܰܬ
Aor. II.	יַגְלֵי	ܢܰܓܠܶܐ	Imp. אַגְלֵי	ܐܰܓܠܳܐ
Part. act.	מַגְלֵי	ܡܰܓܠܶܐ	pass. מַגְלַי	ܡܰܓܠܰܝ
Inf.	אַגְלָאָה		ܡܰܓܠܳܝܽܘ	

In Passivo.

Aor. I. אִתְגְּלִי ܐܶܬ݂ܓܠܺܝ Aor. II. יִתְגְּלֵי ܢܶܬ݂ܓܠܶܐ
(־לֵי)

Imp. אִתְגְּלִי ܐܶܬ݂ܓܠܺܐ Inf. אִתְגְּלָאָה ܡܶܬ݂ܓܠܳܝܽܘ
(־לַי)

Part. מִתְגְּלֵא ܡܶܬ݂ܓܠܶܐ

Forma. IV.

In Activo.

Aor. I. שַׁגְּלִי ܫܰܓܠܺܝ Aor. II. יְשַׁגְּלֵי ܢܫܰܓܠܶܐ
(־לֵי) (־לֵא)

Imp. שַׁגְּלִי ܫܰܓܠܳܐ Inf. שַׁגְּלָאָה ܡܫܰܓܠܳܝܽܘ
(־לַי)

Part. act. מְשַׁגְּלֵא ܡܫܰܓܠܶܐ pass. מְשַׁגְּלַי ܡܫܰܓܠܰܝ
(־לֵי)

In Passivo.

Aor. I. אִשְׁתַּגְּלִי ܐܶܫܬܰܓܠܺܝ Aor. II. יִשְׁתַּגְּלֵי ܢܶܫܬܰܓܠܶܐ
(־לֵי)

Imp. אִשְׁתַּגְּלִי ܐܶܫܬܰܓܠܳܐ Inf. אִשְׁתַּגְּלָאָה ܡܶܫܬܰܓܠܳܝܽܘ
(־לַי)

Part. מִשְׁתַּגְּלֵי (־לֵא) ܡܶܫܬܰܓܠܶܐ

Nota 1. In aor. I. Ktal praeter usitatissimam flexionem occurrit alia, nonnullis tantum verbis propria, et cum flexione aoristi I. reliquarum formarum hujus verbi conveniens, quam exhibet paradigma סְגִי, ܣܓܝ. Anomaliae quoque hujus paradigmatis, quas ad nonnullas personas chaldaicas adjecimus, in flexione aoristi I. reliquarum formarum occurrunt.

2. Verba hujus generis plures earundem personarum terminationes in flexione temporum admittunt, quarum nonnullas jam in paradigmate notavimus; sunt autem praecipue sequentes:

A. In *Chaldaeorum* aoristo I. *a*) habet 2. persona sing. masc. more Hebraeorum formas: גְלֵיתָא, גְלַיְתָא, גְלַיְתְ, גְלֵיתָא, et 1. sing. comm.: גְלֵיתִי, quae formae hebraicae fere saepius occurrunt, quam ipsae paradigmatis.

b) Praeterea habet 3. pers. sing. foem. formas: גְלַת, גְלָאת et גְלַיַת; 3. plur. masc. formam hebraicam: גְלוֹ, etiam: גְלוֹן, aut saepe primam radicalem habet motam, ut: בְעוֹ, Cant. 3, 1., denique 3. plur. foem.: גְלָאן, גְלָן.

c) In imperativo habet 2. plur. masc.: גְלוֹן, et 2 plur. foem.: גְלָן vel גְלָנָה, in qua posteriori forma manet etiam tertia rad., ut: בְּכָאָנָה *plorate*, II Sam. 1, 24.

d) Omnes denique horum verborum terminationes in א per hebraismum saepe א mutant in ה, id quod praecipue obtinet in sacris Danielis et Esrae reliquiis.

B. In *Syrorum* aoristo I. Ktal et Ethktel habet 3. persona plur. foem. etiam formam: ܓܠܝ̈ܢ, ܐܬܓܠܝ̈ܢ, et 1. pl. comm.: ܓܠܝܢ, ܐܬܓܠܝܢ.

His jam praemissis, varias ac multiplices horum verborum anomalias ope paradigmatis exponemus.

I. Quoties tertia rad. א ܐ verbum claudit, vel א ܐ manet quiescens, vel mutatur in י ى quiescens, utrumque vero quiescit

in aor. I. Ktal in ־ָא ܐ̄, nonnunquam in ־ָי ـَى;

in aor. I. act. vel passiv. reliquarum form. in ־ִי (־ֵי) ـِى;

in aor. II. omnium formarum in ־ֵא (vel ־ֵי, ־ִי), ܐ̈;

in imper. Ktal in ־ִי vel ־ֵי, ـِى;

— Ethktel in ־ֵי vel ־ִי, ـِى;

— reliquarum formarum in ־ֵי, ־ֵי, ܐ̄;

in inf. Ktal in ־ֵא (־ֵי) ܐ̄ (ـِى);

— reliquarum form. in ־ָאָה (־ָאָא) ـَاة;

in part. pass. Katel, Aktel, Schaktel in ־ֵי ـِى;

in reliquis partic. in ־ֵא vel ־ֵי, (etiam ־ִי in Ktil) ܐ̈.

II. Ubi vero in fine verbi litera vel syllaba adcrescit, vel α) א ܐ *mutatur* in literam י ى, quae porro aut *mota* est, aut *quiescens*, vel β) א ܐ prorsus *abjicitur*. Nimirum

α) *Mutatur* אָ ו vel 1. in literam י ܝ *motam* in persona plur. foem. 2. et 3. aoristi II. omnium formarum utriusque dialecti.

Praeterea apud *Chaldaeos* in forma נְלַיִת personae 3. sing. foem. aor. I. (conf. A. *b* hujus §.), et in formis: סְגִיא (סְגִית) סְגִית personae 3. foem. sing. et plur. aor. I. Apud *Syros* in pers. 3. foem. sing. aoristi I. omnium formarum, excepta prima activa Ktal, in forma altera: ܢܶܝܳܢ personae 3. foem. plur. aor. I. omnium formarum, et in 2. foem. plur. imperativorum.

Porro saepius in flexione participiorum utriusque dialecti, conf. Parad. masc. 6. chald., IX. syr., et foem. *f* chald., 8. 9. syr.

Denique in Syrorum infinitivis, excepto Ktal, in quibus Chaldaei retinent א motam, et rarius tantum mutant in י, ut: הַשְׁנָיָה (inf. Aktel) Dan. 6, 9.

Vel 2. א ו mutatur in literam י ܝ *quiescentem*, id quod tantum obtinet in aoristi I. persona 2. sing. et plur. utriusque generis, et in 1. sing. et plur., in quibus personis apud Chaldaeos lit. י in Ktal plerumque quiescit in ֵ, in reliquis

vero formis, et saepe etiam in Ktal, quiescit in ◌ֵ; apud Syros autem in iisdem personis aoristi I. Ktal ܝ plerumque quiescit seu diphthongescit in ◌ܰܝ, in iisdem reliquarum formarum, et non raro etiam formae Ktal, in ◌ֵ.

β). Litera א ܐ *abjicitur*, nimirum

a. In *aoristi I.* Ktal persona 3. foem. sing. et 3. masc. plur. utriusque dialecti, et in 3. foem. plur. Syrorum.

b. In aoristi I. reliquarum formarum syriacarum persona 3. foem. plur.

c. In *aoristi II.* omnium formarum utriusque dialecti persona 2. foem. sing., (ubi ex ◌ֵܝܢ fit ◌ܰܝܢ), in 2. et 3. masc. plur., (ubi ex ܘܢ fit ܘܢ).

d. In plurali masc. *participiorum*, ubi terminatio ין◌ֵ ◌ֵܝܢ mutatur in ין◌ָ, ◌ܰܝܢ, conf. Parad. masc. 6. chald., IX. syr.

e. In *imperativorum* 2. foem. sing.; (ubi י◌ֵ mutatur in י◌ָ, et ܝ in ܝ◌ܰ), et in 2. masc. plur., (ubi ܘ mutatur in ܘ, et ו in ו◌ַ); atque in chaldaica 2. foem. plur., quae desinit in נָא◌ָ.

In Syrorum imperativis ◌ܝ ex 2. foem. sing. migravit in 2. foem. plur., in Ktal semper, et nonnunquam in reliquis etiam formis.

§. 60.

DE VERBIS ל״א ן CUM SUFFIXIS.

Singulari prorsus modo et Chaldaei et Syri verbis ultimae rad. א ן suffixa solent adnectere; conf. §. 11. in fine.

I. Apud *Chaldaeos* 1.) Persona 3. masc. sing. aoristi I. omnium formarum literam א et י *a*) plerumque abjicit, *b*) non raro quoque retinet, ut: *a*) חֲזַנִי II. Sam. 1, 7. חֲזָהִי Jud. 19, 3. תְלְנוּן Jes. 42, 5. אַחֲזִנּוּן (Aktel) II. Reg. 20, 13. *b*) בְּרָאַנִי Prov. 8, 22. חֲזָאָה Gen. 38, 15. אַחֲזְיַנִי Ezech. 11, 25. אַחֲזְיָךְ Deut. 4, 36.

2) Terminatio tertiae pers. sing. foem. aor. I. יַת ante omnia fere suffixa mutatur in תְ, ut: אַטְעְיָתְנוּן (Aktel) Hos. 4, 12.

3) Persona 2. et 1. comm. aoristi I. omnium formarum in singulari numero rarius, in plurali vero nunquam mutatur ante suffixa, ut: רְמִיתַנִי (2. pers.) Jon. 2, 4. חֲזִיתֵיה (1. pers.) Gen. 44, 28. Sed etiam, rarius quamvis, occurrit haec

forma: אֲחַסְּתַנִי (2. pers. Aktel) Ps. 71, 20. בְּנִיתָה (1. pers.) Dan. 4, 27.

4) Tertia plur. masc. aor. I. plerumque habet ו pro וֹ, et וּ pro וּ —, ut: חָזוּהָא Thren. 1, 7. עַטְעָיוּךְ Jes. 3, 12. Rarius occurrit: רְמוֹנוּן Jos. 10, 27. רְמוֹהִי Jer. 38, 9.

5) Personae aoristi II., quibus in fine nihil adcrescit, (3. masc. et foem., 2. masc., 1. comm. sing. et 1. comm. plur.), abjecta tertia radicali, verbum inter et suffixa, sub *a* §. 11. expressa, adsciscunt נ —, ut: אֶבְעֲנֵיה, Prov. 23, 35. In reliquis vero aoristi II. personis suffixa modo regulari accedunt.

6) Imperativorum personis, in vocalem desinentibus, suffixa, sub *b*. §. 11. indicata, absque mutatione et simpliciter adduntur, ut: רְמִיהִי Exod. 4, 3. אַחֲזֵינִי, אַשְׁקִינִי (Aktel), Exod. 33, 18. Gen. 29, 7. In Ktal occurrit etiam forma: קְרָהָ *lege illam* (illud), Jer. 36, 15., et in plurali offenditur etiam ו pro וֹ, ut: רְמוּנִי Jon. 1, 12.

7) Infinitivus Ktal vel sequitur paradigma 6. masc., ut: מֶחֱזֵיהּ *videre illum*, vel tertiam rad. amittit, ut: מֶחֱזְךָ *videre te*; utrumque habes in II. Sam. 13, 5. 6. מִבְכָּה Gen. 23, 2.

II. Apud *Syros* 1. In personis, exeuntibus in ܐܶ, (3. masc. sing. aor. I. Ktal, et 2. masc. sing. imperativorum Katel et Aktel), ܐ abjecto, ܶ pronuntiatur cum suffixis *b*., (sed cum ܘܗܝ tertiae pers. masc. sing.), ut: ܓܒܳܢ, Eph. 1, 4. ܢܓܒܶܝܘܗܝ II. Tim. 2, 4. ܚܰܘܳܢ Joh. 14, 8. ܐܰܝܬܳܝܘܗܝ Matth. 17, 17.

2. In personis, in ܝ desinentibus, vel, ܝ abjecto, ܘ tanquam consonans mota pronuntiatur cum suffixis *a*; ita in 3. masc. sing. aoristi I. formae II. et III., nonnunquam etiam I. formae, ut: ܢܚܰܘܝܰܢܝ Act. 10, 28. ܐܰܩܺܝܡܶܗ Luc. 4, 9., vel ܝ manet, et conjungitur cum suffixis *b*.; ita in 2. masc. sing. imperativi Ktal, et in priori casu ante suffixa ܟܘܢ ܟܶܝܢ, ut: ܦܣܽܘܩܶܝܗ Matth. 5, 29., ܢܚܰܘܶܝܟܘܢ Matth. 3. 7.

3. Aoristi I. personae: 3. foem. et 1. comm. sing. cum suffixis *a*., et 2. masc. sing. cum suffixis *c*., in

omnibus formis immutatae manent. Ita etiam personae: 3. foem., 2. masc. et foem. et 1. comm. in numero plur. aoristi I. omnium formarum, et 2. ac 3. masc. et foem. in plur. aoristi II. omnium formarum cum suffixis *c.* regulari modo conjunguntur.

4. In personis, quae in ܘ otiosum terminantur, ܘܳܐ pro ܘܶ, et ܘܽܢ pro ܘܢ pronuntiatur cum suffixis *b.*; sic in 3. masc. plur. aoristi I. omnium formarum, et in 2. masc. plur. omnium imperativorum, ut: ܚܙܳܐܘܽܗܝ, Matth. 2, 10. in aor. I., et Hebr. 3, 1. in imper.; ܢܰܣܝܽܘܢܝ Hebr. 3, 9. in aor. I. Katel.

5. Terminatio personarum in ܐ mutatur in ܝ, et adnectuntur suffixa *b.*; sic in 3. masc., 2. masc. et foem., 1. comm. sing. et in 1. comm. plur. aoristi II. omnium formarum, ut: ܐܶܫܪܶܝܟ Joh. 19, 10. ܢܶܪܥܶܝܘܗܝ Matth. 2, 6., ܢܶܦܪܶܩܰܢ Tit. 2, 14. ܢܫܰܘܶܝܟܽܘܢ I. Thess. 1, 11.

6. Personae imperativorum foeminini generis: ܓܠܳܝ et ܓܠܳܝܝܢ vel ܓܠܰܝܢ, sonant: ܓܠܳܝܢ vel ܓܠܳܐܝ

cum suffixis *b.*, et ܢܝ cum suffixis *c.*, ut: ܐܰܠܨܳܐܢܝܗ̱ܝ, II. Sam. 14, 10. ܐܰܫܩܺܝܢܝ Gen. 24, 17. ܟܰܣܘ̈ܢܝ (plur.) Luc. 23, 30.

7. In infinitivo Ktal pro ܐ̱ ponitur ܘ, ut: ܠܡܶܚܙܳܝܳܟ Luc. 8, 20. ܠܡܰܘܒܳܕܶܗ Matth. 2, 13. Sed ante ܟܘܢ et ܟܝܢ, abjecto ܐ, manet ܶ, ut: ܠܡܶܣܢܳܟܘܢ Joh. 7, 7.

§. 61. TERTIA CLASSIS: DE VERBIS DUPLICITER IRREGULARIBUS.

De verbis tertiae *classis* nihil in specie erit dicendum, sequuntur enim regulas verborum primae et secundae classis illorum, ad quae pro duplici litera irregulari pertinent. Adferimus tamen exercitii gratia difficiliora quaedam horum verborum exempla:

I. Verborum פ״ן ܢ et ל״א ܢ, ut: נְדָא *adspersit*, ܢܣܳܐ *probavit*, in Aktel: אַדִּי aor. I., יַדִּי aor. II., מַדִּי part.; ܐܰܣܘ imp. *probate*, II. Cor. 13, 5.

II. Verborum פ״א ܢ et ל״א ܢ, ut: ܐܶܣܳܐ אֲסָא *sanavit*, ܐܶܬܳܐ אֲתָא *venit*; in Ktal: אָתֵי *veniens*, אִיתֵי

veniam, יִיתְיָן *venient* foem. ܐ̄ܬܝ̈ܢ *venerunt* foem., ܬܳܐ *veni*, masc. ܬܳܝ *veni* foem. In Kattel: תַּסַּנְיֵיה *sanabis eum*, ܐܰܣܝܳܗ *sanavit*, ܐܰܣܰܘ *sanate*, ܐܰܣܶܐ *sanabo*, ܐܰܣܝܺܘܗܝ *sanabo eum*. In Ethkatal: ܐܶܬܰܐܣܝܳܝ *sanatae sunt* foem. אִתַּסִּיאוּ. In Aktel: מַיְתֵי *adducens*, ܐܰܝܬܺܝ *adduxit*, cet.

III. Verborum פ״י ܦܐ et ל״א ܢ, ut: יְמָא, ܝܡܳܐ *juravit*, ידא ܝܕܳܐ inus., sed in For. III *confessus fuit*; in Ktal יָמַן *jurantes*, masc., pro: יָמַיִן; תֵּימֵי *jurabis*; ܝܶܡܺܝܬ *juravi*, ܢܶܐܡܶܐ *jurabit*, ܡܶܐܡܰܐ *jurare*. In Aktel: יוֹמֵי, אוֹמֵינָךְ, תוֹמוֹן *juro tibi*, ܡܘܡܝܳܢܶܐ *exorcistae*, ܡܘܡܶܐ. אוֹדָאָה *confiteri*, אוֹדֵיתָא *confessus es*, נוֹדֵי *confitebitur*; ܐܘܕܝܬ *confessa est*, ܐܘܕܶܐ *confitebor*, *celebrabo*, ܡܘܕܶܝܘ *confiteri*, ܡܘܕܶܝܢܰܢ *confessi sumus*, (partic. cum pronom. §. 47.) ܐܰܘܠܶܦ *promisit*.

IV. Verborum ܠܐ et ܠܝ, ut: ܠܐܳܐ *laboravit*, *aegre tulit*, (hebr. לָאָה), ܟܐܳܐ *objurgavit*; in Ktal: ܠܐܰܘ masc., ܠܐܝ̈ foem. *laborarunt*; ܠܐܶܝܢ part. pass. in plur.; ܟܐܰܘ, *objurgarunt*, ܟܐܳܝ *objurga*, *cohibe*. In Aktel: ܢܰܠܐܶܝܟ *fessum te faciemus*; ܡܰܠܐܶܝܢ, part. plur.

In tironum gratiam ex praestantissima *Vateri* Grammatica inserimus §. sequenti tabulam omnium verborum irregularium et Chaldaeorum et Syrorum, cujus ope verba illa et cum verbo regulari et inter se facilius conferri, eorumque anomaliae uno quasi obtutu conspici possunt.

I. Forma activa

	Verbum regul.	V. פ״א	V. פ״ן
Aor. I. 3. Sing.	קְטַל	אֲכַל	נְפַק
3. Plur.	קְטַלוּ	regularis	regularis
Aor. II. 3. S.	יִקְטֻל	יֵאכֻל vel יֵיכֻל	יִפֻּק
3. Pl.	יִקְטְלוּן	יֵאכְלֻן	יִפְּקוּן
Imp. 2. S.	קְטֻל	regularis	פֻּק
2. Pl.	קְטֻלוּ		פֻּקוּ
Inf.	מִקְטַל	מֵאכַל vel מֵיכַל	מִפַּק
Part. act.	קָטֵל	vel מֵכַל	
Part. pass.	קְטִיל	regulare	regulare

I. Forma passiva

Aor. I. 3. S.	אִתְקְטֵל	אִתְאֲכֵל vel אִתְּכֵל	אִתְנְפֵק
3. Pl.	אִתְקְטֵלוּ	cet.	
Aor. II. 3. S.	יִתְקְטֵל	in reliquis	
Imper. 2. S.	אִתְקְטֵל	regulari modo	
Inf.	אִתְקְטָלָא	flectuntur.	
Part.	מִתְקְטֵל		

II. Forma activa

Aor. I. 3. S.	קַטֵּל	אַכֵּל	נַפֵּק
3. Pl.	קַטֵּלוּ	regularis	in reliquis
Aor. II. 3. S.	יְקַטֵּל	יְאַכֵּל vel יֵכֵּל	regulari
Imper. 2. S.	קַטֵּל		modo
Inf.	קַטָּלָא	regularis	flectitur.
Part. act.	מְקַטֵּל	regulare vel מַכֵּל	
Part. pass.	מְקַטַּל	regulare vel מְכַּל	

Ktal.

V. פ״י	V. ע״ו	V. ע״ע	V. ל״א
יְלַד	קָם	דַק	גְלָא
regularis	קָמוּ	דַקוּ	גְלוֹ
יֵילֵד vel יֵלֵד	יְקוּם	יְדוּק	יִגְלֵי
יִילְדוּן vel יִדַּע	יְקוּמוּן	יְדְקוּן	יִגְלוֹן
לֵד	קוּם	דֹק	גְלִי
לֵדוּ	קוּמוּ	דֹקוּ	גְלוֹ
מֵילֵד vel מִדַּע	מְקָם	מִדַּק	מִגְלֵא
	קָאֵם		גָלֵא
regulare		regulare	
	קָיִם		גָלֵא

Ithktel.

אִתְיְלֵד	אִתְקְיִם	אִדְּקַק	אִתְגְלִי
in reliquis		in reliquis	אִתְגְלִיו
regulari modo	יִתְקְיִם	regulari modo	יִתְגְלֵי
flectitur.		flectitur.	אִתְגְלִי
			אִתְגְלָאָה
			מִתְגְלֵי

Kattel.

יַלֵּד	קַיֵּם	דַקֵּק	גַלִּי
in reliquis	קַיֵּמוּ	in reliquis	גַלִּיאוּ
regulari modo	יְקַיֵּם	regulari modo	יְגַלֵּי
flectitur.	קַיֵּם	flectitur.	גַלִּי
	קַיָּמָא		גַלָּאָה
	מְקַיֵּם		מְגַלֵּי
	מְקַיַּם		מְגַלַּי

			II. Forma passiva
	Verbum regul.	V. פ״א	V. פ״ן
Aor. I 3. S.	אִתְקְטֵל	אִתְאֲכֵל, etiam אִתַּסִּי	אִתְנְפֵק
3. Pl.	אִתְקְטִלוּ	II. Reg. 2, 22. 8, 29.	
Aor. II.	יִתְקְטֵל	in reliquis	
Imper.	אִתְקְטֵל	regulari modo	
Infinit.	אִתְקְטָלָא	flectuntur.	
Partic.	מִתְקְטֵל		
			III. Forma activa
Aor. I. 3. S.	אַקְטֵל	אוֹכֵל vel אַיְכֵל	אַפֵּק
3. Pl.	אַקְטִלוּ	אוֹכֵלוּ	אַפִּקוּ
Aor. II.	יַקְטֵל	יוֹכֵל	יַפֵּק
Imper.	אַקְטֵל	אוֹכֵל	אַפֵּק
Infinit.	אַקְטָלָא	אוֹכָלָא	אַפָּקָא
Part. act.	מַקְטֵל	מוֹכֵל	מַפֵּק
Part. pass.	מַקְטַל	מוֹכַל	מַפַּק
			III. Forma passiva
Aor. I.	אִתַּקְטַל	אִתּוֹכַל	אִתַּפַּק
			IV. Forma activa
Aor. I.	שַׁקְטֵל	שׁוֹכֵל vel שַׁיְכֵל	
			IV. Forma passiva
Aor. I.	אִשְׁתַּקְטַל	אִשְׁתּוֹכַל	

	V. פ״י	V. ע״ו	V. ע״ע	V. ל״א
Ithkattal.				
	אִתְיַלַּד	אִתְקַיַּם	אִדַּקַּק	אִתְגַּלִּי
	in reliquis	אִתְקַיַּמוּ	in reliquis	אִתְגַּלִּיו
	regulari modo	יִתְקַיַּם	regulari modo	יִתְגַּלֵּי
	flectitur.	אִתְקַיַּם	flectitur.	אִתְגַּלֵּי
		אִתְקַיָּמָא		אִתְגַּלָּאָה
		מִתְקַיַּם		מִתְגַּלֵּא
Aktel.				
	אוֹלֵד	אֲקִים	אַדֵּק	אַגְלִי
	אוֹלֵדוּ	אֲקִימוּ	אַדִּקוּ	אַגְלִיאוּ
	יוֹלֵד	יְקִים	יַדֵּק	יַגְלֵי
	אוֹלֵד	אֲקִים	אַדֵּק	אַגְלֵי
	אוֹלְדָא	אֲקָמָא	אַדָּקָא	אַגְלָאָה
	מוֹלֵד	מְקִים	מַדֵּק	מַגְלֵא
	מוֹלַד	מְקָם	מַדַּק	מַגְלַי
Iththaktal.				
	אִתּוֹקַד	אִתְּקִים vel אִתְּקָם		אִתַּגְלִי
		Aor. II. יִתְּקָם		
		Part. מִתְּקָם		
Schaktel.				
	שֵׁיצִי			שַׁגְלִי
Ischthaktal.				
	אִשְׁתּוֹתַר			אִשְׁתַּגְלִי

I. Forma activa.

	Verbum regul.	V. ܐܟܠ.	V. ܩܡ.	V. ܢܦ.
Aor. I.	ܩܛܠ	ܐܟܠ	ܩܡ	ܢܦܩ
Aor. II.	ܢܩܛܘܠ	ܢܐܟܘܠ	ܢܩܘܡ	ܢܦܘܩ
Imper.	ܩܛܘܠ	ܐܟܘܠ	ܩܘܡ	ܦܘܩ
Infin.	ܡܩܛܠ	ܡܐܟܠ	ܡܩܡ	ܡܦܩ
Part. act.	ܩܛܠ	ܐܟܠ	ܩܐܡ	ܢܦܩ
Part. pass.	ܩܛܝܠ	ܐܟܝܠ	ܩܝܡ	ܢܦܝܩ

I. Forma passiva

Aor. I.	ܐܬܩܛܠ	ܐܬܐܟܠ	ܐܬܩܝܡ	ܐܬܢܦܩ
Aor. II.	ܢܬܩܛܠ	ܢܬܐܟܠ	ܢܬܩܝܡ	in reliquis
Imper.	ܐܬܩܛܠ	ܐܬܐܟܠ	ܐܬܩܝܡ	regulari
Infin.	ܡܬܩܛܠܘ	ܡܬܐܟܠܘ	ܡܬܩܝܡܘ	modo
				flectitur.
Part.	ܡܬܩܛܠ	ܡܬܐܟܠ	ܡܬܩܝܡ	

II. Forma activa

Aor. I.	ܩܛܠ	ܐܟܠ	ܩܝܡ	ܢܦܩ
Aor. II.	ܢܩܛܠ	ܢܟܠ	vel	in reliquis
Imper.	ܩܛܠ	pro alia forma	ܩܘܡ	regulari
				modo
Infin.	ܡܩܛܠܘ	ܡܟܠܘ	cet.	flectitur.
Part. Act.	ܡܩܛܠ	ܡܟܠ		
Part. Pass.	ܡܩܛܠ	ܡܟܠ		

Ktal.

V. ܟܐܒ	V. ܩܘܡ	V. ܣܝܡ	V. ܥܠ
ܟܐܒ	ܩܡ	ܣܡ	ܥܠ
ܢܟܐܒ	ܢܩܘܡ	ܢܣܝܡ	ܢܥܘܠ
ܟܐܒ	ܩܘܡ	ܣܝܡ	ܥܘܠ
ܡܟܐܒ	ܡܩܡ	ܡܣܡ	ܡܥܠ
ܟܐܒ	ܩܐܡ	ܣܐܡ	ܥܐܠ
ܟܐܝܒ	ܩܝܡ	ܣܝܡ	ܥܠܝܠ

Ethktel.

ܐܬܟܐܒ	ܐܬܬܩܝܡ	ܐܬܣܝܡ	ܐܬܥܠܠ
ܢܬܟܐܒ	ܢܬܬܩܝܡ	regulari modo flectitur in reliquis.	ܢܬܥܠܠ
ܐܬܟܐܒ	ܐܬܬܩܝܡ		ܐܬܥܠܠ
ܡܬܟܐܒܘ	ܡܬܬܩܡܘ		ܡܬܥܠܠܘ
ܡܬܟܐܒ	ܡܬܬܩܝܡ		ܡܬܥܠܠ

Katel.

ܟܐܒ	ܩܝܡ	ܣܝܡ	ܥܠܠ
regulari modo flectitur in reliquis.	ܢܩܝܡ	regulari modo flectitur in reliquis.	ܢܥܠܠ
	ܩܝܡ		ܥܠܠ
	ܡܩܝܡܘ		ܡܥܠܠܘ
	ܡܩܝܡ		ܡܥܠܠ
	ܡܩܝܡ		ܡܥܠܠ

II. Forma passiva

	Verbum regul.	V. ܩܐ.	V. ܣܐ.	V. ܒܝ
Aor. I.	ܐܶܬܩܛܠܐ	ܐܶܬܪܩܠܐ	ܐܶܬܪܒܒ	ܐܶܬܢܩܦ
Aor. II.	ܕܶܬܩܛܠܐ	ܕܶܬܪܩܠܐ	cet. vel	
Imper.	ܐܶܬܩܛܠܐ	ܐܶܬܪܩܠܐ	ܐܶܦܬܪܠܐ	regulari modo
Infin.	ܡܶܬܩܛܠܢܘ	ܡܶܬܪܩܠܢܘ	cet.	flectitur
Partic.	ܡܶܬܩܛܠܐ	ܡܶܬܪܩܠܐ		in reliquis.

III. Forma activa

Aor. I.	ܐܩܛܠܐ	ܐܘܩܠܐ v. ܐܩܠܐ	ܐܦܪܠܐ	ܐܩܦ
Aor. II.	ܢܩܛܠܐ	ܢܩܠܐ	ܢܦܪܠܐ	ܢܩܦ
Imper.	ܐܩܛܠܐ	ܐܘܩܠܐ	ܐܦܪܠܐ	ܐܩܦ
Infin.	ܡܩܛܠܢܘ	ܡܘܩܠܢܘ	ܡܦܪܠܢܘ	ܡܩܦܢܘ
Part. act.	ܡܩܛܠܐ	ܡܩܠܐ	ܡܦܪܠܐ	ܡܩܦ
Part. pass.	ܡܩܛܠܐ	ܡܘܩܠܐ	ܡܦܪܠܐ	ܡܩܦ

III. Forma passiva

Aor. I.	ܐܶܬܬܩܛܠܐ	ܐܶܬܘܩܠܐ		ܐܶܬܬܩܦ

IV. Forma activa

Aor. I.	ܦܩܛܠܐ	ܦܩܘܠܐ vel ܦܩܠܐ		

IV. Forma passiva

Aor. I.	ܐܶܦܬܩܛܠܐ	ܐܶܦܬܩܘܠܐ		

Ethkatal.

V. ܦܝ.	V. ܥܘ.	V. ܥܥ.	V. ܠܐ.
ܐܬܝܠܕ	ܐܬܬܩܝܡ	ܐܬܕܩܩ	ܐܬܓܠܝ
regulari modo flectitur in reliquis.	ܢܬܬܩܝܡ	regulari modo flectitur in reliquis.	ܢܬܓܠܐ
	ܐܬܬܩܝܡ		ܐܬܓܠܐ
	ܡܬܬܩܝܡܘ		ܡܬܓܠܝܘ
	ܡܬܬܩܝܡ		ܡܬܓܠܐ

Aktel.

ܐܘܠܕ	ܐܩܝܡ	ܐܕܩ	ܐܓܠܝ
ܢܘܠܕ	ܢܩܝܡ	ܢܕܩ	ܢܓܠܐ
ܐܘܠܕ	ܐܩܝܡ	ܐܕܩ	ܐܓܠܐ
ܡܘܠܕܘ	ܡܩܡܘ	ܡܕܩܘ	ܡܓܠܝܘ
ܡܘܠܕ	ܡܩܝܡ	ܡܕܩ	ܡܓܠܐ
ܡܘܠܕ	ܡܩܡ	ܡܕܩ	ܡܓܠܝ

Eththaktal.

ܐܬܬܘܬܒ	ܐܬܬܩܝܡ		ܐܬܬܓܠܝ

Schaktel.

ܫܘܕܥ			ܫܓܠܝ

Eschthaktal.

ܐܫܬܘܕܥ			ܐܫܬܓܠܝ

§ 63.

DE USU VERBORUM.

I. Aramaeorum verbum multo religiosius, quam Hebraeorum vel Arabum, concordare cum nominis genere et numero, sed nihilo minus saepe occurrere constructionem verbi ad sensum, supra jam observavimus § 18. V. p. 36.

II. Verbis intransitivis seu neutris, Syri inprimis, non raro passivo sensu utuntur, ut: ܛܥܳܐ *errare*, pro: *decipi* πλανᾶσθαι, Luc. 21, 8. Joh. 7, 47.; ܝܩܶܕ יְקַד *arsit*, pro: *combustus fuit*, Matth. 13, 30. Hebr. 13, 11.; ܢܦܰܠ *cecidit*, pro: *conjectus*, *dejectus est*, Matth. 3, 10. Joh. 5, 24.; ܢܦܰܩ *egressus est*, pro: *ejectus est*, Matth. 8, 12. Luc. 16, 4.; ܣܠܶܩ *ascendit*, pro: *extractus*, *evulsus est*; ܥܰܠ *ingressus*, pro: *illatus est*, Lev. 10, 18. Act. 21, 37.; ܩܳܡ *stetit*, pro: *constitutus est*, sensu ecclesiastico. Imo tota activa constructio ponitur pro passiva, ut: Dan. 5, 21. וְלִבְבֵהּ עִם־חֵיוְתָא שַׁוִּי — עִשְׂבָּא כְתוֹרִין יְטַעֲמוּנֵּהּ *et cor ejus cum bestiis posuerunt — herbis instar taurorum pascebant eum*, utrumque verbum impersonaliter, pro: *mens illius bestiis similis facta*

est — *ipse herbis instar taurorum pastus est:* er sank zur Unvernunft der Thiere herab, — wurde mit Gras gefüttert, wie Stiere.

III. Verba e contrario passiva non solo sensu reciproco, ut: ܐܬܪܚܩ *elongatus est*, pro: *se elongavit, abiit*, sed, deponentium instar, plane activo sensu veniunt, ut: ܐܬܠܥܣ, *ruminavit*, ܐܬܚܫܒ, *cogitavit*, ܐܬܒܝܢ *intellexit*. Conf. § 36.

IV. Composita verba vel simplicibus, vel modo periphrastico exprimuntur, adjectis quibusdam verbis vel particulis auxiliaribus, ut: Act. 26, 5. *praescientes* ܩܕܡܝܢ; Marc. 13, 23. *praedixi* ܩܕܡܬ ܐܡܪܬ (*occupavi dixi*); Joh. 20, 4. ܪܗܛ ܩܕܡܗ *cucurrit praevenit eum*, pro: *praecucurrit*; Matth. 5, 39. ܕܠܐ ܬܩܘܡܘܢ ܠܘܩܒܠ ܒܝܫܐ, *ut non stetis contra malum*, pro: μὴ ἀντιϛῆναι τῷ πονηρῷ, *non resistere malo;* Act. 25, 5. ܢܚܬܘܢ ܥܡܢ *descendant nobiscum*, pro: συγκαταβαντες; Rom. 11, 20. ܠܐ ܬܬܪܝܡ ܒܪܥܝܢܟ, *non inflatus sis in opinione tua*, pro: μὴ ὑψηλοφρόνει, *noli superbire.*

V. Syri, adloquentes in secunda persona, post interveniens relativum vel participium, in tertiam personam deflectunt, ut: ܟܠ ܠܟ ܦܩܕ

ܒܪܘܚܐ ܐܘ ܒܪܢܫܐ ܕܕܐܢ ܚܒܪܗ, *non excusationem habes*, (*non est tibi eductio in spiritu*, ut Kirsch. Chrestom. Syr. p. 37. lin. 7.) *o homo! qui judicat proximum suum*; Rom. 2, 1. ܐܝܠܝܢ ܕܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܬܚܝܬ ܢܡܘܣܐ: (*dicite mihi vos*), *qui volunt* (pro: *vultis*) *esse sub lege*; Gal. 4, 21. ܐܘܪܫܠܡ ܐܘܪܫܠܡ ܩܛܠܬ ܢܒܝܐ ܘܪܓܡܬ ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܠܝܚܝܢ ܠܘܬܗ: *O Hierosolyma, Hierosolyma, occidens prophetas, et eos lapidans, qui missi sunt ad ipsum*, pro: *ad te!* Luc. 13, 34.

VI. Verba, quae significant : *confiteri, abnegare* (pro: *partes alicujus sequi, ab aliquo deficere*), cum *Beth* construuntur, ut: ܕܢܘܕܐ ܒܝ, *qui confessus fuerit in me*; ܕܢܟܦܘܪ ܒܝ, *qui abnegaverit in me*; וּכְפַר בִּתְחִיַּת מֵתַיָּא *et negavit vivificationem mortuorum*, Gen. 25, 34. Targ. Jerus.; simile Gen. 25, 29. Jonath.; וּכְפָרוּ בְּדַחֲלָא תַּקִּיפָא *abnegarunt Deum fortem*, Deut. 32, 15. Targ. Jerus.; Jer. 2, 27. Jonath., Ps. 12, 5. Targ. cet. Conferantur porro exempla in *Barhebraei* Chron. p. 162. lin. ult., p. 249. lin. 4., p. 514. lin. 7.; p. 562. lin. 6. a fine; p. 580. lin. antep., et textus graecus N. F., Matth. 10, 32. Luc. 12, 8.

אוֹדִי ܐܘܕܝ *confessus fuit*, cum dativo significat: *gratias referre*, sed cum accusativo: *laudare, celebrare*; conf. Matth. 11, 25.

§. 64. SINGULARES EXPRESSIONES AC PHRASES.

Tirones ut facilius intelligant, qua ratione, mira prorsus ac singulari, Orientales non raro cogitata sua exprimant, nonnullas insignes expressiones ac phrases adponimus ex *J. D. Michaelis* Gramm. Syr. §§. 111 et 114.

1. ܥܐܠ ܡܢ ܬܪܥܐ *ingrediens ex porta*; ܣܠܩ ܡܢ ܕܘܟܬܐ ܐܚܪܢܝܐ *ascendens ex alio loco*, (per alium locum), *Joan.* 10, 1. 2. Chaldaei id exprimunt per: מֵעַל בְּתַרְעָא *ingredi per portam.* Conf. Marc. 7, 19. καὶ εἰς (pro: δια) τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, *et in* (per) *latrinam exit.*

2. ܟܕ ܐܟܠܝܢ ܗܘܘ ܩܪܨܘܗܝ *cum comederent frusta, seu carnem ejus*, i. e. eum accusarent, calumniarentur, Matth. 27, 12; דְּי אֲכָלוּ קַרְצוֹהִי *qui eum accusaverunt*; ܐܬܐܟܠ ܠܗ ܩܪܨܘܗܝ *accusatus est*, *Luc.* 16, 1. Hinc: ܐܟܠ ܩܪܨܐ, אָכֵל קַרְצָא *accusator, obtrectator*, διαβολος, Matth. 4, 1. 5. 8. 11. 25, 41; ܡܐܟܘܠܬ ܩܪܨܐ *accusatio, obtrectatio*

Rom. 1, 30. Hebraei id exprimunt per: אָכַל בָּשָׂר *comedit carnem* (alterius).

3. *Necessum esse*, pro quo exprimendo linguis Orientalium verbum deest, Syri reddunt per ܐܠܨ *coegit*, ut: ܐܠܨܐ ܠܝ ܨܒܘܬܐ *cogit me res*, pro: necessum habeo, vel necesse est; *Phil.* 1, 24. ܗܠܝܢ ܕܐܠܝܨܢ *ea, quae coguntur*, pro: αναγκαια *necessaria, Act.* 15, 28.

4. Ope verbi ܐܬܐ Syri varias phrases formant, ut: ܕܬܬܩܕܡ ܬܐܬܐ ܠܟ *quod ante te venias* i. e. proficias, progrediaris, *I. Tim.* 5, 15. ܐܬܝܬ ܒܬܪ ܝܘܠܦܢܝ *secutus es meam doctrinam;* ܕܐܬܝܢ ܗܘܝ ܒܬܪܗ *quae eum secutae erant*, conf. ὀπισω ἐλθειν *Matth.* 3, 11. 4, 19. 16, 24. *Marc.* 1, 17. 8, 34. *Luc.* 9, 23. 14, 27. *Joan.* 12, 19. ܐܬܝܢ ܗܘܝ ܕܡܥܘܗܝ *veniebant lacrimae ejus*, germ. *die Thränen kamen ihm*, pro: lacrimabatur, collat. *Ezech.* 24, 16. וְלֹא תָבוֹא דִמְעָתֶךָ *nec oborientur tibi lacrimae.*

5. ܐܬܒܐܫ ܠܗܘܢ *malum fuit* seu *visum est illis*, i. e. *displicuit, Matth.* 26, 8. Chald. שְׁגִיא בְּאֵשׁ עֲלוֹהִי *valde ei displicuit;* Hebr. רַע בְּעֵינָיו.

6. ܒܛܠ *desiit, vacavit,* deinde ut Latinorum: *vacare literis,* pro: *operam dare, studere.* ܠܐ ܒܛܝܠܐ ܠܟ *nonne curae tibi est? an nihil tua interest? Marc.* 4, 38., ܐܬܒܛܝܠ ܥܠܘܗܝ ܒܛܝܠܘܬܗ *vacavit super eo* pro: *curam ejus gessit.*

7. *Fiducia* (παῤῥησια) redditur per: ܓܠܝܢ ܐܢܝܢ ܐܦܝܢ *retecta est facies nostra,* i. e. παῤῥησιαν ἔχομεν, *fiduciam habemus, I. Joan.* 3, 21., unde: ܓܠܝܘܬ ܐܦܐ et ܐܦܐ, ܦܪܗܣܝܐ *retectio faciei,* pro: παῤῥησια *Phil.* 1, 20. *I. Tim.* 3, 13. *Hebr.* 3, 6. Ita quoque: ܦܪܗܣܝܐ ܓܠܐ *retecto oculo,* pro: *aperte, palam Joan.* 16, 25. 18, 20. *II. Cor.* 3, 12. *Hebr.* 4, 16. Chaldaei dicunt: גְּלֵי אוּדְנָא *aurem retexit,* pro: *revelavit, intelligentiam praebuit.*

8. ܟܪܝܬ ܠܗ ܒ — scil. ܪܘܚܐ vel ܢܦܫܐ, *confossus, abscissus vel decurtatus est ei,* scil. *spiritus* i. e. *tristatus est, Luc.* 18, 23. 24. Chaldaice idem: מִן דְּכַרְיָא רוּחֵהּ. Similis, non vero eadem, phrasis est: ܕܠܐ ܬܬܟܪܐ ܠܟܘܢ, *ut ne succidatur vobis* scil. *halitus* vel *spiritus* i. e. *ut ne segnescatis, Hebr.* 6, 12. inde: ܟܘܪܗܢܐ *torpor, negligentia,* 10, 39. Hebr. קְצַר רוּחַ. Contra vero: ܢܓܝܪ ܪܘܚܗ *protrahens spiritum suum, longanimis,* I. Cor. 13, 4.

ܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܐ vel ܡܓܪܬ ܪܘܚܐ, *longanimitas*, I. Tim. 1, 16. Hebr. 6, 12. חוּבָא נַגִּירָא הִיא רוּחָה *caritas longanimis est*.

9. ܡܛܝܐ ܒܐܝܕܝ ܡܪܗ *pertingens in manibus domini ejus* i. e. *potest dominus ejus*, *Rom.* 14, 4. ܕܡܛܝܐ ܒܐܝܕܘܗܝ, *qui potest*, *Hebr.* 11, 19.

10. ܒܐܦܐ ܢܣܒܝܢ ܐܢܬܘܢ *faciem accipitis* προσωποληπτεῖτε *Jac.* 2, 9. ܡܣܒ ܒܐܦܐ *acceptio faciei*, προσωποληψία *Matth.* 23, 28. ܢܣܒ ܒܐܦܐ *acceptor facierum, hypocrita,* Matth. 7, 5. Chaldaice vero dicitur sensu bono: נְסֵיבִית אַפָּךְ *honore te prosequutus sum*. Usurpatur etiam ut Hebr. לְפָנִים et לִפְנֵי, v. c. ܩܕܡ ܐܦܝܟܘܢ *coram vobis*.

11. ܕܬܥܒܕܘܢ ܡܣܩܢ ܠܪܫܐ *ut faciatis ascendere ad caput*, *vel ad summum* i. e. *ad felicem exitum perducatis*, *V. Mos.* 29, 9.

12. ܢܦܩ ܗܘܐ ܪܘܚܐ *spiritus vel halitus exibat*, i. e. *defendebat se*, *Act.* 26, 1; ܒܡܦܩ ܪܘܚܝ *in apologia mea*, *II. Tim.* 4, 16.; chald. פִּתְחוֹן פֶּה Conf. *Kirsch.* Chrestom. p. 37. lin. 7. ܥܒܕ ܡܦܩܐ ܒܪܘܚܐ ܠܚܟܝܡܐ, *fecit eductionem in spiritu* (i. e. fecit excusationem) *Chakimo*.

13. ܕܢܣܝܡܘܢ ܒܪܝܫܐ *ut ponerent in capite*, pro: *punirent*, *Act*. 4, 21., unde: ܣܝܡܬ ܒܪܝܫܐ, vel conjunctim: ܣܝܡܬܒܪܝܫܐ *positio in capite*, pro: *poena*, *supplicium*, *Act*. 22, 5. *Hebr*. 10, 29. ܣܡ ܥܠ *cinxit*, *circumdedit*; ܣܡ ܟܬܒܐ ܥܠ *composuit librum contra* (aliquem). *Asseman*. *T. I. bibl. Or. p.* 169. ܣܡܬ ܒܠܒܟ *posuisti in corde tuo* i. e. *constituisti*, *Act*. 5, 4. Hebr. שׂוּם לֵב עַל, et Chald. שְׂוָא לֵב *deliberavit*, *consideravit*; ܣܡܬ ܒܪܥܝܢܝ *posui in mente mea* i. e. *decrevi*, *Tit*. 3, 12. (cujus phrasis significatio in deteriorem quoque partem flexa occurrit, v. c. ܣܝܡܬ ܡܚܫܒܬܐ, *suspicio*, *I. Tim*. 6, 4.); ܣܡܢ ܠܒܢܝܐ, *posuit nos in filios* i. e. *adoptavit*, *Eph*. 1, 5. ܣܝܡܘ ܠܟܘܢ ܣܝܡܬܐ, *ponite vobis positiones* i. e. *congerite vobis thesauros*, *Matth*. 6, 19. 20.

14. ܣܢܝܩܐ ܗܘܐ ܠܗ *Opus erat ei*, i. e. *oportebat eum*, *Joan*. 4, 4. ܒܝܫܐܝܬ ܥܒܝܕܝܢ, *male adfecti*, i. e. *aegroti*, *Marc*. 1, 32. 34. 2, 17.

15. ܥܒܪ ܥܠ ܚܡܪܐ *transiens super vinum*, i. e. παροινος *vinosus*, *I. Tim*. 3, 3. *Tit*. 1, 7.

16. ܥܠ ܠܗ ܠܫܢܘܗܝ, *intravit sibi in annos suos*, i. e. ἡλικιαν ἐχει, *aetatem habet*, germ.

Er ist zu seinen Jahren gekommen, *Joan.* 9, 21. 23. collat. hebr. בָּא בַיָּמִים *I. Mos.* 18, 11.

17. ܫܕܪܬܘܢ ܒܳܬܪܝ, *misistis post me* i. e. μετεπεμψατε με, germ. Ihr habt nach mir geschickt; *Luc.* 19, 28.

18. ܡܪܡܐ ܪܓܠܬܐ ܥܠ ܐܪܥܐ *jacere vel figere pedes humi* i. e. *ire*, *Michael. Chrestom.* p. 79; ܪܡܐ ܒܥܪܣܐ, *projectus in lectum* i. e. *ex morbo decumbens*, *ibid.*; Hebr. נָפַל בְּמִשְׁכָּב, *II. Mos.* 21, 18. Chald. נְפַל לְבוּטְלָן; ܐܪܡܝ ܣܚܘܬܐ *projecit natationem*, i. e. *natavit*, *Act.* 27, 42. 43. ܐܪܡܝ ܠܒܢܐ *lateres confecit*, *II. Mos.* 5, 7. 16.; ܐܪܡܝ ܣܗܕܘܬܐ ܒܥܡܐ, *projecit testimonium in populum*, i. e. *obtestatus est populum*, *II. Mos.* 19, 12.

19. ܙܩܦ, זָקַף *sustulit*, *erexit*, *elevavit*, ܐܙܕܩܦ *elevatus*, *in crucem actus est*; Joh. 3, 14. 12, 32. coll. Luc. 23, 32.

20. ܡܘܠܝܐ ܕܠܒܐ *implementum cordis*, i. e. *solatium*, Phil. 2, 1. ܕܢܡܠܘܢ ܠܒܗܝܢ, *ut implerent cor illarum* i. e. *consolarentur illas*, Joh. 11, 19. id quod exprimunt Hebraei per: דִּבֵּר עַל לֵב, *loqui ad cor*, Jes. 40, 2.; Syri nempe videntur ܡܠܐ *implevit* permutasse cum: ܡܠܠ *loquutus*

fuit, quare in N. F. etiam offenditur πληροω *implere*, pro: *loqui*, Matth. 5, 17. Rom. 13, 19. coll. I. Macc. 4, 19. *Joseph. Antiq.* XII. 7, 4.

CAPUT IV.

De Particulis.

§. 65. DE PARTICULIS IN UNIVERSUM.

Ad particulas referuntur *adverbia*, *praepositiones*, *conjunctiones* et *interjectiones*. Aliae porro sunt *separatae*, quae per se subsistunt, aliae *inseparabiles*, seu, adnexae semper aliis vocibus vel ab initio vel in fine; multae praeterea, quod adtinet illarum originem, sunt vel verba vel nomina, quare et numerum et constructionem cum suffixis admittunt; de quibus tamen omnibus, satis quippe ex hebraica lingua jam notis, dicere copiosius, esset supervacaneum. Inseparabilium idem fere est numerus, et plurimae illarum eaedem sunt cum hebraicis; separatarum vero Syri inprimis longe majorem copiam habent, quam Hebraei. *) Nam praeter adverbia, a nominibus

*) Semiticae tamen linguae, in universum omnes artificioso quippe periodorum nexu destitutae, facile carent particularum, inprimis conjunctionum, copia; conf. *Winer* Ueber die Armuth der hebr. Spr. Leipzig, 1820 S. 27. 28.

et participiis derivata, de quibus §. sequenti dicemus, nonnullae quoque particulae ex graeca lingua immigrarunt, ut: ܓܝܪ γαρ, ܡܢ μεν, ܕܝܢ δε, ܡܘܠܠܘܢ μαλλον, ܡܠܝܣܛܐ μαλιστα, ܐܪܐ ἀρα, ܐܠܐ ἀλλα, ܐܝܩܐ εἰκῆ cet. Nibilo minus non raro adverbia modo periphrastico exprimuntur aut per substantiva cum praepositione aliqua, ut: ܒܩܘܫܬܐ *revera*, ܠܐ ܦܣܩܐ, *adsidue*, ܡܚܕܐ, (pro: ܡܢ ܚܕܐ ܫܥܬܐ), ἐξαυτης, *statim*, ܡܢ ܫܠܝ, ܡܢ ܫܠܝܐ, vel ܡܫܠܝܐ (*ex quiete*) *statim*; עד סַרְהוֹבְיָא ، בְּסַרְהוֹבְיָא *festinanter*, *propere*; aut per verba, ut: ܩܕܡܬ ܐܡܪܬ *dixi antea*, *praedixi*; וִיהוֹן מְקַדְּמִין לְמִשְׁאַל Gen. 49, 8. *Illi primum* (*praevenientes*) *precabuntur*. Conf. §. 63. Exhibebimus jam in tironum gratiam cujuslibet generis particulas, saepius occurrentes, quarum denique nonnullis, notatu dignioribus, notas in specie quasdam adjiciemus.

§. 66. DE ADVERBIIS.

Adverbia Syrorum, quae ab adjectivis vel participiis derivantur, propriam habent terminationem status constructi foeminini in ܝܬ, ܘܐܝܬ— ܐܝܬ ut: ܐܚܪܝܐܝܬ *postremo*, ܩܕܡܝܐܝܬ ܩܕܡܐܝܬ *pri-*

mum, ܬܢܝܢܘܬ *secundo*, *iterum*, ܐܠܗܐܝܬ *divine*, ܕܟܝܐܝܬ *pure*, ܙܕܝܩܐܝܬ *juste*, ܐܪܡܐܝܬ *aramaice*, cet. Chaldaeorum quoque pauca adverbia desinunt in ־וּת, תִּנְיָנוּת Dan. 2, 7, et ־ִית, ut: אֲרָמִית *aramaice*, עִבְרִית *hebraice*, cet.

Multa porro praeter haec Aramaeorum sunt adverbia:

I. Gradus et comparationis:

אוּף, אַף etiam.

הֵיךְ דֵּין, הֵיךְ, sicut, quomodo?

הֵיכְנָא, הָכִי ita.

לְחוּד, בִּלְחוּד tantum, etiam.

לַחֲדָא valde.

ܐܦ etiam.

ܐܝܟܢܐ, ܐܝܟ, sicut, quomodo?

ܗܟܢܐ ita.

ܛܒ valde.

ܒܠܚܘܕ, ܒܠܚܘܕ tantum.

ܡܠܠܘܢ, μᾶλλον, praecipue, magis.

II. Temporis:

אֱדַיִן seu בֵּאדַיִן, tunc temp.

אֵימָתַי quando?

עַד אֵימָתַי quousque?

אֶתְמָלֵי vel תְּמָלֵי heri.

ܐܟܚܕܐ simul, una.

ܐܡܬܝ quando?

ܐܬܡܠܝ heri.

ܒܚܪܬܐ tandem (in fine).

ܒܬܪܟܢ postea.

ܗܝܕܝܢ tunc temp.

בָּתַר־כֵּן postea (post sic).	ܗܫܐ nunc.
הַשְׁתָּא nunc.	ܝܘܡܢܐ hodie.
	ܟܒܪ jam nunc, aliquando.
יוֹמָנָא hodie.	ܠܩܘܕܡ ante.
כְּעַן, כְּדוּ, כְּדוּן nunc.	ܡܚܕܐ statim.
	ܡܚܪ cras.
מְחָר cras.	ܡܛܘܡ unquam.
עוֹד adhuc.	ܥܕܟܝܠ ܠܐ nondum.
מִיַּד statim, subito.	ܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ quamdiu, quousque?
עַד כְּעַן, עַד כְּדוּן hucusque.	ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ usque nunc.

III. Loci:

הֵיכָא, הָאן, אָן ubi?	ܐܝܟܐ ubi?
הַלְכָא, כָּא hic, huc.	ܟܐ hic, huc.
מִכָּא hinc.	ܡܟܐ hinc.
תַּמָּן ibi.	ܥܕܡܐ ܠܐܝܟܐ quorsum.
מְנָן, אֵי כְדֵין, מֵהֵיכָא, unde?	ܥܕܡܐ ܠܗܟܢ hucusque.
	ܬܡܢ ibi.

IV. Interrogationis:

הֲ vel הַ, (ut hebr.), אִין. Syri interrogationem exprimunt vel simpliciter per seriem contextam, ut: Matth. 11, 3., vel per part. ܟܝ, (ut

Graecorum ἄρα, לְמָן), aut : לְמָא ,לְמָן, ܠܡܢܐ, ܡܢܐ seu ܡܛܘ, cur? quare?

V. Negationis:

לָא, ܠܐ ܠܘ, non. הֲלָא nonne? ܠܘ vel ܠܘܗܝ nonne? conf. οὐκ ἰδοὺ Act. 2, 7.

VI. Confirmationis:

בְּרַם ,פּוֹן ; ܐܡܝܢ, ܒܪܡ, profecto, omnino.

VII. Probabilitatis:

מָאִים כבַּן fortasse.

VIII. Aliarum circumstantiarum:

בְּבַטְלָא ,מַגָּן, ܣܪܝܩܐܝܬ (εἰκῆ), ܡܓܢ, frustra gratis. בְּלֵל ܟܠܗ ܟܠܡܕܡ, ܟܠܗܘܢ, omnino, cet.

§. 67. DE PRAEPOSITIONIBUS.

Praepositiones usitatissimae sunt:

בְּ in	ܒ in
גַּב apud	ܠ ad
לְ ad	ܠܘܬ apud
לְוַת apud, ad	ܡܢ ab, ex
מִן ab, ex	ܥܕܡܐ ܠ usque ad
עַל super, ad	ܥܠ super, contra, propter
עִם cum	ܥܡ cum
קֳדָם coram, ante	ܩܕܡ coram, ante

Praeterea occurrunt:

אָחוֹר post	ܒܝܢܝ vel ܒܝܢܬ inter
בְּגִין, בְּדִיל propter	ܒܠܥܕ, ܕܠܐ, ܠܐ, sine
בֵּין inter	ܒܒܬܪ, ܒܬܪ post
בְּלָא, דְּלָא, דִּילָא sine	ܚܘܠܦ, ܚܠܦ, pro
בָּתַר post	ܚܕܪ vel ܚܕܪܝ circa
חֲלַף, חִלּוּף pro	ܠܘܩܒܠ adversus, contra
כְּפוּם, לְפוּם juxta, secundum	ܡܛܠ propter
עַד usque	ܠܘܬ juxta
קֳבֵיל, לָקֳבֵיל coram	ܓܒ vel ܓܒܝ versus
קֳדָם, קֳדָם ante, coram	ܩܕܡ, ܩܘܕܡܝܢ coram
תְּחוֹת subter, sub	ܬܚܝܬ, ܬܚܘܬ, sub

cet.

§ 68. DE CONJUNCTIONIBUS ET INTERJECTIONIBUS.

Conjunctiones sunt:

אֵיךְ, הֵיךְ, כְּ, ita, sicut, quemadmodum	ܐܘ aut
	ܐܝܟ, ܐܟܘܬ, ܐܝܟܢܐ, ut, quemadmodum
אִין si	ܐܠܐ ἀλλα, sed, tamen (vel: nisi)
אִין — אִין sive — sive	ܐܠܐ ܐܢ si non, nisi
אֱלָהֵין nisi	ܠܘ si
אַף — אַף tam — quam	ܠܘܠܐ si non
אֲרֵי, אֲרוּם quia, nam	

בְּדִיל דְּ, אֱלָהֵן דְּ propterea, quod

דְּ vel דִּי ut, quod, quia

דִּלְמָא, דִּי לָא ne

הֵן si

וְ et

חֲלַף, חֲלַף דְּ propterea, quia

כְּדִי, כַּד quum

כֵּיוָן דְּ postquam

כָּל קֳבֵל דִּי } quia, vel:

כָּל קֳבֵל דְּנָה } quamvis

לָהֵן ergo

מִטּוּל דְּ quia

עַד דִּי usque

עַל כֵּן, עַל דָּא, עַל דֵּין, propterea

cet.

ܐܶܢ si

ܘܶܐܢ — ܘܶܐܢ sive — sive

ܒܓܠܠ propterea

ܒܪܡ attamen

ܓܝܪ γαρ enim

ܕ ut, quod, quia (et praecipue, ut: ὅτι, ante verba illius, qui loquens inducitur, conf. Agrellii Otiola Syr. Lund. 1816. § II. p. 19 — 28.)

ܕܝܢ δε vero

ܕܠܡܐ ne

ܕܡ ut

ܗܟܝܠ itaque

ܘ et

ܟܕ quum, quando

ܟܕ ܐܦ quamvis

ܟܝ ergo, inpr. post pron. interrog.

ܠܡ nimirum

ܡܐ ܕ quum

ܡܕܝܢ, ܡܟܝܠ itaque

ܡܢ, ܡܢ μεν, quidem

ܡܛܘܠ ܕ, ܥܠ ܕ, ܡܛܠ ܕ, ܥܕܠܐ antequam
propterea, quod ܥܕܡܐ ܕ, usque, cet.

Interjectiones sunt:

הֵן ,הָא ,אֱלוּ ecce! ܗܐ, ܐܘ, ܐܘܝ o! לְוַאי ,לְוַי ,לְוַי,
ܐܠܘ, ܠܘܝ, utinam! וַי ,הֲבַל ,הָבוּל, ܘܝ, vae!
בְּבָעוּ ,ܒܒܥܘ, quaeso, cet.

§ 69. DE PRAEFIXIS IN SPECIE: ב ,ל ,ו ,כ ,מ; ܒ, ܠ, ܘ.

De his praefixis in specie quaedam nobis veniunt observanda. Aramaeorum praefixae: ܒ ב, ܠ ל, ܘ ו, et praeterea Chaldaeorum: כ, מ cum iisdem Hebraeorum conveniunt; ܘ ו tamen nunquam est conversivum, sed sola conjunctio; et ܠ ל non genitivum, sed dativum tantum et accusativum indicat. (*Jahn* Gramm. hebr. 3. edit §§. 38. 39. 65. cet.) Chaldaicae porro easdem cum hebraicis vocalium mutationes subeunt, quarum analogiam sequuntur syriacae cum ܕ, (de qua §. sequenti cemus), quae

I. Ante literam vocis motam, ex defectu signi Schwa, nullam habent vocalem, ut: ܒܟܠ, ܘܡܠܟܐ, ܠܡܠܟܐ; sed ante literam vocis quiescentem.

II. Ipsae praefixae aliquam adsciscunt vocalem, plerumque ◌ܲ, (conf. § 8. V. 7.), ut: ܒܲܩܕܡ, ܠܲܡܠܟܐ, ܒܲܡܕܝܢܬܐ. Idem obtinet, ubi prima vocis litera, per se quiescens, adsciscit vocalem a sequente ܐ, aut ܗ occultata, (§ 7. V. 5.) ut: ܒܲܡܪܐ pro: ܒܡܐܪܐ, ܠܲܗܘܢ pro: ܠܗܘܢ.

Excipiuntur 1. ܫܬܐ 6. et ܫܬܝܢ 60., ante quae numeralia praefixae acquirunt ◌ܸ, quia illa duo vocabula proprie sonare deberent: ܐܫܬܐ, ܐܫܬܝܢ, ut: ܒܫܬܐ.

2. ܩܘܕܡ et ܩܘܡ, quae remittunt vocalem ܘ◌ in praefixas, ut: ܒܩܘܕܡ, ܠܩܘܡ; ubi autem in fine accrescit syllaba, praefixae sequuntur regulam I, ut: [illegible].

III. Literae vocabulorum initiales: ܐ, ܝ, vel ܗ, (conf. § 7. V. 6.) vocalem suam etiam remittunt in praefixas, ut: ܒܐܪܥܐ *in terra*, ܒܐܠܦܐ *in nave*, ܠܐܝܕܐ *manum*, ܘܐܒܕ *et periens*, ܒܐܘܪܚܐ *in via*, [illegible] *et meminit*.

§ 70. DE PRAEFIXA ד ,ܕ.

Praefixa ד, (vel separata: דִּי), ܕ, (conf. § 14.) praefigitur eadem ratione, ut praecedentes particulae; praeterea

I. Vel est relativum, vel conjunctio, vel signum, ad instar Graecorum ὅτι, induci aliquem loquentem, vel signum genitivi; tanquam conjunctio saepe ante aoristum II. abjecta debet suppleri, conf. § 42. II.

II. Saepe post: ܐܶܢ, ܐܶܢܗܽܘ, *si*, ܐܶܢ ܠܳܐ *nisi*, abundat, ut: ܐܶܢ ܗܽܘ ܕܫܳܘܶܐ ܒܰܝܬܳܐ, *si digna est domus*, (*si est*, *ut* cet.)

III. Composita ד׳, דִי, ܕ, cum לָא ܠܐ significat *sine*, ut: לֶהֱוֵא מִתְיְהֵב לְהֹם יוֹם בְּיוֹם דִּי־לָא שָׁלוּ, *Detur illis quotidie sine intermissione, (perpetuo)*, Esr. 6, 9.; עַד דִּי הִתְגְּזֶרֶת אֶבֶן דִּי־לָא בִידַיִן *donec abscissus est lapis sine manibus;* bis ein Stein herunterrollte, durch keines Menschen Hand bewegt; Dan. 2, 34. ܕܰܠܳܐ ܗܳܕܶܐ ܠܳܐ ܡܶܫܟ̈ܚܳܢ ܗ̈ܘܰܝ ܠܡܶܣܬܰܟܠܽܘ ܠܰܢ: *quae sine hoc non fuissent possibilia a nobis intelligi, (non intelligi potuissent); Kirsch* Chrestom. p. 182. lin. 16. Chaldaei tamen persaepe *sine* exprimunt per: בְּלָא, ut Hebraei per: בְּלִי, בְּלֹא, Arabesque per: بِلا; imo Syri quoque nonnunquam per ܒܠܳܐ, ut: ܕܠܳܐ ܒܠܳܐ ܡܰܪܕܽܘܬܳܐ ܬܚܰܣܕܽܘܢ ܠܰܢ; *ut non sine disciplina (urbanitate, i. e. ne contumeliose) exprobretis nobis; Kirsch* Chrest. p. 19. lin. 13.

IV. Ante adjectiva significat: *aliquid*, vel indicat, adverbii loco poni adjectivum, ut: ܕܛܳܒ, ܐܘ, ܕܒܺܝܫ, *boni aut mali quid*; ܕܛܳܒ, ܒܺܝܫܳܐ *mali valde* i. e. *pessimi*; § 30.

V. Interrogativa, quibus ד, ܕ, postponitur, mutat in demonstrativa, ut: ܡܰܢ, ܡܰܢ ܕܡܳܚܶܐ ܠܳܟ, *ille, qui percutit te*; conf. § 14. in fine.

AD-

ADPENDIX I.

Syros priscos haud dubie simplici usos fuisse puncto, quod pro diverso suo loco et supra et infra literas veram vocum ambiguarum vel rariorum pronuntiationem indicaret, idemque punctum *diacriticum* praeter signa vocalium in nostris quoque librorum editionibus saepius offendi, in Prolegomenis jam observavimus, §. 4. et 9. VI.; in cujus itaque rei illustrandae gratiam uberiora, quae inveniuntur, exempla adferimus. *Conf. G. M. Amirae* Gramm. Syr. Rom. 1596. p. 51—54. Ipsae verborum personae ac tempora eodem puncto vel supra vel infra unam alteramve literarum radicalium indicabantur, qua de re plura qui cupit, adeat: J. L. *Isenbiehl* Beobachtungen von dem Gebrauche des syrischen *puncti diacritici* bey den Verbis. Göttingen 1773.

ܐܝܢܐ	ܐܰܝܢܳܐ	quis?
ܐܝܕܐ	ܐܺܝܕܳܐ	manus.

ܐܬܐ	ܐܬܐ	veniens.
ܐܬܐ	ܐܬܐ	venit.
ܐܬܐ	ܐܬܐ	signum.
ܒܝܫܐ	ܒܝܫܐ	miser.
ܒܝܫܐ	ܒܝܫܐ	malus.
ܒܟܝܬܐ	ܒܟܝܬܐ	flens, *foem.*
ܒܟܝܬܐ	ܒܟܝܬܐ	fletus.
ܕܝܢܐ	ܕܝܢܐ	judicium.
ܕܝܢܐ	ܕܝܢܐ	judex.
ܡܠܟܐ	ܡܠܟܐ	rex.
ܡܠܟܐ	ܡܠܟܐ	consilium,
ܥܒܕܐ	ܥܒܕܐ	opus.
ܥܒܕܐ	ܥܒܕܐ	servus.
ܥܘܠܐ	ܥܘܠܐ	injustus.
ܥܘܠܐ	ܥܘܠܐ	iniquitas.
ܥܘܠܐ	ܥܘܠܐ	infans.
ܫܢܬܐ	ܫܢܬܐ	annus.
ܫܢܬܐ	ܫܢܬܐ	somnus.

ܗܘ̇	ܗܰܘ	Ille.
ܗܘ̣	ܗܽܘ	
ܗܝ̇	ܗܳܝ	Illa.
ܗܝ̣	ܗܺܝ	
ܗܢܘ̇ܢ	ܗܳܢܽܘܢ	Illi.
ܗܢ̣ܘܢ	ܗܶܢܽܘܢ	
ܗܢܝ̇ܢ	ܗܳܢܶܝܢ	Illae.
ܗܢ̣ܝܢ	ܗܶܢܶܝܢ	
ܠܗ̇	ܠܳܗ̇	Illi, *foem.*
ܠܗ̣	ܠܶܗ	Illi, *masc.*
ܡܢ̇	ܡܰܢ	quis? quidem, μεν.
ܡܢ̣	ܡܶܢ	ab, ex.
ܚܕ̇ܬܐ	ܚܰܕ̈ܬܳܐ	nova.
ܚܕ̣ܬܐ	ܚܰܕܬܳܐ	novus.

Quibus exemplis intelligitur, punctum voci subscriptum plerumque instar Kasrae arabicae vocales *e* vel *i*, nonnunquam vero etiam *u*, punctum autem voci impositum significare vocales *a* vel *o*, Phatcha tamen Arabum notat *a*.

VERBUM JUXTA ISENBIEHLIUM.

Praeteritum.

Plur. M.	F.	Sing. M.	
ܩܛܠܘ	ܩܛܠܬ	ܩܛܠ	III.
ܩܛܠܘ	ܩܛܠܬ	ܩܛܠ	
ܩܛܠܘ	ܩܛܠܬ	ܩܛܠ	
ܩܛܠܘ	ܩܛܠܬ		
	ܩܛܠܬ		
		ܩܛܠܬ	II.
		ܩܛܠܬ	
		ܩܛܠܬ	
ܩܛܠܢ		ܩܛܠܬ	I.
ܩܛܠܢ		ܩܛܠܬ	
		ܩܛܠܬ	

Futurum.

Plur.	Sing.	
ܢܩܛܘܠ	ܐܩܛܘܠ	I.
ܢܩܛܘܠ	ܐܩܛܘܠ	
ܢܩܛܘܠ	ܐܩܛܠܝܢ	

Plur.		Sing.	
ܬܩܛܠܘܢ		ܬܩܛܘܠ	II.
ܬܩܛܠܘܢ		ܬܩܛܘܠ	
ܬܩܛܠܝܢ		ܬܩܛܘܠ	

	F.	M.	
ܢܩܛܠܘܢ	ܬܩܛܘܠ	ܢܩܛܘܠ	III.
ܢܩܛܠܘܢ	ܬܩܛܘܠ	ܢܩܛܘܠ	
ܢܩܛܠܘܢ	ܬܩܛܘܠ	ܢܩܛܘܠ	
ܢܩܛܠܘܢ			
ܢܩܛܠܘܢ			

Imperativus.

ܩܛܘܠܘ	ܩܛܘܠ
ܩܛܘܠܘ	ܩܛܘܠ
ܩܛܘܠܘ	ܩܛܘܠ
ܩܛܘܠܘ	

Infinitivus.

ܡܩܛܠܘ
ܡܩܛܠܘ
ܡܩܛܠܘ
ܡܩܛܠܘ
ܡܩܛܠܗ cet.

Participia.

ܩܛܠܐ ܩܛܝܠܐ

ܡܩܛܠܐ
ܡܩܛܠܐ
ܡܩܛܠܐ

ܡܩܛܠܐ

ܡܬܩܛܠܐ

ܡܬܩܛܠܐ

ܡܬܩܛܠܐ

Tirones ut in ipsa Grammatica facile et legendi et interpretandi initium habeant, exemplum aliquod, argumento satis familiare: Orationem dominicam cum Salutatione angelica (prout Maronitis teste *Ant. Aryda* in usu est) in paginae, quae adhuc restat, complementum subjungimus.

ORATIO DOMINICA.

ܐܒܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܢܬܩܕܫ ܫܡܟ . ܬܐܬܐ ܡܠܟܘܬܟ
ܢܗܘܐ ܨܒܝܢܟ ܐܝܟܢܐ ܕܒܫܡܝܐ ܐܦ ܒܐܪܥܐ : ܗܒ ܠܢ
ܠܚܡܐ ܕܣܘܢܩܢܢ ܝܘܡܢܐ . ܘܫܒܘܩ ܠܢ ܚܘܒܝܢ
ܘܚܛܗܝܢ ܐܝܟܢܐ ܐܦ ܚܢܢ ܫܒܩܢ ܠܚܝܒܝܢ . ܘܠܐ
ܬܥܠܢ ܠܢܣܝܘܢܐ . ܐܠܐ ܦܨܢ ܡܢ ܒܝܫܐ . ܡܛܠ ܕܕܝܠܟ
ܗܝ ܡܠܟܘܬܐ ܘܚܝܠܐ ܘܬܫܒܘܚܬܐ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ .
ܐܡܝܢ .:.

SALUTATIO ANGELICA.

ܫܠܡ ܠܟܝ ܡܪܝܡ ܡܠܝܬ ܛܝܒܘܬܐ . ܡܪܢ
ܥܡܟܝ ܡܒܪܟܬܐ ܐܢܬܝ ܒܢܫܐ ܘܡܒܪܟ ܗܘ ܦܐܪܐ
ܕܟܪܣܟܝ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ . ܡܪܬܝ ܡܪܝܡ ܝܠܕܬ
ܕܐܠܗܐ ܨܠܝ ܥܠܝܢ ܚܛܝܐ ܗܫܐ ܘܒܫܥܬܐ
ܕܡܘܬܢ . ܐܡܝܢ .:.

VORREDE

zur deutschen Ausgabe vom Jahre 1793.

Da das Chaldäische und Syrische nicht nur in den Wörtern, sondern auch in den Formen, Biegungen und Zusammenstellungen der Wörter so genau übereinkommt, daſs nur wenige und geringe Verschiedenheiten übrig bleiben: so wird es Anfängern ohne Zweifel sehr erwünscht seyn, die Grammatik von diesen zwey Mundarten neben einander gestellet vor sich zu haben. Die Vortheile, die hieraus erwachsen, sind gewiſs nicht zu verachten, denn es wird auf einer Seite die unangenehme Beschäftigung mit der Sprachlehre um vieles abgekürzt, indem das Uebereinstimmende beyder Mundarten nur einmal vorgenommen werden darf; auf der andern Seite wird die Grammatik hierdurch auch ungemein erleichtert

und unterhaltender gemacht, indem die Verschiedenheiten sogleich mit einem Blicke übersehen, und dabey auch die Wege bemerkt werden, auf welchen zwey Völkerschaften von einerley Sprache von einander abgewichen sind. Ich besinne mich noch sehr wohl, dafs es in der Zeit, in welcher ich diese Mundarten gelernt habe, mein sehnlichster Wunsch war, eine solche Grammatik in Händen zu haben; und diesen Wunsch habe ich auch seit dem fast bey allen Anfängern bemerkt. Nachdem ich nun die Verbindung beyder Grammatiken durch zwey Jahre in meinen Vorlesungen über diese Mundarten versucht, und wirklich so vortheilhaft, als ich gehoft hatte, gefunden habe; so habe ich mich entschlossen, gegenwärtige Grammatik im Drucke herauszugeben, um meinen Zuhörern zu Hülfe zu kommen. Zwar hat *Carolus Schaaf* schon 1686 in seinem opere Aramaeo, welches ich erst vor ein paar Wochen erhalten habe, diesen Plan befolget, und ist demnach zwar ein

unverwerflicher Zeuge, dafs die Vortheile einer solchen Sprachlehre schon damals sind eingesehen worden; aber ich glaube doch nicht, dafs darum meine Arbeit überflüssig seyn wird, denn Schaafens Werk, welches die neueren Entdeckungen nicht enthält, ist schon darum in unsern Zeiten zu Vorlesungen nicht ganz brauchbar; es ist aber auch für Anfänger zu weitläufig, und noch dazu unbequem, indem es das Syrische mit hebräischen Buchstaben darstellet, da doch viel darauf ankömmt, dafs der Anfänger sogleich an die syrische Schrift gewöhnet werde, und dieselbe fertig lesen lerne: man mufs also, wenn man ihm diese Arbeit erleichtern will, sogleich damit anfangen, dafs man ihm die Muster mit syrischen Buchstaben vorleget.

Eine Grammatik für Anfänger soll nicht das ganze Lehrgebäude der Sprache, sondern blofs die Grundlage und die Hauptsachen enthalten; ich habe aber diefs nicht in aller Strenge genommen, und bey wei-

tem nicht alles Anfängern Entbehrliche weggelassen, nicht nur, weil es sehr schwer ist, die Gränzlinie zwischen demjenigen, was Anfängern nothwendig, und demjenigen, was ihnen entbehrlich ist, genau zu ziehen, und ich lieber zu viel als zu wenig leisten wollte, sondern auch, und zwar vorzüglich, weil ich meine Aufmerksamkeit auf alles dasjenige gerichtet habe, was Anfängern nützlich seyn, und ihren Muth zum Sprachstudium beleben könnte. Ich habe daher manches aufgenommen, was sonst in einer Sprachlehre für Anfänger gewiſs keinen Platz erhalten hätte. Dieſs will ich aber nicht so verstanden wissen, als ob ich Anfängern auch alles dieses vortrüge, oder vorzutragen empfehlen wollte; ich habe mich schon in meiner hebräischen Sprachlehre erkläret, wie viel nach meiner Meinung Anfängern vorzutragen, und wie es vorzutragen sey: was nicht vorgetragen wird, dienet dem Zuhörer zur Privatlectüre und zum Nachschlagen, dem Lehrer aber darzu, daſs er bey Gelegenheit dar-

auf verweisen kann. Hierher gehöret alles, was den Syntax betrift, die besondern Redensarten, welche hie und da eingeschaltet sind, und selbst die Ausführlichkeit der Muster, welche weit kürzer hätten angezeigt werden können. Daſs ich aber einige seltnere Biegungen, welche von andern Grammatikern in Anmerkungen angeführet werden, in das Muster aufgenommen habe, ist theils der Kürze zu Liebe geschehen, um eben diese Anmerkungen zu ersparen, theils auch um Anfängern das Nachschlagen zu erleichtern.

Wenn nun auf dieser Seite einiger Ueberfluſs herrschet, so dürfte man vielleicht auf der andern Seite darin einen Mangel finden, daſs die selteneren Muster und die Abweichungen von der Regel nicht mit Beyspielen belegt, oder wenigstens die Bücher und Stellen nicht angegeben sind, aus welchen die Beyspiele entlehnt worden. Ich hätte selbige leicht aus *Amirae* und *Michaelis* Grammatica Syriaca, und *Schaafii* opere Aramaeo abschreiben können, wenn

ich nicht bedacht hätte, dafs Anfänger sich um solche Beweise nicht bekümmern, und folglich das Buch durch dieselben nur unnöthiger Weise vergröfsert und vertheuert würde. Wer solche Belege fordert, kann sie in den eben angeführten Büchern nachlesen, oder welches noch besser ist, sich beym Lesen und Interpretiren selbst Beyspiele sammeln.

Die Ordnung ist hier eben dieselbe, welche ich in meiner hebräischen Sprachlehre angenommen habe. Die Gründe, aus welchen ich sie der sonst gewöhnlichen Ordnung vorziehe, habe ich zwar dort kurz angegeben; es sey mir aber hier erlaubt, sie weiter auseinander zu setzen, zumal da ich hierbey Gelegenheit habe, meinen Zuhörern einige andere Bemerkungen schriftlich in die Hände zu geben. Ich habe seit der Herausgabe meiner Hebr. Grammatik *Aurivillii* Dissert. Goett. p. 371. seqq. und Herrn Prof. *Antons Versuch, das zuverläſsigste Unterscheidungszeichen der orientalischen und occidentalischen Sprachen zu*

entdecken 1792. gelesen, und ob ich gleich nicht viel gefunden habe, was ich nicht schon vorhin öffentlich vorgetragen hätte, so muſs ich doch bekennen, daſs mir diese Schriften zu mancher Unterstützung und Erweiterung meiner Gedanken Anlaſs gegeben haben: ich will hier alles zusammenfassen.

Wenn die Stammwörter, wie man annimmt, den ersten Platz in der Sprachlehre behaupten sollen, so wird derselbe, um von den Interjectionen, als den allerersten Wörtern jeder Hauptsprache, nichts zu sagen, den Pronominibus nicht können streitig gemacht werden, indem selbige unläugbar Stammwörter sind, und zwar ältere Stammwörter, als die eigentlichen Zeitwörter, welche ihre Biegung offenbar von den Pronominibus entlehnet haben, und folglich später entstanden sind. Wenn ferner nach einer guten Methode dasjenige vorgehen soll, welches auf das übrige ein Licht verbreitet, und die Biegung der Zeitwörter von den Pronominibus herstammet und

Licht erhält: so müssen die Zeitwörter erst nach den Pronominibus abgehandelt werden, wenn man nicht eine klare Sache geflissentlich verdunkeln will. Da endlich die Suffixa, welche von den Pronominibus abgerissen worden, oder vielleicht gar die eigentlichen ursprünglichen Pronomina sind, sowohl den Verbis als den Nominibus angehängt werden, so müssen sie, und folglich auch die Pronomina, vor den Nominibus und Verbis hergehen. Setzet man die Pronomina und Suffixa hinter die Nomina und Verba, so kann man hernach freylich die Suffixion der Nennwörter und Zeitwörter hinter einander zeigen; allein zu geschweigen, dafs man bey den Partikeln doch wieder auf die Suffixion zurückkommen mufs, so wird es auch dem Leser sehr lästig, so vielerley Suffixionen hinter einander zu lesen; er befindet sich dagegen bey der Abwechselung viel besser, und weifs auch, wo er, wenn er nachschlagen will, jede Suffixion zu suchen hat, wenn

dieselbe bey jedem Theile der Rede gezeigt wird.

Was die Nennwörter betrift, welche man gewöhnlich von den Zeitwörtern herleitet, und defswegen in der Grammatik erst nach den Zeitwörtern abhandelt: so kann ich nicht anders denken, als dafs viele von denselben wahre Stammwörter sind, von welchen hernach jene Zeitwörter abgeleitet worden, die man nun für Stammwörter ausgiebt. Denn man mag die Frage, welche die Ursprache sey, beantworten, wie man will, so bleibt doch so viel ziemlich gewifs, dafs die vier orientalischen Mundarten: Hebräisch, Chaldäisch, Syrisch und Arabisch unmittelbar aus der Ursprache entstanden sind, und dafs folglich bey der Bestimmung ihrer Stammwörter weit sorgfältiger als in andern Sprachen, welche mehrere und gröfsere Veränderungen erlitten haben, darauf zu sehen ist, welche Wörter von den Spracherfindern vor andern mögen seyn erfunden worden, indem es doch nicht wahrscheinlich ist, dafs die-

jenigen, welche diese Mundarten aus der Ursprache gebildet haben, das ganze Wesen derselben sollten umgekehret, und lauter andere Stammwörter angenommen haben. Wenn man nun die Veranlassung zur Erfindung der Sprache und den Hergang der Sache etwas genauer betrachtet, so kann man nicht läugnen, dafs die Erfinder der Sprache vor allen andern denjenigen selbstständigen Gegenständen werden Namen gegeben haben, welche die Sinne und vorzüglich das Gehör und das Gesicht stärker und öfter gerührt, und folglich Aufmerksamkeit erregt haben. Es werden freylich zu gleicher Zeit auch Eigenschaften, Handlungen, Gemüthsbewegungen oder Leidenschaften die Aufmerksamkeit der Spracherfinder an sich gezogen, und hiemit Namen veranlafst haben, aber diese waren ursprünglich gewifs nicht die künstlichen Zeitwörter, sondern Nennwörter, oder wenn man lieber will, Infinitive, von welchen nach und nach die Zeitwörter gebildet worden, und von diesen hat man

mit der Zeit wieder andere Nennwörter abgeleitet. Die Stammwörter der Ursprache waren demnach lauter Substantiva und Adjectiva oder Infinitive. Da aber die Nennwörter der Handlungen, Eigenschaften, Gemüthsbewegungen und Leidenschaften bald zu Zeitwörtern umgebildet worden, so mögen sie als Stammwörter in die vier Mundarten gekommen seyn, welche aber doch in dem Infinitive, als der ursprünglichen Form, immer Nennwörter geblieben sind. Wir werden die Bildung dieser Nennwörter zu Zeitwörtern hernach betrachten, und bleiben hier blofs bey den Namen derjenigen selbstständigen Dinge stehen, welche wegen ihrer starken und oft wiederhohlten Wirkung auf die Sinne der Spracherfinder vor allen andern durch gewisse vernehmliche Laute mufsten bezeichnet werden. Wir wollen sehen, ob die Namen dieser Gegenstände in den orientalischen Sprachen als Stammwörter können betrachtet werden, und ob sich die Zeitwörter von denselben ableiten lassen; wir haben hier schon von einigen

das Geständnifs der meisten Sprachforscher für uns, welche Verba Denominativa annehmen, von denen wir folglich nichts weiter zu sagen haben. Macht man nun bey den übrigen einen Versuch, so wird man wirklich auf eine angenehme Art überrascht, indem man findet, dafs die Ableitung der Zeitwörter von solchen Nennwörtern viel leichter, natürlicher und für das Gedächtnifs weit vortheilhafter ist, als die Ableitung dieser Nennwörter von den Zeitwörtern, welche in vielen Fällen gar nicht, oder doch nicht in allen Mundarten vorhanden sind. Wir erschweren uns wohl die Etymologie auch dadurch, wenn wir alles oder zu viel von den Zeitwörtern herleiten wollen.

Ich will nun einige Beyspiele anführen, welche ich fast alle aus *Aurivillius* nehme, nur werde ich einige in allen vier Mundarten hersetzen, und auch die Zeitwörter, wo sie vorhanden sind, hinzufügen, damit das Urtheil über die Ableitung erleichtert werde. *Aurivillius* theilet die Nennwörter,

welche Stammwörter sind, in drey Classen: in die erste setzt er die Namen der Glieder und der Theile des menschlichen Leibes; in die zweyte: die Namen der Gegenstände, welche immer auf die Sinne der Spracherfinder wirkten, wohin er unter andern auch viele Namen der Thiere und ihrer Glieder und Theile, wie auch viele Gegenstände aus den Pflanzen- und Mineralreiche rechnet; in die dritte Classe endlich setzt er die Grundzahlwörter. Ich muſs gestehen, daſs mir diese Eintheilung nicht die beste scheint, ich will sie aber indessen beybehalten, bis ich eine andere, an der ich arbeite, zu Stande bringe.

ראש, רֵאשׁ, ܪܺܫܳܐ, رَأْسٌ *Haupt*; رَاسَ *Oberhaupt, Fürst seyn.*

עַיִן, ܥܰܝܢܳܐ, عَيْنٌ *Auge*; *Aram.* עַיֵּן ܥܰܝܶܢ *äugigt, löcherich machen*, Chald. auch: *mit Augen ansehen*, عَانَ *die Thränen flieſsen aus dem Auge.*

אַף, ܐܰܦܳܐ, أَنْفٌ *Nase, Gesicht*; אָנַף *Athem hohlen*, أَنَّفَ *an die Nase kommen oder schlagen.*

פֶּה oder פִּי, פּוּם, ܦܘܡܐ, فو, *Mund*; فاه med. vau, *mit dem Munde vorbringen.*

לָשׁוֹן oder לְשַׁן, לִישָׁן, ܠܫܢܐ, لسن *Zunge*; *Rabbin.* הִלְשִׁין lingua detraxit; ܐܠܫܢ *drehen, erschüttern,* لسن *mit der Zunge fassen, nachreden, mit der Zunge überwinden.*

זְרוֹעַ, דְּרָע, ܕܪܥܐ, ذراع *Arm*, bracchium; ذرع *den Arm ausstrecken, mit der Elle des Arms messen.*

יַד, יְדָא, ܐܝܕܐ, يد *Hand*; יָדָה, יְדָא *werfen*; הוֹדָה, ܐܘܕܝ *bekennen, loben,* gleichsam *mit der Hand auf den berühmten Mann zeigen*; يدى *mit der Hand fassen, verletzen, die Hand abhauen,* med. kesr. *eine verdorrte Hand haben.*

חֹפֶן, חָפְנָא, ܚܦܢܐ, حفنة *zwey Hände voll*; حفن *mit zwey Händen fassen.*

כָּתֵף oder כְּתֵף, כְּתַף, ܟܬܦܐ, كتف oder كتفة *Schulterblatt*; كتف *auf das Schulterblatt schlagen.*

בֶּטֶן, בִּטְנָא, بطن *Bauch*; בְּטַן ܒܛܢ *im Leibe empfangen, gebähren*; بطن *auf den Bauch schlagen.*

רֶגֶל, רִגְלָא, ܪܶܓܠܳܐ, رِجْلٌ, *Fuſs*; רִגֵּל *böse nachreden*, quasi pedibus ambulando exploravit, narravitque alteri *schreibt hierbey Castelli*; *Rabb.* הִרְגִּיל *die Haut des Thieres bis zu den Füſsen abziehen, so, daſs selbige ganz bleibt*; رَجَلَ *den Fuſs binden, an den Füſsen aufhängen, das Junge sauget an der Mutter*, wobey die Mutter an den Fuſs angehängt war, *zu Fuſse seyn, gehen, reisen, ein Kind so gebähren, daſs die Füſse zuerst heraus kommen*, und so haben alle übrigen Bedeutungen in *Golius* Beziehung auf die Füſse.

בֶּרֶךְ, ܒܽܘܪܟܳܐ, رُكْبَةٌ *Knie*; בְּרַךְ, בָּרַךְ, ܒܪܶܟ, بَرَكَ *niederknien*, (im Arabischen besonders von Kamelen), daher in der zweyten Form: *segnen, grüſsen, beurlauben*; בְּרֵכָה, בְּרֵיכָא, بِرْكَةٌ *stehendes Wasser, Teich*, wo man kniend Wasser schöpft.

רֶחֶם, רַחֲמָא, ܪܰܚܡܳܐ, رَحْمٌ oder رِحْمٌ *Mutterleib*; רָחַם, רְחַם, ܪܚܶܡ, رَحِمَ *zärtlich seyn, lieben, erbarmen.*

עָקֵב, עֲקַב, ܥܶܩܒܳܐ, عَقِبٌ *Ferse*; עָקַב *die Ferse halten, das Bein unterschlagen*, supplan-

tare; عَقَّبَ *an die Ferse schlagen*, *hinterrücks* (gleichsam an die Fufsstapfen) *kommen* u. s. w.; עָקַב تَعَقَّبَ *untersuchen*, *ausspähen*, gleichsam die Fufsstapfen suchen, investigare. *Aurivillius* setzt in diese Classe noch: בֹּהֶן *Daum*, בָּשָׂר *Fleisch*, גִּיד *Nerve*, גֶּלֶד *Haut*, זָקָן *Bart*, *Kinn*, זֶרֶת *Spanne*, חֵיק *Schoofs*, יָרֵךְ *Hüfte*, לְחִי *Wange*, מָתְנַיִם *Lenden*, עֶצֶם *Bein*, עֹרֶף *Genick*, צֵלָע *Seite*, *Ribbe*, שׁוֹק *Schenkel*, שְׁכֶם *Schulter*, שֵׂעָר *Haar*.

Aus der zweyten Classe mögen zu Beyspielen dienen:

צוּר *Fels*, טוּר טּוּרָא *Berg*, ορος, صَارَةٌ *Gipfel des Berges*; صَارَ *neigen* inclinare; צוּר צָرَّ *beängstigen*, *belagern*.

נַחַל, נַחְלָא, نَخْلٌ *Thal*, *Regenbach*; נָחַל *erwerben*, *besitzen*, *erben*, vielleicht weil die Thäler und die Gegenden an Bächen zuerst in Besitz genommen worden; نَحَلَ *geben*, besonders *den Brautschatz geben*.

אֶרֶץ, אַרְעָא, أَرْضٌ, أَرْضٌ *Erde*; أُرِضَ *niedergeschlagen*, *von Uebeln bedrückt werden*, ur-

sprünglich so viel als *niedrig seyn*; أَرِضَ ארע, ܐܪܥ *begegnen, sich zutragen.*

שָׁמַיִם, שְׁמַיָּא, ܫܡܝܐ, سَمُوي, سَمَايِي سَمَايَا *Himmel*; سَمَا ult. Vau et Je *hoch sein*, *daher heifst es oft* in excelsis *anstatt* in coelis.

לַיִל, לַיְלָה, לֵילְיָא, ܠܠܝܐ, لَيْل, لَيْلَةٌ *Nacht*; أَلْيَلَ oder أَلَاَلَ *einen auf die Nachtzeit miethen.*

יוֹם, ܝܘܡܐ, يَوْم *Tag*; يَوُمَ *durch den Tag existiren.*

שֶׁמֶשׁ, שִׁמְשָׁא, ܫܡܫܐ, شَمْس *die Sonne*; שִׁמֵּשׁ, ܫܡܫ *dienen, bedienen*; شَمِس *es ist beym Sonnenscheine hell.*

יָרֵחַ, יַרְחָא, ܣܗܪܐ *der Mond.*

כּוֹכָב, ܟܘܟܒܐ, كَوْكَب *Stern*; كَوْكَبَ *glänzen.*

אוֹר, אוֹרָה *Licht*, welches die Syrer mit ܐܐܪ αηρ verwechselt zu haben scheinen.

חֹשֶׁךְ, חֲשֹׁךְ, ܚܫܘܟܐ *Finsternifs*; חָשַׁךְ, ܚܫܟ *finster seyn.*

רוּחַ, רוּחָא, ܪܘܚܐ, رِيحٌ *Wind, Geist*; رَاحَ *zur Abendzeit etwas thun*, da im Orient immer eine kühlende Luft wehet.

שׁוֹר ׳ תּוֹרָא ׳ ܬܘܪܐ, ثور *Ochs*, *Stier*, ταυρος.

עוֹף ׳ עוֹפָא ׳ ܥܘܦܐ, عوف *Vogel*; das Zeitwort *fliegen*, onomatopoetisch von dem Geräusche des Flugs *Ph.*

קֶרֶן ׳ קַרְן ׳ ܩܪܢܐ, قرن, κερας, cornu, *Horn*; קָרַן *glänzen*, قرن *eines dem andern zugesellen.*

זָנָב ذنب *Schwanz*, זִנֵּב *den Schwanz abschneiden*, ذنب *hinterwärts seyn*, *folgen.*

זַיִת ׳ זֵיתָא ׳ ܙܝܬܐ, زيتون *Olivenbaum.*

אֶרֶז ׳ אַרְזָא ׳ ܐܪܙܐ, أرز oder أرز *Ceder*; أرز *fest seyn*, *mit tiefen Wurzeln fest stehen.*

אָב ׳ אַבָּא ׳ ܐܒܐ, أب *Vater*; אָבָה ׳ אָבָא *wollen*, *seine Einwilligung geben*; ܐܒܒ *zum Vater machen*; أبا *Vater seyn*, *erziehen*, II. *Vater nennen*, V. *für seinen Vater halten*, أبي *nicht wollen*, *verweigern.*

אֵם ׳ אִמָּא ׳ ܐܡܐ, أمّ *Mutter*; أمّ *für* أمّ *Mutter seyn*, *nahe seyn.*

אַח ׳ ܐܚܐ, أخ oder أخ *Bruder*; אָחָה *zusammengesellen*, *zusammennähen*, *wieder zurecht machen*, أخا ult. Vau *Bruder seyn*,

Freund werden, Bruder nennen, III. *Freundschaft machen,* V. *zum Bruder oder zum Freunde annehmen.*

חָם, ܚܡܐ, حَمٌ *Schwiegervater*; حَمَا ult. Vau *schützen.* Ich habe diese vier Wörter in der Absicht angeführt, um dasjenige zurückzunehmen, was ich von selbigen in der hebräischen Grammatik S. 30. geschrieben habe.

זְהַב, דַּהֲבָא, ܕܗܒܐ, ذَهَبٌ *Gold*; ذَهِبَ *vom Ansehen des Goldes geblendete Augen haben,* ذَهَبَ *weggehen,* vielleicht vom Schatzgraben, wo der Schatz verschwinden soll, wenn man nur ein Wort redet, II. vergolden.

Aurivillius setzet noch folgende Beyspiele hinzu:

עֶרֶב *Abend*, צֵלֶם *Schatten*, עָנָן *Wolke*, מָטָר *Regen*, בָּרָק *Blitz*, בָּרָד *Hagel*, שֶׁלֶג *Schnee*, סֶלַע *Fels*, אֶבֶן *Stein*, יַעַר *Wald*, נָהָר *Strom*, מֶלַח *Salz*, קַיִץ *Sommer*, סְתָו *Winter*, עָפָר *Staub*, לַהַב *Flamme*, תֶּלֶם *Furche*, אֲרִי *Löwe*,

סוּס *Pferd*, אָתוֹן *Esel*, זְאֵב *Wolf*, חֲזִיר *Schwein*, גָּמָל *Kamel*, תַּיִשׁ *Bock*, צֹאן *kleines Vieh*, רָחֵל *Schaaf*, גְּדִי *Böcklein*, חָלָב *Milch*, צֶמֶר *Wolle*, כָּנָף *Flügel*, אָטָר *Dornbusch*, בְּצָל *Zwiebel*, בְּרוֹשׁ *Fichte*, דֶּשֶׁא *junges Kraut*, עֵשֶׂב *besametes Kraut*, פְּרִי *Frucht*, דָּגָן *Getreide*, גֶּפֶן *Weinstock*, עֵנָב *Weintraube*, יַיִן *Wein*, הֲדַס *Myrtenbaum*, שֶׁמֶן *Oehl*, שׂוֹךְ *Gebüsch*, עָדָשׁ *Linse*, שׁוּם *Knoblauch*, תְּאֵן תְּאֵנִים *Feigen*, תָּמָר *Palme*, דְּבַשׁ *Honig*, שֹׁרֶשׁ *Wurzel*, יֶרֶק *das Grüne*, כֶּסֶף *Silber*, אֹהֶל *Gezelt*, אַיִן *Nichts*, אִישׁ *Mann*, אֹפֶן *Rad*, בַּיִת *Haus*, בַּעַל *Gemahl*, גּוֹי *Volk*, גִּיר *Kalk*, דֶּלֶת *Thüre*, זֶפֶת *Pech*, כֹּחַ *Stärke*, מֶתֶג *Zaum*, רֶסֶן *Zügel*, u. a. m.

Was die Grundzahlwörter betrift, so fällt es sogleich in die Augen, dafs einige gar kein Zeitwort haben, von welchem sie hergeleitet werden könnten, wie מאה *hundert*; von andern aber läfst sich ihr Zeitwort eben sowohl oder noch besser ableiten, als sie selbst von diesem Zeitworte, wie שְׁתַּיִם, שְׁנַיִם und שָׁנָה; die vier Buchsta-

ben haben, können diesen Grundsatz nicht umstossen, indem sie mit der Zeit diesen Zuwachs erhalten haben, wie אַרְבַּע.

Wir kommen nun zu den Stammwörtern, welche Zeitwörter sind, aber in ihrem ersten Ursprunge bloſs Infinitive, das ist, Nennwörter der Handlungen, Eigenschaften und Gemüthsbewegungen gewesen sind. Die Spracherfinder befolgten nämlich keine beständige Regel, sie bildeten bald Wörter der sinnlichen Gegenstände, bald Wörter der Handlungen, Eigenschaften und Gemüthsbewegungen, welche durch ihre Wirkung auf die Sinne die Aufmerksamkeit rege machten, und hiemit Gelegenheit zur Benennung gaben. Diese Nennwörter oder Infinitive wurden Anfangs wohl nicht anders gebraucht, als noch jetzt von den Kindern, wenn sie reden lernen: man setzte das Pronomen vor und nach dem Infinitive, um die handelnde Person anzuzeigen, bis unvermerkt, da das Pronomen mit dem Infinitive in ein Wort zusammenschmolz, die Personen, und je

nachdem das Pronomen nach oder vorgesetzt ward, der erste Aorist, der Imperativ und der zweyte Aorist entstanden. Daher kommt es, daſs die Infinitive noch jetzt so häufig als Nennwörter gebraucht werden, die Biegung in den zwey Aoristen keine bestimmte Zeit anzeigt, die Participia mit dem Pronomine so oft für die Zeitwörter gesetzt werden, und daſs man die unbestimmte Zeit durch Beysetzung des Verbi substantivi, welches selbst aus dem Pronomine היא הוא entstanden zu seyn scheint, zu bestimmen suchte. Ich will die Biegung der Zeitwörter aller vier Mundarten, und den ältesten Gebrauch der Infinitive mit dem Pronomine hier neben einander stellen, um die Entstehung der Biegung anschaulich zu machen.

Erster Aorist.

אָהֵב, קָטֹן, קָטַל ذَهَبَ, سَكَنَ, قَتَلَ יְתֵב, קְרֵב, דְּמַךְ, קְטַל ܩܪܶܒ — ܩܛܰܠ	Dieſs war der Infinitiv, welchen man zugleich zur dritten männlichen Person annahm.

קָטְלָה
قَتَلَتْ
קְטָלַת
ܩܶܛܠܰܬ

Dieſs war der weibliche Infinitiv, und wurde zur weiblichen dritten Person angenommen: im Hebräischen ist das weibliche He, im Arabischen und im Aramäischen das weibliche Thau zugesetzt, welches sich auch in einigen hebräischen Infinitiven findet, als in לֶדֶת, רַעֲת, u. a. m.

קָטַל אִנּוּן קָטְלוּ (ן)
قَتَلْ هُمْ قَتَلُوا
קְטַל אִנּוּן קְטַלוּ (ן)
ܩܛܰܠ ܐܶܢܽܘܢ ܩܛܰܠܘ(ܢ)

Vielleicht auch wie im Arabischen קָטַל הֵם

قَتَلْ هُنَّ قَتَلْنَ
קְטַל אִנֵּין קְטַלָא
ܩܛܰܠ ܐܶܢܶܝܢ ܩܛܰܠܝ (ܝܢ)

Die Hebräer haben hier das weibliche Geschlecht von dem männlichen nicht unterschieden.

קָטַל אַתְּ קָטַלְתָּ
قَتَلْ انتَ قَتَلْتَ
קְטַל אַנְתְּ קְטַלְתְּ
ܩܛܰܠ ܐܰܢ̱ܬ ܩܛܰܠܬ

קָטַל אַתְּ קָטַלְתְּ
قَتَلْ انتِ قَتَلْتِ
קְטַל אַנְתְּ קְטַלְתְּ
ܩܛܰܠ ܐܰܢ̱ܬܝ ܩܛܰܠܬܝ

קְטַל אַתֶּם קְטַלְתֶּם
قَتَلَ اَنْتُمْ قَتَلْتُمْ
קְטַל אַנְתּוּן קְטַלְתּוּן
ܩܛܰܠ ܐܢ̱ܬܽܘܢ ܩܛܰܠܬܽܘܢ

קְטַל אַתֶּן קְטַלְתֶּן
قَتَلَ اَنْتُنَّ قَتَلْتُنَّ
קְטַל אַנְתֵּין קְטַלְתֵּין
ܩܛܰܠ ܐܢ̱ܬܶܝܢ ܩܛܰܠܬܶܝܢ

קְטַל אֲנִי קְטַלְתִּי
قَتَلَ اَنَا قَتَلْتُ
קְטַל אֲנָא קְטַלִת
ܩܛܰܠ ܐܶܢܳܐ ܩܶܛܠܶܬ

Hier wird das Thau der zweyten Person beybehalten, oder dasselbe stammet von einem veralteten Pronomine her.

קְטַל נַחְנוּ קְטַלְנָא
قَتَلَ نَحْنُ قَتَلْنَا
קְטַל נַחְנָא קְטַלְנָא
ܩܛܰܠ ܚܢܰܢ ܩܛܰܠܢ (ܢܰܢ)

Im Hebräischen und im Arabischen wird die letzte Sylbe des chaldäischen Pronominis zur Bildung dieser Person genommen.

Imperativ.

קְטֹל
اُقْتُلْ
קְטֻל
ܩܛܘܽܠ

Diefs ist die zweyte Form des Infinitivs, und ward zur zweyten männlichen Person des Imperativs angenommen; im Aramäischen ist sie hebräischartig, indem sie als Infinitiv sonst nicht mehr üblich ist; im Arabischen ist zur Vermeidung des Schwa unter dem ersten Stammbuchstaben ein Eliph prostheticum angenommen worden.

קְטֻל אַתְּי קְטֻלִי

قتل انت اقتلى

קְטֻל אַנְתְּי קְטֻלִי

ܩܛܘܠ ܐܢ݈ܬܝ ܩܛܘܠܝ

קְטֻל אַתּוּן קְטֻלוּ

قتل انتم اقتلوا

קְטֻל אַנְתּוּן קְטֻלוּ

ܩܛܘܠ ܐܢ݈ܬܘܢ ܩܛܘܠܘ

Im Hebräischen mag das Pronomen der zweyten Person auch אַתּוּן wie im Chaldäischen, oder אַתּוּם wie im Arabischen, gelautet haben.

קְטֻל אַתֵּנָה קְטֻלְנָה

قتل انتن اقتلن

קְטֻל אַנְתֵּן קְטֻלְנָא (לְן)

ܩܛܘܠ ܐܢ݈ܬܝܢ ܩܛܘܠܝܢ

Im Chaldäischen ist die Endung נָא offenbar nach der hebräischen Endung נָה gestaltet worden.

Zweyter Aorist.

אֲנִי קְטֻל אֶקְטֻל

انا قتل اقتل

אֲנָא קְטֻל אֶקְטֻל

ܐܢܐ ܩܛܘܠ ܐܩܛܘܠ

Zur Bildung dieses Aoristes ward die Form des Infinitivs mit *o* und *u* unter dem zweyten Stammbuchstaben, in der zweyten Person aber die Form des Imperativs genommen, und das Pronomen noch vorgesetzt: hieraus erhellet, dafs der Imperativ eher als der zweyte Aorist gebildet worden.

נַחְנוּ קְטֹל נִקְטֹל

نَحْنُ قْتُلْ نَقْتُلْ

נַחְנָא קְטֻל נִקְטֻל

ܚܢܢ ܩܛܘܠ ܢܩܛܘܠ

אַתָּ קְטֹל תִּקְטֹל

أنْتَ قْتُلْ تَقْتُلْ

אַנְתְּ קְטֻל תִּקְטֻל

ܐܢܬ ܩܛܘܠ ܬܩܛܘܠ

אַתְּ קִטְלִי תִּקְטְלִי (יִן)

أنْتِ قْتُلِي تَقْتُلِينَ

אַנְתְּ קְטֻלִי תִּקְטְלִי (יִן)

ܐܢܬܝ ܩܛܘܠܝ ܬܩܛܠܝܢ

Das Nun, welches sich im Arabischen und im Syrischen, bisweilen auch im Hebräischen und im Chaldäischen am Ende findet, ist bloſs paragogisch hinzugesetzt.

אַתֶּם קִטְלוּ תִּקְטְלוּ (וּן)

أنْتُمْ قْتُلُوا تَقْتُلُوا

אַנְתּוּן קְטֻלוּ תִּקְטְלוּן

ܐܢܬܘܢ ܩܛܘܠܘ ܬܩܛܠܘܢ

Das Nun am Ende im Aramäischen, und bisweilen auch im Hebräischen, scheint paragogisch zu seyn, oder es stammet von הֵן ܗܶܢ אִנּוּן her, welches bisweilen mag seyn nachgesetzt worden.

אַתֵּן קְטֹלְנָה תִּקְטֹלְנָה

أنْتُنَّ قْتُلْنَ تَقْتُلْنَ

אַנְתֵּן קְטֻלְנָא תִּקְטְלָן

ܐܢܬܝܢ ܩܛܘܠܝܢ ܬܩܛܠܢ

Im Aramäischen ist die weibliche vielfache Endung der Nennwörter angenommen worden.

הִיא קָטְלָה יִקְטֹל	Dieses weibliche Pronomen scheint, wie das männliche, ursprünglich Generis communis gewesen zu seyn.
هِيَ قَتَلَ يَقْتُلُ	
אִיהִי קְטַל יִקְטֹל	
ܗܝ ܩܛܠ ܢܩܛܘܠ	

תִּקְטֹל
تَقْتُلُ
תִּקְטֹל
ܬܩܛܘܠ

Das Thau scheint hier aus der zweyten weiblichen Person beybehalten zu seyn, oder es ist uns ein Pronomen, welches ein Thau hatte, verloren gegangen, wenn anders dieses Thau nicht von זאת herstammet.

יִקְטְלוּ (ון) (אנון)	Das Jod im Hebräischen, Arabischen und Chaldäischen scheint aus אִנּוּן herzustammen.
يَقْتُلُوا (אנון)	
יִקְטְלוּן (אנון)	

ܐܢܘܢ ܩܛܠܘ — ܢܩܛܠܘܢ (ܐܢܘܢ)

תִּקְטֹלְנָה (הֵנָּה)	Das Thau der Hebräer ist vielleicht aus der zweyten weiblichen Person beybehalten, oder stammet von einem veralteten Pronomine her; das Jod der Araber und der Chaldäer kommt vielleicht von אִנֵּין, welches Anfangs vorgesetzt worden, her.
يَقْتُلْنَ (هُنَّ)	
יִקְטְלָן (אִנֵּין)	
ܐܢܝܢ ܩܛܠܝ ܢܩܛܠܢ	

Man darf wider diese Ableitung der Biegung nicht einwenden, daſs bisweilen, um sie zu erklären, die Mundarten vermenget werden, und einiges, wie das Thau

in der ersten einfachen Person des ersten Aoristes, und in der weiblichen einfachen und vielfachen Person des zweyten Aoristes nicht leicht kann erkläret werden: denn man mufs bedenken, dafs die Biegung schon in der Ursprache entstanden ist, von welcher, als der Mutter, eine Tochter dieses, die andere jenes geerbt hat, und einiges auch bey der Theilung, oder auch nachher verloren gegangen seyn mufs.

Wenn nun nicht nur viele Nennwörter wahre Stammwörter sind, sondern auch die Infinitive der Zeitwörter als die ursprünglichen Stammwörter ihre Biegung erst später von den Pronominibus angenommen haben, in sich selbst wahre Nennwörter sind: so bleibt gar kein Grund übrig, die Zeitwörter vor den Nennwörtern abzuhandeln; es tritt im Gegentheile bey einer solchen Ordnung der Umstand ein, dafs die weibliche Form des Infinitives, und die Biegung der Participien, welche der Analogie der Nennwörter folget, dunkel bleibt. Es spricht demnach

alles für die Ordnung, welche ich angenommen habe, die Ordnung aber, welche gewöhnlich in den Grammatiken herrschet, hat alles wider sich, und kann auf keine Art unterstützet werden. Das einzige, was noch für dieselbe könnte gesagt werden, dafs sie von den Arabischen Sprachforschern, welche die orientalischen Sprachen doch wohl kennen mufsten, herstammet, ist von keinem Gewichte; denn zu geschweigen, dafs die Syrer, wie z. B. *Amira*, ihnen hierinnfalls nicht folgen, und selbst die Araber nicht ganz einig sind, indem im Camus oft ein Nennwort als Stammwort voraus steht, welches selbst *Golius* in dem Anfange seines Lexikons nachgeahmt hat: so können sich die Araber auch einmal geirret haben, so wie die ältern deutschen Sprachlehrer von Irrthümern in ihrer Sprache nicht immer frey sind, wie Hr. *Adelung* in seinem Lehrgebäude der deutschen Sprache sattsam gezeiget hat.

Uebrigens habe ich hier eben dieselbe Benennung der Zeiten und der Formen der

Zeitwörter beybehalten, welche ich in der hebräischen Sprachlehre angenommen, und mit Gründen unterstützt habe. Denn obgleich die Zeiten der Aramäischen Zeitwörter mit mehr Recht als die Zeiten der Hebräer, Präteritum und Futurum genannt werden könnten, so sind sie doch nicht ganz auf diese Zeiten eingeschränkt; ich würde also durch eine andere Benennung die Gleichförmigkeit mit der hebräischen Sprachlehre ohne hinlänglichen Grund gestöhret haben.

Ich finde endlich noch die Erinnerung nöthig, daſs ich, weil der Druck aus Mangel der syrischen Lettern nicht unter meinen Augen geschehen kann, für die etwan unterlaufenden Fehler nicht stehen kann.

Geschrieben zu Wien, den 1. November 1792.

CONSPECTUS LIBRI.

GRAMMATICAE ARAMAICAE LIBER I. PROLEGOMENA DE SCRIBENDI ET LEGENDI ELEMENTIS.

LIBER II. DE SINGULIS ORATIONIS PARTIBUS.

CAPUT I.

DE PRONOMINIBUS.

**

CAPUT II.

DE NOMINE.

CAPUT III.

DE VERBO.

INDEX.

CAPUT IV.

DE PARTICULIS.

GRAM-

CORRIGENDA.

Pag. 28 *Lin.* penult. pro ܢܘ lege ܢܐ.
— 42 — 5 Parad. 2. et 6. in Stat. emph. lege : גְלֵיָא ,עַלְמָא; et
— — — 7 — — — cum suffix. lege : גְלֵיַהּ ,עַלְמֵהּ.
— 49 — 19 pro — lege ׳.
— 102 — 14 post activo lege: et passivo K'til.
— 112 — 8 pro קְטַלְתִּינֵן lege קְטַלְתִּינָן.
— 115 — 9 — ܘܩܛܠܬܘܢ lege ܘܩܛܠܬܘܢ.
— 139 — penult. post *monoculus fuit* pone signum).
— 147 — 14 pro גַּלָא גְלֵין lege גְּלָא גַּלֵין.
— — — 16 — (גְלֵי) גְלֵין — (גְּלִי) גַּלֵין.
— 177 — 5 — ܩܘܠ lege ܩܘܠ.
— 186 — 18 — cemus lege dicemus.